

EDEB
EDEB
EDEB
EDEB

İSMAIL

DİNÇER

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	5
EDEBİN YOLU	11
AKIL VE GÖNÜL TEMİZLİĞİ.....	19
TEVEKKÜL-TEVÂZÛ-TENEZZÛL	37
İLÂHÎ AŞK.....	59
VİCDAN VE AHLÂK	72
ŞEFKAT-RAHMET-SAMİMİYET	94
TEVHÎD ŞUURU	106
ÖFKENİ SÖNDÜR ÖF BİLE DEME	120
LOKMAN'IN EVLADINA EDEBÎ ÖĞÜTLERİ	138
EDEB SUSMAK VE DİNLEMEKTİR	151
EDEB VEFÂLİ OLMAKTIR	163
EDEB, GÜZEL VE DOSDOĞRU KONUŞMAKTIR	173
KENDİMİZE ÖĞÜTLER	180
EDEB ZİKİRİ.....	187
TÖVBEDEN EDEBE	190
SON DEĞERLENDİRME	198

GİRİŞ

Edeb, ilim öğrenmektir.
Öğrendiğin ilimle âmel etmektir.
Öğrendiğin ilmi, kendi çıkarın için kullanmamaktır.
Çevrene faydalı olmak için kullanmaktır.
Edeb, ilmin yolunu göstermektir.
O yola, aşk ile bağlanmayı öğütlemektir.
Edep, insanlığın hayrı için koşturaktır.
İnsanlığın huzuru için koşturaktır.
Edeb, her an ilâhi aşkla yaşamaktır.
O aşkla, varlığa saygıyla davranmaktır.
Edeb, eğilmektir.
Edeb, tevâzûlu olmaktır.
Edeb, tenezzül etmektir.
Edeb, nâzik olmaktır.
Edeb, nezaketle karşılamaktır.
Edeb, ahlâklı olmaktır.
Ahlâklı davranmaktır.
Varlığın ardında Hakk'a nazar etmektir.
Edeb, gönülden, içten davranmaktır.
Edeb, samimi olmaktır.
Edeb, sâdık olmaktır.
Edeb, vefâlı olmaktır.

Edeb, için dışın bir olmasıdır.

Edeb, dilin gönüle rabıta olmasıdır.

Dilden akan kelâmın, rahîmiyetten rahmânîyete akışıdır.

Edeb, empati yapmaktır.

Edeb, dinlemektir.

Edeb, anlamaya çalışmaktır.

Edeb, saygılı olmaktır.

Edeb, sevgiyle davranmaktır.

Edeb, merhametli olmaktır.

Edeb, şefkatli olmaktır.

Edeb, sevindirmektir.

Edeb, umut vermektir.

Edeb, sarmalamaktır, kuşatmaktır.

Edeb, davet etmektir, sofraya kurmaktır.

Edeb, Hakk'ın mâide sofrasına oturmaktır.

O sofrada nice lütfâ erişmektir.

O lütufların, Allah'a ait olduğunu bilerek hareket etmektir.

Edeb, her varlığın yaratılışını görmektir.

Edeb, varlığa fıtratı ölçüsüyle davranmaktır.

Edeb, adaletli olmaktır.

Edeb, varlığın hakkına riayet etmektir.

Edeb, bedenlerde Hakk'ın zâtını görmektir.

Edeb, Halk'ta Hakk'a nazar etmektir.

Edeb, terbiyeli olmaktır.

Edeb, adablı davranmaktır.

Edeb, öğrendiğin ilmi değerleri, mesleğini, kendi çıkarın için kullanmamaktır, insanlığın hayrı için kullanmaktır.

Edeb, her olaya hikmet üzere bakabilmektir.

Edeb, ölümü unutmamaktır.

Alıp verdiği her nefesin sahibini hiç unutmamaktır.

Edeb, her zaman sâlih amelde olmaktır.

Edeb duygusu nasıl bir duygudur?

Edeb makamı nedir?

Bu makama erişmek için ne yapılmalıdır?

İnsan, edebe nasıl erişir?

Edeb içinde yaşamak nedir?

Edeb içinde yaşayan kimsenin davranışları nasıldır?

Edeb her insanın, her nefesindeki duygusu olmalıdır.

İnsan varlığa, Hakk nazarı ile bakabilmelidir.

İnsan varlığa baktığında, varlığın ardındaki sahibini görebilmelidir.

İnsana şah damarından yakın olan Allah, insanın te-ninde ve canında gizlidir.

İnsan, Allah'ı göklerde bir yerlerde değil, kendi öz be-deninde aramalıdır.

İnsan, Allah'ın ne olduğunu bilmelidir.

Her varlığın ardında O'na nazar edebilmelidir.

Ve bu duyguyla yaşayabilmelidir.

Allah'ı unutmadan yaşamalıdır.

Kul olduğunu unutmadan yaşamalıdır.

Ölümlü olduğunu unutmadan yaşamalıdır.

İnsan, şefkat ve rahmet içinde olmalıdır.

İnsan, tevâzû ve tenezzül içinde yaşamalıdır.

İnsan, ben duygusuyla değil, biz duygusuyla yaşamalıdır.

İnsan, tüm varlığın birbiriyle olan bağına bilerek ya-samalıdır.

İnsan, derdi olanın derdini gönlünde hissetmelidir.

İnsan, kendini bilmeli ve Allah ile olan bağı anladığıdır.

İnsan, Allah'a her an rabita içinde olmalıdır.

İnsanın gönlü, her an rahmet ve şefkat içinde olmalıdır.

İnsan, derdi olanın derdini çözmek için çırpınmalıdır.

Hüzünlü olan birine umut olmalıdır.

Sıkıntısı olanın sıkıntısını çözmek için koşmalıdır.

Hayatın amacını öğrenmeli ve ona göre yaşamalıdır.

Hedefleri için yaşamayı öğrenmelidir.

Yeteneklerini bulmayı öğrenmelidir.

İlgi ve alaka duyduğu konulara rabita olmayı öğrenmelidir.

İlim ve edeb üzere yaşamayı öğrenmelidir.

Şefkat ve rahmet içinde olmayı öğrenmelidir.

İnsan olmanın o derin duygusunu hissetmeli ve hissettirmelidir.

İnsan olmanın yüce duygusuna erişmek, birinci gayemiz olmalıdır.

Kâmil insanlar topluma hep insan olmayı öğütlemişlerdir.

Yaşamın hakikatini bilmeyi öğütlemişlerdir.

İlim ve edebden ayrılmadan yaşamayı öğütlemişlerdir.

Samimiyet içinde, huzur vererek yaşamayı öğütlemişlerdir.

Huzur içinde yaşamak, ancak her varlıkta Hakk'a nazaret etmekle mümkün olacaktır.

Toplumda nice güzel davranışlarımız unutulup gidiyor.

Kâmil insanların gönüllerini anlamaktan uzak yaşıyoruz.

Onların yaşamını, insanlık için gayretlerini öğrenmeden yaşıyıp gidiyoruz.

Dünyanın çıkarına kapılıp gidiyoruz.
Birbirimizi kırıyoruz, dışlıyoruz, üzüyoruz.
Birbirimize saygımız, sevgimiz, kendi çıkarımıza göre oluyor.

İçten, samimi davranışlarımız kaybolup gidiyor.
Kardeşçe yaşamamanın ne olduğunu anlayamadık.
Allah hakikatini idrak edemedik.
Tüm varlığın bir özden geldiğini kavrayamadık.
Varlığın birbiriyle olan bağını anlayamadık.
O bağın ilâhi bir kudret olduğunu hissedemedik.
Hepimizin ayrılmaz bir bağ içinde olduğunu göremedik.
“İlle de ben” hastalığına kapıldık.
Hep kendi çıkarımızı ön plana koyduk.
Dürüstlük ve erdem gösteremedik.

Toplum olarak rahmetin nasıl bir duygu olduğunu ne kadar biliyoruz?

Toplum olarak şefkatin nasıl bir duygu olduğunu ne kadar hissedebiliyoruz?

Birbirimize yaklaşımımız, rahmet üzere mi yoksa çıkar üzere mi?

Acıma duygusu nedir?
Rahmet duygusu nedir?
Şefkat duygusu nedir?
Rahmet ve şefkat duygusunun bağı nedir?

Bu kitabımızda, bu konuları öncelikle kendimiz hissetmeye ve sonra hissettirmeye çalışacağız.

Toplumda nice güzel değerleri unuttuk.
Birbirimize selamı kestik ya da çıkar üzere selam verdik.
Samimiyet kayboldu gitti.

Sadakat kayboldu gitti.

Edeb üzere yaşamayı hangimiz uygulayabildik?

Komşumuzun bir sıkıntısı var mı diye hangimiz has-sasiyet gösterdik?

Yolda hüzünlü olan birini gördüğümüzde “ne derdi var acaba” diye hangimiz bir ilgi ya da merak duygusu içine girdik?

İhtiyacı olan biri için hangimiz samimi bir duyguyla koşturdu?

Çevremizde yaşlı olanları ziyaret etmeyi, onlarla ilgi-lenmeyi hangimiz hayatına geçirdi?

Hangimiz gönül almayı öğrendik?

Hangimiz sıkıntıları paylaşmayı öğrendik?

Hangimiz derdi olanın derdini içimizde hissettik?

Hangimiz karamsar olan kimselere umut olduk?

Çocukların eğitimlerinde, onların ilim ve edeb üzere yaşaması için gayret gösterebildik mi?

Gençleri hayata hazırlamak için onlara yardımcı ola-bildik mi?

Toplumda şefkat ve rahmet duygularını yayabildik mi?

İşte bu kitabımızda bu konuları inceleyeceğiz.

Edebin ne olduğunu anlamaya çalışacağız.

Edeb içinde yaşamının ne olduğunu anlamaya çalış-sacağız.

Edeb duygusuyla gelen nice güzel duyguları hisset-meye çalışacağız.

İlâhi aşkın, rahmetin, şefkâtin, sevginin, saygının o de-rin duygusunu hissetmeye ve hissettirmeye gayret gös-tereceğiz.

İsmail Dinçer

EDEBİN YOLU

Edeb nasıl bir duygudur?

Bu duyguya nasıl erişilir?

Edeb öğrenilir mi?

Edeb, anne babadan gelen bir damarın filizlenmesi midir?

Yoksa kemâlat yolunda bir eğitim sonrası mı kazanılır?

Neden atalarımız “İllâ edeb, illâ edeb” demişlerdir?

Neden “Her nerede olursan ol, edebden ayrılma” demişlerdir?

Neden “Bir yere girerken, otururken, kalkarken edeble davran” demişlerdir?

İyi davranışlar içinde olmak ile edebli olmak arasında nasıl bir incelik vardır?

Bir çocuk anne babadan güzel davranışlar öğrenebilir ve böyle yaşayabilir.

Peki, edebli olmak, edebli davranış içinde olmak nasıl öğrenilir?

Edeb bir makamdır.

Edebe erişmek, belli makamlar sonrası gerçekleşir.

Önce “Edeb” kelimesini inceleyelim.

Edeb, “Elif” ve “Deb” kelimeleriyle yazılır.

Elif; her varlığı tutan, varlıkta olan Allah’ın zâtına işarettir.

Deb; varlığın ardı, varlığın arkası, içi, özü demektir.

İşte edeb; varlığın ardında Allah'ın olduğunu bilerek, varlığa bu gözle bakarak hareket etmenin adıdır.

Şimdi bunu adım adım inceleyelim.

Edeb, debbera, tedebbür, dubur, tedbir, birbirine bağlı kelimelerdir.

Dubur, bir şeyin ardı, iç yüzü, tenlerin ardı, akıbeti demektir.

Kur'an'da "tedebbür edin" âyetleri vardır.

Tedebbür etmek; varlığın nasıl var olduğunu, nasıl şekillendiğini, varlığın ardında olan işleyişi düşünmek demektir.

Görünenin ardını düşünmek demektir.

Varlık, sûreten görünmektedir.

İnsan varlığa bakar, onun görüntüsüne yönelir.

Fakat insan baktığını görüyor demek değildir.

Baktığını biliyor demek değildir.

Bakmak başka şeydir, baktığını bilmek başka şeydir.

Bakmak başka şeydir, baktığının iç yüzünü görmek başka şeydir.

Tedebbür etmek, anlamak için iç yüzüne bakmak demektir.

Tedebbür, iç yüzünü görmek için, bilmek için, ardında olanı anlamak için, bakmanın, incelemenin adıdır.

Tedebbür etmek, duyduğumuz bir sözün anlamını ince ince düşünmek demektir.

Kâmil insanlar; "sözlerin lafzında kalmayın" diye öğüt vermişlerdir.

Kâmil insanlar; "baktığınız varlığın sûretinde kalmayın, iç yüzünü görün" diye öğüt vermişlerdir.

İnsan bir söz duyduğunda bunu inceden inceye düşünmelidir.

Sözlerin mânâsına ulaşmak için, derin derin düşünmenin adı, tedebbür etmektir.

Hiçbir zaman gördüğümüzle hüküm vermememiz gerekir, varlığın ardını görebilmeliyiz.

Hiçbir zaman sözlerin lafzında kalmamalıyız, sözlerin mânâlarına ulaşmalıyız.

Kur'ân'da, bir bilgi duyduğumuzda onu her yönden düşünmemiz gerektiği bizlere bildirilir.

Hucurât Sûresi 6: "Yâ eyyuhellezîne âmenû in câekum fâsikun bi nebein fe tebeyyenû en tusîbû kavmen bi cehâletin fe tusbihû alâ mâ fealtum nâdimîn."

Meâli: "Ey iman edenler! Size bir bilgi geldiğinde, o bilginin ikilik çıkarıp çıkarmadığını, bozgunculuk meydana getirip getirmediğini iyice araştırın, yoksa bir bilgisizlik içinde zarar veren kimselerden olursunuz. Yoksa yaptığınız şeylerden pişmanlık duyarsınız."

İnsan, bir söz duyduğunda, o sözün taşıdığı gerçek anlamı düşünmesi gerekir.

İnsan bir varlığa baktığında onun hakikatini düşünmelidir.

Edebe giden yol, tedebbürle başlar.

Tedebbürden, tefekküre...

Tefekkürden, tezekküre...

Tezekkürden, müdebbiri şuura...

Erişmek kişiyi edeb ile bakmaya eriştirecektir.

Edeb ile bakmak, varlığın ardında Allah'a nazar etmenin duygusudur.

İşte telaffuzdan, müdebbiri şuura erişmek makamlar üzeredir.

Telaffuz; ağızdan çıkan kelimeler, sözler, anlamını bilmeden kelimeleri kullanmak demektir.

Tedebbür; eşyanın ardına bakmak, bir şeyin üzerinde düşünmek, onun anlamını aramak, anlamını bulmak için gayret göstermektir.

Tefekkür; anlamını aradığın şeyin hakikatlerine ulaşacak şekilde derin düşündürmektir.

Burada o kişi neyi düşüneceğini bilir.

Ona düşünülecek konu ile ilgili bilgiler verilir.

O bilgilerle düşünür, tefekkür ehli olur.

Tefekkür ehli varlığın ardına bakarak düşünür.

Tezekkür; Allah'ın zikrine ulaşmak, hakikatlerin gönlünde tecelli etmesidir.

Hakikatler kişinin gönlünde yer etmiştir, varlığa o hakikatlerle bakar ve o hâl üzere yaşar ve hiç hatırdan çıkarmaz.

Müdebbir; varlığın ardında varlığı tutan, yöneten, idare edenin Allah olduğunun irfaniyeti ile varlığa bakmak, bu irfan ile yaşamak yâni müdebbiri şuurla yaşamaktır.

İnsan olmanın sırrı; kendi bedeninde ve her varlığın ardında, varlığın sahibi olan Allah'ı hissederek yaşamaktır.

Varlığın bir perde yönü vardır, yâni sûret yönü vardır.

O perdenin ardında varlığın sahibi vardır.

Varlığı her şeyiyle tutan, kontrol eden, Allah'ın kendi zâtıdır.

Allah'ın "El Müdebbir" esması bu hakikate işaret eder.

Allah'tan başka müdebbir yoktur.

Yâni varlığın ardında, varlığı her an tecellileri ile tutan, varlığı kontrol eden O'dur.

Hayy olan, kayyûm olan, sürüp giden O'dur.

Varlığı her an kontrol eden O'dur.

İşte varlığın ardında her an olan O'dur.

Bu şuura ulaşmak müdebbir hakikatidir.

Tedebbür; müdebbiri duyguya ulaşmak için derinlemesine bakmak gerekir.

Tedebbür; dubura bakmak, yâni ardına bakmak demektir.

Tedebbür; eşyanın ardını anlamak için yapılan derin düşünmedir.

Müdebbiri şuur; varlığın ardını görerek yaşamak, olayların ardına bakarak olayları çözmek demektir.

Müdebbiri şuur; "Edeb" içinde yaşamamanın adıdır.

Müdebbiri şuura erişen, "Edeb" makamına erişecektir.

Bu makam "Edeb ehli" olmaya kapılar açar.

Edeb ehli, varlıkta Allah'a nazar ederek yaşar.

Her varlığın ardında o varlığı düzenleyen, o varlıkta işleyen, o varlığı kontrol eden, o varlığın sahibi vardır.

Müdebbiri şuura ulaşan kişi, varlığın ardında olanı bilerek yaşar, yâni kemalât şuuruyla yaşar.

Kur'ân'da; "telaffuzda kalmayın, tedebbür edin, tefekkür edin, tezekkür edin ve müdebbiri şuurla yaşayın" diye bildirilir.

Mü'minûn Sûresi 68: "E fe lem yeddebberrûl kavli."

Meâli: "Onlar, sözlerin anlamlarını derinlemesine düşünmezler mi?"

Sad sûresi 29: "Kitâbun enzelnâhu ileyke mubârekun li yeddebberrû âyâtihî ve li yetezekkere ûlul elbâb."

Meâli: "Biz size, her varlığı bir kitap olarak bereketli bir şekilde sunduk. Oadaki delilleri dikkatlice araştırmanız ve hakk üzere aklınızı işletip, ulaştığınız hakikatlerle bu âleme bakmanız ve o hâl üzere yaşamanız için."

Kasas Sûresi 31: “Ve lâ mudbiren-geriye bakmadı, ardına bakmadı.”

Nisâ Sûresi 82: “E fe lâ yetedebberûn-hâlâ tedebbür etmez misiniz?”

Sâd Sûresi 29: “Li yeddebberû âyeti hi-varlıkta O’nun işaretlerini anlama içinde olun.”

Tedebbür kelimesinin içinde edeb kelimesi vardır.

Tedebbür etmek, ardına bakmak, iç yüzüne bakmaktır.

İnsan her zaman gördüğü şeyin, ardına bakmalıdır, iç yüzüne bakmalıdır.

Duyduğu, okuduğu bilgilerin iç yüzüne bakmalıdır.

İşte o zaman insan tedebbür ehli olacaktır.

İnsan tedebbür ehli olmadan, edeb ehli olamaz.

İnsan, edeb makamına erişmeden, edeb içinde yaşayamaz.

Yâni varlığın ardında Hakk’ı görmeden, varlığa Hakk nazarıyla bakamaz.

Saygı ve sevgi makamına erebilmek için...

Yaratılana Hakk nazarıyla bakabilmek için...

Yaratılana yaratana secde edebilmek için...

Edeb makamına erişmek gerekir.

Edeb makamına erişmek, varlığın yaratılışını anlamak ve varlıkta yaratıcıyı görmekle mümkün olacaktır.

İlimsiz edebe erişilmez.

İlimsiz Allah’a şahit olunmaz.

Varlık bir ilim üzere yaratılmıştır.

Varlığın ilimsel yaratılışını okumak, kişiyi yaratıcıyı anlamaya eriştirir.

Yûnus Emre’nin sözü iyi anlaşılmalıdır.

“Girdim ilim meclisine

Eyledim kıldım talep

Dediler ilim geride

İlla edeb illa edeb.”

Yûnus burada der ki; ilim meclisinde bir eğitimden geçtim.

İlim ile Allah'ı anlamayı talep ettim.

İlim yolunda talebe oldum.

İlmin sonunda edeb makamına eriştim.

Yûnus Emre'nin “dediler ilim geride” sözünden maksat, “edebden önce ilim gelir” demektir.

İlim geride demek, öncelikle ilim öğrenmelisin demektir.

İlmin sonunda edebe erişilir.

Yûnus edeb yolunda şöyle sesleniyor:

Öncelik ilmi eğitim imiş.

Ve ilim beni edebe eriştirdi.

Artık ilim edepsiz, edeb ilimsiz olmaz.

Yoksa Yûnus, ilmi terk edin demek istememiştir.

“İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir,

Sen kendini bilmezsin, ya nice okumaktır?

Okumaktan mana ne, kişi Hakkı bilmektir,

Çün okudun bilmezsin, ha bir kuru emektir.

Okudum bildim deme, çok taat kıldım deme,

Eri hak bilmez isen, abes yere yelmektir.”

Edebe erişmek için varlığın yaratılışını ilmî olarak okumak gerekir.

Yaratıcıyı anlayan, O'na teslimiyet içinde olan edebe erişecektir.

Edeb makamına giden yol ilim iledir.

Nasıl ki ilimsiz doktor olunmaz...

Doktor olmak için ilmî bir eğitim gereklidir.

İlim sonrası doktor olunur.

Ve tıp etiği içinde doktorluk yapılır.

İşte edeb içinde doktorluk yapmak, ilmî terbiye ile mümkündür.

İlim yolculuğunun sonu edebdir.

Edebin içinde ilim vardır.

İlim asla geride kalmaz.

Edeb, ilmin içine gizlenmiştir.

İlmin içinde edebe erişilir, sonra da ilim ile edeb birlikte hareket eder.

Yûnus Emre'miz ilim geride kaldı demekle...

Artık sen ilmî eğitimden geçtin...

İlim ile edebe eriştin...

İlmi de edebin içine aldın...

Zaman edeb zamanıdır.

Zaman edeb ile davranma zamanıdır.

Artık senin edebin ilimsiz olmaz.

İlmî idrakin, edebsiz olmaz, demek istemiştir.

Edeb makamına erişen kişi;

O makamın ruhuyla bakar.

Varlığın ardında varlığı tutan Allah'tır şuuruyla bakar.

Nereye bakarsa baksın, her varlığın ardında Allah'ın vechîni görerek yaşar.

Yaratılанда yaratana görür.

Varlığa edilen saygının Allah'a yapıldığını bilir.

Sevginin ulvî boyutunun hissiyle yaşar.

Her bir varlığa bu şuurla davranır.

Gönlünden sevgi asla eksik olmaz.

Tüm davranışları edebin özündeki ulvî aşka dayalı olur.

AKIL VE GÖNÜL TEMİZLİĞİ

Edebe erişmenin yolu, akıl ve gönül temizliğinden geçer.
Akıl ve gönül temizliği çok iyi bilinmelidir.
Gurur, kibir içinde olmakla edebe erişilemez.
Hasetlik, fesatlık içinde olmakla edebe erişilemez.
Hor görmekle, hâkir görmekle edebe erişilemez.
Kendini yüce görmekle, başkasını küçük görmekle, edebe erişilemez.

İnsan öncelikle aklının ve beyninin nasıl kirlendiğini iyi bilmelidir.

Küçükken beynine aldığı yargılayıcı, hor görücü, zarar verici her türlü bilginin ne olduğunu iyi anlamalıdır.

İnsan her zaman, duyduğu bilgilere dikkat etmelidir.

O bilgiler, kişinin duygu ve düşüncelerini oluşturacaktır.

O bilgiler, kişinin eylemlerinin temelini oluşturacaktır.

İnsan beyni çok ulvî bir yapıdır.

Düşüncenin merkezidir.

İyiliğin ve kötülüğün karar verildiği merkezdir.

Beyin; düşünmek, keşfetmek, şahit olmak için yaratıldı.

Beyin; eşyanın hakikatini anlamak için yaratıldı.

Beyin; bakmak, gözlemlemek, anlamaya çalışmak için yaratıldı.

Beyin; analiz etmek, her yönden incelemek için yaratıldı.

Beyin; kendini tanımak, yaratılışını anlamak için yaratıldı.

Beyin; yaşamın sırrını anlamak için yaratıldı.

Beyin; nice keşifler yapmak için yaratıldı.

Beyin; insanların birbirine faydalı olması için yaratıldı.

Beyin; egoya, gurura, düşmek için yaratılmadı.

Beyin; kişinin kendini büyük görmesi, başkalarını küçük görmesi için yaratılmadı.

Beyin; kibre düşmek için yaratılmadı.

Beyin; dedikodu yapmak için yaratılmadı.

Beyin; fitnelik, fesatlık, hasetlik için yaratılmadı.

Beyin; şirke düşmek için yaratılmadı.

Beyin; birilerine zulüm etmek için yaratılmadı.

Beyne ekilen kötülük içeren bilgiler, akli doğru düşünmez eyler.

Beyin asla gurur, kibir, kötülük bilgileri ile kirletilmemeli.

Kirlenen beyin düşünmez olur.

Bâtıl alanın etkisinde kalır, o etkiyle hareket eder.

Kirlenen beyin asli görevini yerine getiremez.

Zulüm içeren bilgilerin etkisinde kalan beyin; saldırgan olur, sabırsız olur, kibirli olur, zalim olur.

İnsanın akli ne ile meşgul, anlamalıdır.

Beynine aldığı bilgiye dikkat etmelidir.

O bilgilerin, nelere kapı açacağını çok iyi süzmelidir.

Tabaktaki bir yemeğe, bir damla zehir konulsa, tüm yemek zehir olur.

Oradan yiyen herkes zehirlenir.

Beyine olumsuz bir düşünce girse, tüm beyin onun etkisi altına girer.

Akıl bu etkiyle çalışır.

Konuşması bu etkiyle gerçekleşir.

İnsan olumsuz şeyler konuştuğça, beyin hep o alanda kaynar durur ve dilden hep olumsuz şeyler akar.

İnsan edindiği bilgilerin, onu nereye sürüklediğini çok iyi anlamalıdır.

Başkasına hor baktırıcı her bilgi kişiyi kibre düşürür.

Kendini daha hayırlı gösterir, kişiyi iblis yapar.

İblis öyle söyledi; “ben ondan hayırlıyım” Sad Sûresi 76

Kibir zehri, kişiyi Allah’ı anlamaktan uzaklaştırır.

Kendini yüce gösterir, başkasına hor baktırır.

Kibir zehri, kişiyi şeytanlaştırır.

Dedikodu, çekiştirme zehri, kişiyi kibre düşürür, başkasına hâkir baktırır.

Hucurât Sûresi 12: “Ve lâ tecessesû ve lâ yagteb ba’dû-kum ba’dâ e yuhıbbu ehadukum en yekule lahme ahîhi meymen fe kerihumûh.”

Ve lâ tecessesû	: Gizli yönlerini hatalarını araştırmak,
Ve lâ yagteb	: Gıybetini yapmasın, arkasından çekiştirmesin,
Badâ kum badâ	: Bazınız bazınızı, birbirinizi,
E yuhıbbu ehadukum	: Sizlerden biriniz, sever misiniz?
En yekule lahme	: Yemek, beslenmek, et, suret,
Ahâhi meymen	: Kardeş, ölü, âhî,
Fe kerihumû hu	: İşte tiksindiniz, kötü hale geldiniz,

Meâli: “Bazınız bazınızın arkasından çekiştirmesin, dedikodusunu yapmasın, gizli yönlerini, hatalarını araştırmasın. Sizlerden biriniz ölü kardeşinizin etini yemek ister mi? İşte tiksindiniz.”

Kur’ân’daki uyarıyı dikkate alalım.

Kimsenin dedikodusunu yapmayalım.

Kimsenin arkasından çekiştirmeyelim.

Hatalarını, eksikliğini aramayalım.

Beynimizi bunlarla meşgul etmeyelim.

Beynimizi, onun yaratılış fitratına göre kullanalım.

Beynimiz, varlığın varoluşunu anlamak için yaratılmıştır.

Dikkat edelim! Beynimize, gurur, kibir, şirk zehirleri koymayalım.

Şirk zehri kişiyi, Allah'a ortak koşturur.

Allah'ın ulviyetinin yanında, ben de varım gafletine düşürür.

Allah'a ait olan nitelikleri kendine ya da başkasına nispet etme gafletine düşürür.

Kıskançlık zehri, kişinin aklını yakar yıkar.

Kişinin kendini de huzursuz eder, başkalarını da huzursuz eder.

Güvensizlik zehri, samimiyeti bitirir.

Hasetlik zehri, dedikodu yaptırır, iftira attırır.

Fitnelik zehri, ara bozar, ikilik çıkarır.

Beynimize aldığımız her bilgiye dikkat etmeliyiz.

Beynimize aldığımız her bilginin, nelere yol açtığını çok iyi bilmeliyiz.

Bu konuda Hucurât Sûresinin 6. âyeti çok güzel bir uyarıdır.

Hucurât Sûresinin 6: "Yâ eyyuhellezîne âmenû in câe-kum fâsikun bi nebein fe tebeyyenû en tusîbû kavmen bi cehâletin fe tusbihû alâ mâ fealtum nâdimîn."

Yâ eyyuhâ ellezine amenu : Ey iman edenler, inananlar,

İn ceâ kum : Eğer, geldi, siz,

Fasikun	: Fâsık, hakikatten çıkmak, bozgunculuk, ikilik,
Bi nebein	: Bir haber, bilgi,
Fe tebeyyenu	: Araştırın, inceleyin, emin olun, açık, apaçık,
En tusîbü	: Musibet, kötülük, bulaşma, zarar veren, isabet,
Kavmen bi cehâletin	: Cahil bir kavim, cahil kimseler, bilgisiz,
Fe tusbihû	: Olursunuz, olmak, hâline,
Alâ ma fealtum	: Yaptığınız şey, yaptıklarınız,
Nâdimîne	: Pişman olmak, pişmanlık duymak, tövbe hâli,

Meâli: “Ey iman edenler! Size bir bilgi geldiğinde, o bilginin ikilik çıkarıp çıkarmadığını, bozgunculuk meydana getirip getirmediğini iyice araştırın, yoksa bir bilgisizlik içinde zarar veren kimselerden olursunuz. Sonra da yaptığınız şeylerden pişmanlık duyarsınız.”

Burada belirtildiği gibi, kişi kendine gelen her bilgiye dikkat etmelidir.

Okuduğu ya da duyduğu her bilgiyi her yönden analiz etmelidir.

Bilginin içinde “fâsikun bi nebein”, fâsıklık var mı yok mu çok iyi analiz etmelidir.

Fâsıklık; arabozuculuk, ikilik çıkarmak, bölücülük yapmaktır.

İnsan, her bilginin taşıdığı anlamı çok iyi bilmelidir.

Bu anlamın nelere yol açtığını çok iyi süzmelidir.

Bilgiler bizi; ilimle tanıştırıyorsa, yâni varlıktaki delillere, şahitliğe götürüyorsa, o bilgiler ilâhî bilgilerdir.

Bilgiler bizi; akıl etmeye, düşünmeye, anlamaya, analiz etmeye ve sonuçta yaratılışı okumaya götürüyorsa, o bilgiler ilâhî bilgilerdir.

Bilgiler bizi; Allah hakikatine götürüyorsa, o bilgiler ilâhî bilgilerdir.

İlimle buluştuğumuz bilgi bizi; Sâlih amelde olmaya, çevremize hizmet etmeye, insan olmaya götürür.

Bilgiler bizi; aslı olmayan, ispatı olmayan şeylere, zalimliğe sürüklüyorsa, o bilgiler bâtıl bilgilerdir.

Bilgiler bizi; ayrımcılığa, ikiliğe, kibre sürüklüyorsa, o bilgiler bâtıl bilgilerdir.

Nisâ Sûresi 2: “Ve lâ tetebeddelûl habîse bit tayyîb ve lâ tekulû emvâlehum ilâ emvâlikum İnnehu kâne hûben kebîrâ.”

Meâli: “Hakikati arayanlara hakikatlerin bilgilerini ve rin ve tertemiz hakikat bilgilerini cehaletin o zararlı bilgileriyle değiştirmeyin, muhakkak ki bu büyük bir vebâldir.”

Bilgiler köprüdür;

Ya varlığın özüne köprü kurar, bizi oraya iletir.

Ya da bizi, dedikodulara, yalanlara, aslı olmayan şeylere köprü kurarak, zalimliğe iletir.

Bilgi vardır, cennetin kapısını açar, bize huzur verir.

Bilgi vardır, cehennemin kapısını açar, bize huzursuzluk verir, bizi ateşe sokar.

İşte edindiğin ve sunduğun bilgiye dikkat et.

İşte bilgiler, aklı zehirleyen algılar taşıyor olabilir.

Yalanlardan oluşuyor olabilir.

Yalan, hurafe, kişiyi hakikate erişmekten uzaklaştırır.

Fâsıklık içeren bilgiler kişiyi edebe eriştirmez.

İnsan duyduğu, okuduğu her bilgiye dikkat etmelidir.

Bilgiler kişiyi ya edebe eriştirecektir.

Ya da zalimleşmeye götürecektir.

Beynimize ekilen her bilgi Allah'ın ilmine dayalı olmalıdır.

Rahmete dayalı olmalıdır.

Şefkate dayalı olmalıdır.

Şirk içeren her bilgi, senlik benlik kavgasına götürecektir.

Kişiyi ve toplumu edebden uzaklaştıracaktır.

Rad Sûresi 33: "Ve cealû lillâhi şurekâ kul semmû hum."

Ve cealû li Allah : Kıldılar, yapmak, eylemek, Allah

Şurekâe : Ortaklar, ortak koşmak,

Kul semmû hum : Anlat, zehir, öldüren, sıkıntı, isimler, onlar,

Meâli: "Şirk koşma zehri, Allah'a ortak koşturur."

Vakıâ Sûresi:

41- 42- 43: "Benlik, gurur içinde olanlar; kibir zehrine bulanmışlardır, samimiyetten uzaktırlar ve cehaletin karanlığındadırlar."

44: "Güzel davranışları yoktur ve iyi hâllerden yoksundurlar."

45- 46: "Muhakkak ki onlar da, daha öncekiler gibi kendi zevklerine düşkün olanlardır ve onlar haktan batıla yönelmekte ısrar ederler."

İnsanı edebden uzaklaştıran her bilgi insanın baş düşmanıdır.

Duyduğumuz bilgiler, içinde zehir taşıyor olabilir, dikkat etmeliyiz.

Ayrımcılık içeren, yargılayan her bilgi bâtıldır, zehirdir.

Başkasına hor baktıran, kişiyi yüce gösteren her bilgi bâtıldır, zehirdir.

Fitnelik, hasetlik, fesatlık içeren her bilgi zehirdir.

Aslı olmayan, hurafe olan, her bilgi, zehirdir.

Şirke düşüren, kibre düşüren, her bilgi zehirdir.

Öncelikle kendi ağzımızdan çıkan bilgileri kendimiz analiz etmeliyiz.

Başkalarının aklını kirletmeye hakkımız yoktur.

Başkalarının beynini zehirlemeye hakkımız yoktur.

Bilhassa küçücük çocukların beynini kirletmeye hiç hakkımız yoktur.

Zehirlenen beyin her zaman bâtil alanla meşgul olur.

Düşünmekten, tefekkür etmekten, keşfetmekten, şahit olmaktan uzaklaşır.

Zehirlenen beyin; iblisleşir, şeytanlaşır, zalimleşir.

İnsan olmaktan uzaklaşır.

Şefkâttten, rahmetten, sevgiden uzaklaşır.

Ağzımızdan çıkan bilgiler;

Hasetlik, fesatlık içeriyorsa...

Gıybet içeriyorsa...

Başkalarının eksliğini gediğini araştırarak ifadeler içeriyorsa...

Başkalarının inançlarını, ibadetlerini yargılıyorsa...

Kendi inancını, yolunu üstün görüyorsa...

Başkasının yolunu, inancını, ibadetini aşağılıyorsa...

Kişileri kâfir, zındık, cehennemlik ilan ediyorsa...

Ayrımcılık, bölücülük içeriyorsa...

Senlik benlik kavgası içeriyorsa...

Gurur, kibir algısı veriyorsa...

İşte bu durum bizi edebe erişmekten engeller.

Ama ağzımızdan çıkan bilgiler;

Hep varoluşu anlamaktan, varlığı incelemekten, kişinin kendini tanımasından, varlıkla olan bağımızdan bahsediyorsa...

Allah hakikatine ulaşılmamasından bahsediyorsa...

Çocuk saflığına ermekten bahsediyorsa...

Her varlığın, Allah'ın kulu olduğundan bahsediyorsa...

Her bir varlığın, Allah'ın deryasının damlaları olduğundan bahsediyorsa...

Hep birlik, beraberlik, yardım, hizmet etmekten bahsediyorsa...

İlim üzere hareket etmekten, çok çalışmaktan bahsediyorsa...

Bu bilgiler kişinin hakikat yolunda, edeb yolunda olmasını sağlayacaktır.

Aklımız ve gönlümüz bâtil bilgilerle, zulme kapı açan bilgilerle kirlenmişse, aklımız ve gönlümüz temizlenmelidir.

Böyle durumda ne yapmalıyız?

Bu konuda Kur'ân'da çok güzel öğütler sunulur.

Dilini tut,

Kimsenin dedikodusunu yapma, arkasından çekiştirme,

Kimseyi hor görme, kötöleme, alay etme, hiç bir varlığı küçük görme,

Kimsenin özelini, gizli yönlerini, hatalarını araştırma, ayıbını arama,

Kimsenin inancına, ibadetine, kültürüne, cinsiyetine, milletine, rengine, laf etme,

Kendini tanı, çevrene yardımcı ol,

(Hucurât Sûresi)

Asla kibirlenme,

Asla övünme, büyülenme, kendi inancını diğerlerinden büyük görme,

Bilgin olmadığı şeyler hakkında asla konuşma,
Anne babana, yakınlarına, çevrene, herkese iyi davran,
İnsanlara suratını asma, böbürlenme,
Hep tevâzû içinde ol, edebli ol, öfkelenme,
Asla kimseyi aldatma, yalan söyleme,
(Lokmân Sûresi)

Asla kul hakkı yeme, asla çalıp çırpma,
Verdiğin sözü yerine getir,
Gösteriş peşinde olma, makam, şan şöhret peşinde olma,
Kan dökme, kimseye asla zulmetme,
Kötülük için yardımlaşma, iyilik üzere yardımlaş,
Sıkıntılar, kederler verme,
Gereğinden fazla yeme, içme,
Bedenine zararlı olan şeyler içinde olma,
(Mâide Sûresi)

Kul hakkı yeme,
Kendi çıkarın için başkasına zarar verme,
Boş hayaller peşinde koşma,
Kulaktan dolma bilgilerle hareket etme, aslı olmayan
şeylere itibar etme,

Varlığın dış yüzünde kalma,
İkilikte kalma,
Bıkkınlık, karamsarlık, ümitsizlik içinde olma,
Kendi zannında var ettiğin ilâha sığınma,
(Hicr Sûresi)

Kibirli olma,
Riyakâr olma,
Gösteriş içinde olma,
İkilik çıkarma,

Sakın kötülük yapma,

Hâinlik yapma,

(Enfâl Sûresi)

Akıl ve gönül temizliği için bunlara çok dikkat etmeliyiz.

İnsan bunlara uyarsa, ilim ve edeb yolunda olacaktır.

Edeb makamına mutlak erişecektir.

İnsan çocuk saflığında bir gönüle erişmelidir.

Çocuk saflığında bir gönüle ulaşana, ilim ve edeb kapıları açılacaktır.

Akıl ve gönül temizlendiği zaman, edeb bir lütuf olarak sunulacaktır.

Anneden doğan çocuk en saflığıyla tertemiz bir gönüle sahiptir.

Tertemiz bir akla sahiptir.

O bebekte hiç ayrımcılık yoktur.

Gurur kibir yoktur.

Yalan nedir bilmez.

Dedikodu hiç bilmez.

İnanç ayrımı, millet ayrımı, renk ayrımı, cinsiyet ayrımı yoktur.

Onun gönlü tertemizdir.

En saf haliyle eşyayı anlamak için bakar.

Edeb yolunda kişiye engel olan şeyler, çocukken kişinin aklına ekilen yargılamaya, zulme yol açacak bilgilerdir.

Aklımızın kirlenmesi çocukken başlar.

Kişi kendini analiz etmelidir.

Kişi bir öfke içinde ise...

Karamsarlık, umutsuzluk içinde ise...

Ahlar vahlar içinde ise...

Senlik benlik kavgası içindeyse...

Ayrımcılıklar, ikilikler, dedikodular içinde ise...

İlimden, fenden, irfandan uzak bir halde yaşıyorsa...

Hurafelerle oyalanıyor, asılsız şeylere inanıyorsa...

Kişileri makamlarına göre ayırıyor, çıkarı için kişilere yaklaşıyorsa...

Her hangi bir kimseye ya da herhangi bir varlığa hor bakıyorsa...

Kişi bunları terk etmelidir.

Aklı ve gönlü tertemiz olmalıdır.

Ve bilmelidir ki akıl ve gönül temiz olmadan edeb kapıları açılmayacaktır.

İnsan; düşüncelerini, duygularını, ağzından çıkan sözlerini, davranışlarını her zaman gözden geçirmelidir.

Öncelikle dilini tutmak çok önemlidir.

Her şeyi konuşmamak çok önemlidir.

Ağzından çıkan sözleri çok iyi analiz etmelidir.

Onun için Kâmil insanlar "her şeyi konuşma, dilini tut" demişlerdir.

Kıyâme Sûresi 16: "Lâ tuharrik bihî lisâneke li tacele bihî."

Lâ tuharrik : Yok, tut, kımıldatma, hareketsiz kalmak, bırakma, sabırlı ol,

Bihî lisâne ke : Onu, dilini, konuşma dili, söylenen, konuşmak, sen, siz,

Li tacele bihi : İçin, acele etme, hızlandırma, o hakikatler, onu,

Meâli: "Dilini tutsun, o hakikatleri sabırla dinlesin, konuşmak için acele etmesin."

İsrâ Sûresi 23: "Kul lehumâ kavlen kerîmâ."

Meâli: “İnsanlara, güzel sözlerle konuşmalarını tavsiye et.”

Bakara Sûresi 83: “Kûlû lin nâsi husnen.”

Meâli: “İnsanlarla güzel, olumlu sözlerle konuşun.”

İbrâhîm Sûresi 24: “Kelimeten tayyibeten-Güzel kelimeler.”

Meâli: “Ağzından çıkan kelimeler; güzel, olumlu, rahmet dolu, sevgi dolu, koruyucu, ilim dolu, şefkat dolu, huzur dolu, huşu dolu olsun.”

İbrâhîm Sûresi 26: “Kelimetin habîsetin-Zararlı kelimeler.”

Meâli: “Ağzından çıkan kelimeler; zararlı, karamsar, kaygı içeren, kötülüğe kapı açan, sevgiden huzurdan uzaklaştıran olmasın.”

İnsan, ağzından çıkan her kelimeye dikkat etmelidir.

Kelimelerin sihri vardır.

Kelimeler enerjidir.

Ağzından çıkan her kelime, bedenini bir enerjiye sokar.

Kelimeler etkilidir.

Kelimeler büyüdür.

Kişiyi olumlu ya da olumsuz büyüler.

Her zaman olumlu kelimeler kullanmaya dikkat etmelidir.

Kelimelerin enerjisi bedeni sarıverir.

Kelimelerin enerjisi aklı sarıverir.

Onun için Kur’ân’da “Kelimeten tayyibeten-güzel kelimeler” kullanın diye bildirilmiştir.

Olumlu, güzel konuşmak beyni rahmete, edebe götürecektir.

Her zaman yapıcı, koruyucu konuşmak gerekir.

Rahmet dolu konuşmak gerekir.

Sevgi dolu konuşmak gerekir.

İlme kapı açacak şekilde konuşmak gerekir.

Huzur verecek şekilde konuşmak gerekir.

Şefkat verecek şekilde konuşmak gerekir.

Ağzından zararlı kelimeler çıkarmamak gerekir.

Kur'ân, "hep olumlu, hep güzel konuşun" diye bildirir.

Unutmamak gerekir, şeytan olumsuz kelimelerden beslenir.

Olumsuz kelimeler, kişiyi edebden uzaklaştırır.

Kişiyi karamsarlığa, kaygıya, moral bozukluğuna götürür.

Her türlü olumsuz kelime akli ve gönli kirletir.

Ağzımızdan çıkan her bir kelime kapılar açar.

Ya rahmete kapı açacaktır.

Ya zulme kapı açacaktır.

Onun için hep olumlu konuşmaya dikkat etmeliyiz.

Kelimelerin gücünü iyi bilmeliyiz.

Olumlu ya da olumsuz her bir kelimenin kendine göre gücü vardır.

Kelimeler vardır, güç verir.

Kelimeler vardır, gücünü alır.

Kelimeler vardır, moral verir, mutlu eder.

Kelimeler vardır, moralsiz eder, mutsuz ediverir.

Kelimeler vardır, rahmet kapısını açar.

Kelimeler vardır, rahmet kapısını kapatır.

Ağzımızdan çıkan her bir kelimeye dikkat etmeliyiz.

Ağzımızdan çıkan kelimeler;

Rahmete kapılar açsın.

İlme kapılar açsın.
Hakikate kapılar açsın.
Gönüllere şifa olsun.
Kaygıları, karamsarlıkları bitirsin.
Sevgi şehrinin anahtarı olsun.
Yaşamın sırrını hissettirsin.
Allah hakikatine kapılar açsın.
Tevekküle, sabıra, teslimiyete kapılar açsın.
Edebe yönlendirsin.
Ağzımızdan çıkan kelimelere dikkat etmeliyiz.
Onların enerjisi vardır.
Onlar tohum gibidir.
Akıllara ektiğin kelimeler, ya rahmetin kapılarını açacaktır.
Ya da zulmün kapılarını açacaktır.
Akılları kirletmeyelim.
Kirlenen akıldan şeytan doğacaktır, unutmayalım.
Akıldan insan doğmalıdır.
Ağzımızdan çıkan sözler insan olmaya yönlendirmelidir.
Dikkat edelim.
Dokuz düşünüp, bir söyleyelim.
İlme dayalı, rahmete dayalı, şefkate dayalı söyleyelim.
Ya güzel söyleyelim ya da susalım.
Bilelim ki aklımız ve gönlümüz temiz olmadan hakikat kapıları açılmaz.
Aklımız ve gönlümüz temiz olmadan, gönülde hakikat güneşi doğmaz.
Anneden doğan her bir çocuk, melek saflığında tertemiz doğar.

Onların akılları, gönülleri tertemizdir.

Onlar ümmilerdir.

Yâni saf tertemiz olanlardır.

Ümmi olanlar duyacaklar idi

Ümmi olanlar görecekler idi.

Ümmi olanlar şahit olacaklar idi.

Ümmi olanlar özgür olacaklar idi.

Ümmi, çocuk saflığında olan demek idi.

Çocuk saflığında olanlar, hakikat yoluna davet edilecekti.

Yûnus'un dağdan doğru odun getirme sırrı, akıl ve gönül temizliği idi.

Mûsâ'nın Tuva dağında, nalınlarını ve asasını bırakması, akıl ve gönül temizliği idi.

Ümmi olanlara kapılar açılacak idi.

Çocuk saflığında olanlara edeb yolu açılacak idi.

Çocuk saflığında olanlara ümmi denildi.

Ümmi, anneden doğan saflıkta olan demek idi.

Ümmi, hiç kirlenmemiş olan demek idi.

Ümmi, aslına bağlı olan demek idi.

İşte "Ümmi" âyetinin sırrı bu idi.

Allah'ın sarayına çocuklar girecek idi.

Çocuk saflığı "aklı ve gönlü saff, tertemiz olan" demek idi.

Hazreti İsâ; "Allah'ın egemenliğine çocuklar girecek" demiş idi.

Hazreti Muhammed; "Allah'a en yakın olan çocuklardır" demiş idi.

Anneden doğan çocuk ayrımcılık nedir bilmez idi.

Cinsiyet ayrımcılığı bilmez idi.

İnanç ayrımcılığı bilmez idi.
Mezhep ayrımcılığı bilmez idi.
Din ayrımcılığı bilmez idi.
Çocuk tertemiz doğmuş idi.
Ama aklına nice ayrımcılıklar ekilecek idi.
Saflığı, temizliği kirlenecek idi.
İşte çocuk saflığına erişmek gerek idi.
İşte ümmi olmak gerek idi.
Allah'ın ulviyetine tertemiz olanlar girecek idi.
Allah hakikatine çocuk saflığında olanlar girecek idi.
Semâ'ların sırrına gönlü tertemiz olanlar girecek idi.
Aklı arınanlar girecek idi.
Kibri olmayanlar girecek idi.
Temiz olanlar felah bulacaklar idi.
Aklı, gönlü tertemiz olanlar Allah'a şahit olacaklar idi.
İşte "Kad efleha men tezekkâ" âyetinin sırrı bu idi.
İşte ey kardeşim!
Bil ki Allah'ın egemenliğine tertemiz olanlar girecek.
Aklını ve gönlünü temizle.
Tüm ayrımcılıkları bırak.
Din, mezhep, tarikat ayrımcılığını bırak.
Yargılamayı bırak.
Bil ki çocuk saflığına erişmeden hakikate eremezsin.
Bil ki ümmi olmadan hakikatin kapısını açamazsın.
Çocuk saflığının ne olduğunu bil.
Varlığın özüne bak.
Ve çocuk ol.
Bil ki çocuk olanlar kurtulacaklardır.

A'lâ Sûresi 14: "Kad efleha men tezekkâ."

Meâli: "Aklını gönlünü tertemiz edenler kurtulacaklar."

Vakıâ Sâresi 79: "Lâ yemessuhû illel mutahherûn."

Meâli: "Tertemiz olanlar hakikate temas ederler."

A'râf Sûresi 158: "Ummi ellezî yuminu bi Allah."

Meâli: "Anasından doğduğu saflıkta olanlar, Allah ile bir olduklarına iman edeceklerdir."

TEVEKKÜL-TEVÂZÛ-TENEZZÛL

Tevekkül ehli edeb ehlidir.

Edeb ehli, tevâzû ve tenezzül içindedir.

Edeb makamına erişen kimse, her an Allah’a tevekkül içinde olur.

Varlığa karşı tevâzû ve tenezzül içinde davranır.

Asla isyan içinde olmaz.

Asla benlik içinde olmaz.

Çünkü tüm benlerin Allah olduğunu bilir.

Tüm benler, her bir varlığın özünde olan, varlığı zâtıyla tutan Allah’tır.

Tüm benler tek ben olup, “ENE” Allah’tır.

Edeb ehli her an Allah’a tevekkül içinde yaşar.

Asla karamsarlık içinde oyalanmaz, kimseyi de karamsarlığa sürüklemeyiz.

Tevekkül Allah’ı kendine vekil edinmektir.

Her şeyinle Allah’a güvenmektir.

Allah’a dayanmaktır.

Allah’a dayanan, tevekkül ve teslimiyet içinde olur.

Tevekkül, başına ne olay gelirse gelsin, Allah’a sığınmaktır, olayların hikmetini beklemektir.

İnsanın başına, olumlu ya da olumsuz ne gelirse gelsin, teslimiyet içinde olan, olayların ardında nice hikmet olduğunu bilir.

Ve Allah'a dayanır, sabır içinde olur.

Tevekkül ve teslimiyet maneviyatın gücünün geldiği yerdir.

Tevekkül sahibi kimlerdir?

Tevekkül makamı neresidir?

Abzâb Sûresi 3:

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا

Ve tevekkel alâllâh ve kefâ billâhi vekîlâ

Ve tevekkel alâ Allah : Tevekkül et, Allah, varlığın sahibini
bilip teslim olma

Ve kefâ bi Allah : Kâfidir, yeterli, güven, Allah'a,

Vekîl : Vekîl, yetkili olan, koruyan, üstlenen,

Meâli: "Varlığının sahibinin Allah olduğunu bilip, tüm varlığınla teslim ol ve her şeyde yetkili olan Allah'a güven."

Tegâbun Sûresi 13:

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

Allâhu lâ ilâhe illâ huve ve alâllâhi fel yetevekkelil mûminûn

Allâh la ilahe illa huve : Allah, ilah yoktur, sadece o,

Ve alâ Allah : Üzerinde, için, yüce, tüm varlığın
üzerinde, Allah,

Fe li yetevekkel : Artık, tüm varlığıyla teslimiyet
içinde olan,

El mü'minûn : Mü'minler, inanan, emin olan,

Meâli: "Allah; O'ndan gayrı güç yoktur, sadece O vardır ve Allah tüm varlıktan yüceliği ile kendini gösterendir. İşte bu hakikati anlayıp tüm varlığıyla teslimiyet içinde olanlar mü'minlerdir."

Âyette belirtildiği gibi, tevekkül mü'minlik makamıdır.

Allah'tan emin olan, O'na tevekkül içinde olur.

O'nu vekil edinir.

Tevekkül sahibi olan umutsuzluğa düşmez.

Kaygılar içinde olmaz.

Tevekkül sahibi olan dünya çıkarı için kimseye zulmetmez.

Tevekkül sahibi olan kimsenin hakkını yemez.

Peki, tevekkül nedir?

Kimdir tevekkül sahibi?

Tevekkül; vekîl kelimesinden gelir.

Tevekkül; vekîl edinmek, güvenmek, dayanmak...

Tüm varlığıyla yaratıcısına teslim olmak...

Her şeyin sahibi olan Allah'tan beklemek...

Başına ne gelirse gelsin bundan ders çıkarıp, hikmetini aramak...

Allah'a bağlanıp O'na güvenmek...

Gerekli tedbiri alıp, hazırlık yapıp, Allah'a tevekkül içinde olmak...

Bir olayın sonucunu Allah'a dayanarak beklemek demektir.

Kur'ân'da görüyoruz ki; tevekkül sahipleri mü'minlerdir.

Tevekkül makamı da, mü'minlik makamıdır.

Mü'min olan;

Kendi vücûd varlığının ve tüm varlığın sahibini bilip, tüm varlığını sahibine teslim edendir.

Hakk'tan emin olandır.

Her an Hakk'a dayanandır.

Her varlıkta Hakk'a nazar edendir.

Başına gelen her şeye sabredendir.

Asla karamsarlığa düşmeyendir, bir an düşse bile bu halden hemen dönendir.

Tüm varlıkta her an tecelli edenin Allah olduğunu bilendir.

Tüm varlığı sonsuz nitelikleriyle saranın Allah olduğunu bilendir.

Tüm varlıktan her an “Semme Vechullah” olanın Allah olduğunu bilendir.

Her an gönlünde Allah sevgisiyle yaşıyandır.

Her an, her şeyleriyle Hakk’a bağlılık üzere hareket edendir, o şuurlarını muhafaza edendir.

İşte onlar Tevhîd şuuruna erişmiş olanlardır.

Halk’ta Hakk zevki o kimseleri teslim almıştır.

Onlar devamlı o halledirler.

Asla ikiliğe düşmeyendir.

Asla ağızından ikilik ifade eden kelimeler çıkmayıdır.

Emanete sahip çıkandır.

Hakk nedir, bâtıl nedir bilendir.

Bâtılın tehlikelerini en iyi gören, ona göre davranandır.

Onlar hakikatleri, anlatmak için gece gündüz mücadele ederler.

Kâinatı bir kitap bilirler.

Tüm ilimlerin Allah’a ait olduğunu bilirler.

Gece gündüz o ilmi anlamak için aşk ile tefekkür içinde mücadele ederler.

Her an hakk üzere adalet üzere hareket ederler.

Toplumda zalimliği bitirmek için hayatları pahasına mücadele ederler.

Allah’a öylesine teslim olmuşlardır ki hiç korkuları yoktur.

İşte, tevekkül sahibi olanlar, mü'min olanlardır.

Tevekkül sahibi olan; karamsarlığa düşmez, karamsarlığa düşeni de o halden kurtarır.

Allah'ı vekil edinmeyi yâni Allah'a güvenmeyi, dayanmayı öyle güzel anlatır ki anlattığı kişinin içinden karamsarlık dağılır gider.

Ki Allah; her an kâlbimizi attırıyor.

Her an kanımızı dolaştırıyor.

Her an bize nefes aldırıp verdiriyor.

Gözümüzden, kulağımızdan her organımızdan her an adeta bize hizmet ediyor.

Bizi bir an bile terk etmiyorken, bizim karamsarlığa düşmemiz bize yakışmaz. Ümitsizliğe düşmemiz bize yakışmaz.

Tevekkül sahibi olan; her an tevekkül makamında yâni mü'min makamında durur.

Ki o; gönlünde her an Allah'ın "El Vekîl" isminin mânâsını hissederek yaşar.

Her nereye nazar ederse etsin "Semme Vechullah" nazarı ile nazar eder.

Her an Allah'a dayanır.

Her an Allah'a güvenir.

Her şeyi Allah'tan bekler.

Allah'ı bırakıp bir kula sarılmaz, ondan medet ummaz.

Mal-mülk, şan-şöhret, isim-nam derdine düşmez.

Bilir ki malın-mülkün sahibi Allah'tır, bilir ki tüm varlıktaki isimlerin müsemmaları-anlamları-mânâları O'nundur.

Başına ne gelirse gelsin sabreder.

Ona kötülük yapanı Allah'a havale eder.

Onun hakkını yiyeni Allah'a havale eder.

Her an çevresinde olanlara yardım için koşar.

Yüzünden tebessümü bir an bile eksik etmez.

Onu kötülerle bile kimseye darılmaz, vardır bir hikmeti der, kendini sigaya çeker.

Kimseye zerre kadar zarar veremez.

Tüm varlığa saygı içinde davranır.

Bilir ki tüm varlık Allah'a dayanmaktadır, Allah varlığa dayanmaktadır.

Evet, mü'min olan tevekkül sahibi olandır.

Mü'minlik, halk sırrına vâkıf olmaktır.

Halk sırrı ise her varlıkta olan Muhammed nurûna şâhit olmak her an o hissiyatta yaşamaktır.

Kişî Hakk kapısında bir iştîyak ile bir tenezzül içinde Hakk'a teslim olacak.

Hakk hakikatlerine vâkıf olacak.

Tüm varlığından geçip Hakk'a ârif olacak.

Ruh makamının, nûr makamının zevkine erecek, Kâmil olacak.

Kâmil olan mü'minlik makamına erecek.

Mü'min olan tevekkül sahibi olacak.

Evet, mü'minlik makamı tevekkül makamıdır.

Mü'min, Allah'tan ve O'nun varlıktaki tecellilerinden emin olan demektir.

Hiç Allah'ı unutmadan yaşayan demektir.

Allah'tan emin olan mü'mindir, her an Allah'a dayanarak yaşar.

Gönlünde her an O'nu hisseder, çevresine bu şuurla davranır.

Her zaman her yerde, Allah'ı kendine vekil eder ve öyle yaşar.

İşte tevekkül; mü'min olanın yaşantısıdır, hâlidir.

Mü'min kişi, başına ne gelirse gelsin sabreder.

Olayların iç yüzünü görür.

O, İlm-i ledün ehlidir.

Ona kötülük yapanı, onun hakkını yiyeni, Allah'a havale eder.

Her an çevresinde olanlara yardım için koşar.

Kimin sıkıntısı varsa, kendi sıkıntısı bilir.

Sıkıntısı olana, çare bulmak için, tüm içtenlikle koşar, yardımcı olur.

Kimseye kötü niyet beslemez.

Kötülük duygusu toplumda olsun istemez.

Amacı ve gayesi, toplumda huzur olsun, iyilik olsun isteğidir.

Onun için her an Allah'a tevekkül içinde yaşar.

Tevekkül ehlinin en önemli vasfı, tevâzû ve tenezzül içinde olmaktır.

Tevâzû makamı edeb ehlinin davranışdır.

Tevâzû içinde olan kimse, varlığa saygı ve sevgi içinde davranır.

Tevâzû içi dışı bir olmaktır.

Allah'a karşı ve kula karşı tevâzû içinde olmak edebtir.

Allah, Kur'ân'da birçok âyette tevâzû içinde olmayı emreder.

Her an tevâzû içinde davranmayı bildirir.

Tevâzû iyiliğe-faydalı olmaya götürür, kibir ise kötülüğe-zarar vermeye götürür.

Peki, nedir tevâzû?

Tevâzû kelime olarak: Arapça tawâḍu' تواضع kelimesinden gelir.

Waḍ-vada وضع; koyma, aşağı indirme, bırakma, anlamlarına gelir.

Dilimizde de alçakgönüllü olmak yâni saygılı davranmak, gururlanmamak, kibirlenmemek, gibi anlamlarda karşımıza çıkar.

Furkân Sûresi 63: “Ve ibâdur rahmânillezîne yemşûne alel ardı hevnen ve izâ hâtabehumul câhilûne kâlû selâmâ.”

Ve abâdu	: Kullar, kulluk, bütünün parçası,
El rahmân ellezin	: Rahmân, tüm varlıktan haktır yansıyan, onlar,
Yemşûn ela el ardı	: Yürürler, yeryüzünde,
Hevnen	: Tevâzûlu, mütevâzı, sevgi ile,
Ve izâ hâtabe hum	: Onlara hitap ettiğinde, seslenme,
El câhilûne	: Cahiller, bilmeyenler,
Kâlû selâmen	: Dediler, esenlik, selamet, barış sizinle olsun derler,

Meâli: “Tüm varlıktan Hakk’tır yansıyan şuurunda olup, kulluğunu anlayanlar, yeryüzünde tevâzûlu bir hâlde yürürler ve cahillikte olanlar onlara seslendikleri zaman, selametle kalın, derler.”

Hicr Sûresi 85: “Ve mâ halaknes semâvâtî vel arda ve mâ beynehumâ illâ bil hakk ve innes sâate le âtiyetun fashis safhal cemîl.”

Ve mâ halaknâ	: Yaratmadık, halk etmedik, var etmedik,
El semavat ve al ard	: Semalar, gökler ve yeryüzü,
Ve mâ beyne humâ	: Onlarda olan şeyler,
İllâ bi al hakk	: Ancak, başka, hak, gerçek, doğru, hakikat,
Ve inne el sâate	: Muhakkak ki o saat, zaman, vakit,
Le âtiyetun	: Elbette, gelecek,
Fe ısfah	: Artık, bundan sonra, affedici, alçakgönüllü,
El safha el cemîl	: İyi muamele et, güzel,

Meâli: “Gökleri ve yeri ve onlarda olan her şeyi, hakikatlerden başka bir şey için yaratmadık. Muhakkak ki o ecel vaktiniz elbette gelecektir. Artık alçakgönüllü ve iyilikler içinde olun.”

Lokman Sûresi 18: “Ve lâ tusair haddeke lin nâsi ve lâ temşi fîl ardı merahâ innellâhe lâ yuhıbbu kulle muhtâlin fehûr.”

Ve lâ tusair hadde ke	: Ekşitme, surat asma, çevirme, yanak, surat, yüzünü,
Li en nâsi	: İnsanlara,
Ve lâ temşi	: Basmamak, basmayın, yürümeyin, yürüme,
Fî el ardı	: Arzda, yeryüzünde, bulunduğu yerde, toplumda,
Merahan	: Eğlence, alay etme, böbürlenmek, küçümseme,
İnne Allah	: Doğrusu, muhakkak ki, Allah,
Lâ yuhıbbu	: Yok, sevgi,
Kule muhtâlin	: Hepsi, her, kendini beğenme, büyüklenme, çalımli yürüme,
Fehûrin	: Övünen, kendini metheden,

Meâli: “İnsanlara suratını asma, yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Muhakkak ki büyüklenme, övünme hallerinde olanların tümünde Allah sevgisi yoktur.”

Fâtır Sûresi 28: “Muhakkak ki hakikatlerin bilgisine ulaşmış kulluğunu bilen o kimseler, Allah’a karşı tevâzû içindedirler. Muhakkak ki Allah tüm değerlerin yüce sahibidir, bağışlayandır.”

Evet, Kur’ân’ı incelediğimizde anlıyoruz ki varlığın varoluşunu ve var edeni anladığımızda tevâzû makamına ulaşıyoruz.

Her varlığın Allah’ın hakikatlerini yansıttığını anlayan kişi tevâzû içinde olur.

Kâinatı “Oku”yan insan, varlığın varoluşunu ve varlığı var edeni anlar.

Ve sonuçta kendisinin de bir varlık olduğunu ve diğer varlıktan zerre kadar üstün olmadığını anlar.

Her varlığın birbirine bağlı olduğunu anlar.

Nasıl ki insanın vücûdunda tüm hücreler birbirine bağlıdır, işte bu kâinatta da tüm varlık birbirine bağlıdır.

Varlığı yaratan ve bir arada tutan Allah’tır.

Kişi varlığın yaratılışını anladığında kendinin de bir varlık olduğunu anlar ve kendini hiçbir varlıktan üstün görmez ve ama gizli ama aşikâr bir kibir içinde olmaz.

İşte bu durum tevâzûdur.

Yûnus Emre’nin dediği gibi “sen sana ne sanırsan ayruğa da onu san” her varlığa Hakk nazarıyla bakar, eşit olarak bakar.

Yâni tevâzû makamına ulaşan kişi kendini diğer varlıktan asla üstün görmez.

Kendisi de diğer yaratılan varlık da bir varlıktır ve Allah’ın kuludur.

Bir eşek de, bir at da, bir ayrık otu da bir insan gibi bir kuldur.

İnsan makamına gelen kişi baktığı her varlıkta kendini görür.

Yürürken bastığı taşın bile kendisi gibi bir kul olduğunu bilir.

Ki her gün içtiği o suda taştaki mineraller vardır.

O mineraller olmasa insan yaşayamaz.

İşte tevâzû makamına ulaşan kişi her zaman huzur içindedir.

İşte, kişi Allah’ı layıkıyla idrak ettiğinde O’na karşı tevâzû içinde olur.

Allah'ı layıkıyla idrak eden kişinin bedeninde huzur kanalları açılır ve tüm bedenini bir huzur hissiyatı sarar.

Tevâzûya ulaşan kişiye Allah'ın lûtfu, o kişinin her an huzur içinde olmasıdır.

İşte kişi, Allah'a karşı tevâzû içinde olduğunda;

Allah'ın varlığının yanında kendine varlık isnat etmez.

Allah'a ait olan sıfatları kendine isnat etmez.

Rabbi olan yâni onu vücûdlandırıran yâni yaratıcısı olan Allah'a karşı hiç bir zaman isyan içinde olmaz.

Allah'ın yarattığı varlığı tanımaya gayret eder. Ve her varlığa hakk ölçüsüyle davranır.

Allah'ın "Oku" âyetini; kendini okumak, varlığı okumak, kâinatı okumak olarak anlar ve son nefesine kadar bunu yerine getirmeye çalışır.

Hiç kimseyi ve hiçbir varlığı asla küçük görmez.

Her varlığa saygı içinde davranır.

Kimsenin hakkını yemez, malını çalmaz.

Kimsenin ardından çekiştirmez, onu küçük görmez, toplumda kötülemez.

Az ile yetinir, elindekilerle mutlu olur.

Kendini ve ailesini övmez, başkasını ve ailesini kötülemez.

Kişilerin inançlarına, ibadetlerine saygı gösterir, kendi inancını ve ibadetini diğerlerinden büyük görmez.

Geldiği makamda adalet üzere davranır, kimsenin hakkını yemez, kurumunu da gözetir ve onu yaşatmaya, geliştirmeye gayret eder.

Tevâzûnun zıddı ise gizli kibirdir.

İçinde gizli kibir olan kişi:

Senlik benlik kavgasında olur.

Her zaman kendini büyük görür, farklı görür, seçilmiş görür, hidayet verilmiş görür, günahsız görür.

Başkalarını küçük görür, kötüler.

Başkalarının inançlarını, ibadetlerini kâfirlik olarak görür.

Asla kendi inancına uymayan düşüncelere katılmaz.

Kendi gibi inanmayan kişileri, kâfir ilan etme peşindedir.

Gizli planlar peşindedir.

O planlarını gerçekleştirmek için, Allah'ı, dini, ibadeti, Kur'an'ı, insanların inançlarını kullanır.

İkiyüzlü görünür, kendi sinsi planlarını gerçekleştirmek için her türlü duygusallık içine girer.

Kişileri, gözyaşlarıyla, Allah, din, Kur'an, peygamber kelimeleriyle, kendi çıkarı için kandırmaya çalışır.

Tevâzû içindeymiş gibi görünür, ama asıl hedefi başkadır.

İşte Fâtır Sûresindeki âyette, muhteşem bir vurgu ile belirtildiği gibi "hakikatlerin bilgisine ulaşp kulluğunu bilen o kimseler" tevâzûya ulaşırlar.

Her varlıktaki Allah'a ait olan tecellilere şahit olan kimseler asla gizli kibir içine düşmezler.

Kulların yazdıkları kitaplarda hatalar vardır.

Ama Allah'ın yazdığı varlık kitabında hata yoktur.

Kâinatı layıkıyla okuyan kimseler Allah şuuruna ve kulluk şuuruna ulaşırlar.

Âyette belirtildiği gibi ölümü hiç unutmazlar ve ona göre yaşarlar ve tevâzûya ulaşırlar.

Tevâzû içinde olan insan:

İyilik peşinde koşar...

Komşusu aç iken tok yatmaz...

Dünya malına hırsına tamah etmez...

Malını-mülkünü, yakınlarını, sağlığını kaybettiğinde karamsarlık içine düşmez...

Kişilerin inançlarını, ibadetlerini kerih görmez...

Kişilerin özellerini kurcalamaz, sırlarını saklar, onları çekiştirmez...

Asla içinde ve dışında büyüklenme halleri yoktur...

Sözlerinde ikilik, ayrımcılık, kötöleme, küçük görme asla olmaz.

Kendini ve yaptıklarını hiçbir zaman övmez...

İnsanların düşüncelerine değer verir, tenkitlerine açıktır ve her zaman onlardan bir şey öğrenmeye hazırdır...

Asla bilmişlik içinde olmaz ve her an yeni bir bilgiye ulaşma içindedir...

Okuma, inceleme, keşfetme peşindedir...

İlmi asla kendine nisbet etmez, bilir ki sonsuz ilim Allah'a aittir.

Necm Sûresi 32: "Ellezîne yectenibûne kebâirel ismi vel fevâhîşe illâl lemem inne rabbeke vâsiul magfireh huve alemu bikum iz enşeeukum minel ardı ve iz entum e cinnetun fî butûni ummehâtikum fe lâ tuzekkû enfusekum, huve alemu bi menittekâ."

Meâli: "O kimseler; büyük günahlardan, benlik, gurur, kendini üstün görme gibi hallerden ve küçük hatalar bile olsa hepsinden kaçınırlar. Muhakkak ki Rabbinin mağfireti geniştir ve sizi ilmiyle var eden O'dur. Topraktan meydana getiren, annenizin karnında cenin halinde büyütendir. Artık anlamaktan vazgeçmeyin. Fenalardan sakınan Allah'a ortak koşmayan kimseler, ilmiyle var edenin O olduğunu bilirler."

Necm Sûresi 32. âyetinde belirtildiği gibi; "O kimseler; büyük günahlardan, benlik, gurur, kendini üstün görme

gibi hallerden ve küçük hatalar bile olsa hepsinden kaçınırlar” edeb içinde yaşarlar.

Alçakgönüllü gibi görünüp sinsi bir plan içinde olanlara asla kanmaz ve onlarla hakk ölçüsüyle mücadele eder.

Bilir ki tevâzû iyiliğe-faydalı olmaya götürür, kibir ise kötülüğe-zarar vermeye götürür.

Ve Allah’ı hiçbir zaman unutmaz.

Her an Allah şuuru içinde yaşar.

Ve kul olduğunu asla unutmaz.

İşte âyetle belirtildiği gibi Allah’ı bilen, kulluğunu bilen, ölümü unutmayan insan tevâzû içinde olan insandır.

Tevâzû kendini varlıkla bir tutabilmektir.

Varlığa tenezzül edebilmektir.

Tenezzül içinde yaşayan kimse, her varlığa eğilir, saygısını gösterir.

Tenezzül makamı, tenzil makamına tecelli eder.

Tenzil makamına eren, “Yâ-Sîn” olur.

Yâni “İnsan” makamına erişir.

Yâni tüm varlığın özünün kendi özü olduğunu anlar.

Tenzil makamına mü’min olmakla erişilir.

Tenzil makamına gelen, tenezzül sahibi olur.

Tenezzül sahibi olan, tüm varlığı kardeş bilir.

Yâ Sîn Sûresi

1-

يس

Yâ sîn.

Yâ Sîn : Ey insan, sıfatlarla bürünmüş, halk, özünü anlayan, kemâlat sahibi,

Meâli: “Ey kendindeki özü anlayan!”

2-

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ

Vel kuranil hakîm

Ve el kuran : Kur'ân, tüm Kâinat kitabı, okunan şey,
El hakîm : Her şeye hâkim olan, hüküm ve hikmet sahibi,

Meâli: "Tüm kâinat kitabına hâkim olanı anlayan."

3-

إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

İnneke leminel murselîn

İnne ke le : Muhakkak ki sen, elbette,
Min el murselîn : İrsal olan, açığa çıkan, gönderilen,
hakikati gösteren,

Meâli: "Muhakkak ki sen, elbette hakikatleri anlatmak için açığa çıktın."

4-

عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Alâ sırâtın mustekîm

Alâ sıratın mustekim : Dosdoğru Hakk'ın yolu üzeresin, tüm yolların bir yola çıkması,

Meâli: "Dosdoğru Hakk'ın yolu üzeresin."

5-

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ

Tenzîlel azîzir rahîm

Tenzîle : Bir şeyin bir miktarının açığa çıkması, indirilen, gelen, her varlık,
El azîz : Tüm değerlerin yüce sahibi,
El rahîm : Rahîm, özünden var eden,

Meâli: “Açığa çıkan her varlık; tüm değerlerin yüce sahibindendir, tüm varlığı özünden var edendendir.”

Yâ-Sîn Sûresi 5. âyette “tenzil-tenezzül” kelimesi vardır.

Tenzil; inzal, nuzül, nazil aynı kökten gelen kelimelerdir.

Tenzil; parça parça açığa çıkış, hücre hücre açığa çıkış, gelme, indirilme, sunulma demektir.

Tenezzül kelimesi de buradan gelir.

Tenezzül; inmek, seviyesini bilmek, düşmek, alçak gönüllü olmak, karşısındakinin seviyesine göre tevâzû ile konuşmak demektir.

Kulluk makamına ulaşmak, yukarıdan aşağıya inmek tenezzüldür.

Tenzil makamını anlayan, tenezzül sahibi olur.

Tenzil makamı; her varlığın bir özden geldiğini anlamak, açığa çıkan her varlığın, tüm değerlerin yüce sahibinden, tüm varlığı özünden var edene ait olduğunu anlamaktır.

İşte kim ki, “Yâ-Sîn” makamına geldi, yâni “İnsan” makamına ulaştı işte o “İnsan” oldu.

Yâni:

Kim ki; kendindeki özü, tüm varlıktaki özü anladı, her varlığın sahibini de anladı...

Kim ki; kâinat kitabına hâkim olanı, her varlıkta satır satır yazılı olan ilmin sahibini, tüm vücûdları tutanı anladı...

Her varlığın O’ndan geldiğini anladı...

Ondan inzal ettiğini anladı...

İşte o kimse, “Yâ Sîn” oldu yâni “İnsan” oldu yâni tenezzül sahibi oldu.

İnsan olan; hakikatleri anlatmak için açığa çıkar ve her an dosdoğru hakkın yolu üzere hareket eder.

İnsan makamına eren, tenzil makamının şuuruna ulaşır yâni kendisinin de her varlığın da nereden geldiğini bilir, hangi özden açığa çıktığını bilir.

Ve her varlığın kul olduğunu bilir.

Ve bu şuurla yaşar, tenezzül içinde yaşar.

İşte insan; tenzil makamına gelmekle, tenezzül elbisesi giyer.

Tenezzül içinde olan, hangi varlığın yanında olursa olsun, onun da kendisi gibi Allah'ın kulu olduğunu bilir.

Ve asla kendini büyük görmez, hiç bir varlığı da küçük görmez.

İşte Yûnus Emre bu zevkle;

“Sen sana ne sanırsan

Ayruğa da onu san

Dört kitabın manası

Budur eğer var ise” diye söylemiştir.

Yâni her varlık Allah'ın kuludur.

Her varlık Allah'tan inzal etmiştir.

Biri diğerinden yüce değildir.

Yüce olan, Hamd sahibi olan, tüm varlığın sahibi olan, tüm varlıktaki sıfatların sahibi olan yalnızca ve yalnızca Allah'tır.

İşte “Tenezzül sahibi” asla ve asla bu şuurdan uzaklaşmaz.

Hangi varlığın yanında olursa olsun, o varlıktaki “Zikri” duyar.

O varlığa selâm verir, o varlığın selâmını alır.

İşte “tenzil-tenezzül” makamının şuuruna ulaşan kişi, her varlığa karşı saygı içinde olur, alçak gönüllü olur.

İnsan makamı tenezzül makamıdır.

Tenezzül sahibi, eğilir, saygı ve sevgi içinde davranır.

Tenezzül sahibi;

Kendi varlığını Hakkın varlığında fâni etmiştir.

Dünya menfaatinden geçmiştir.

Benliğini, öfkesini, hiddetini tutmuştur.

Kimseye zerre kadar zarar vermez.

O kimse, insan olmanın şuuruyla yaşar.

Hakikatleri anlatma gayretine düşer.

Hakikatleri sunacağı kişi bir saygı içinde anlamak isteyen kişidir.

Ve hakikatleri anlatırken, kişilerin seviyesine göre, onların anlayacağı bir şekilde anlatır.

Hakikatleri sunarken bilmişlik havasına asla girmez.

Çünkü o kimse bilir ki ilmin sahibi Allah'tır.

Bilmediğini bilmiyorum der.

Her kişinin kültürüne, inancına, ibadetine saygı duyar.

Çünkü bilir ki onların sahibi Allah'tır.

Kâlbleri attıran Allah'tır.

Vücûdlardaki işleyişi yapan Allah'tır.

İşte tenezzül makamında olan kişi her an "Kul" şuurıyla hareket eder.

Varlığın sûret boyutuna bakmaz, sûretleri tutan sûret boyutuna bakar.

Her varlığın da kul olduğunu unutmadan yaşar.

Bir varlığın diğerinden üstün olmadığını bilerek yaşar.

İşte o kimse, insan makamına erişmiş kişidir.

Mü'minlik makamına erişmiş kişidir.

Yâni Allah'tan, O'nun birliğinden ve her varlığın O'nun kulu olduğundan emin olmuştur.

İşte "Tenzil" makamını anlayan "Tenezzül sahibi" olmuştur.

Tenezzül sahibi;

Alçak gönüllüdür, saygılıdır, sevgi doludur, yardım severdir.

Her an kul şuuruyla hareket eder.

Toprağa, çiçeğe, kuşa, yâni tüm varlığa saygılıdır.

Allah'ın hakikatlerini anlamak isteyene, bildiği kadar, tevâzû ve tenezzül içinde anlatmaya çalışır.

Tenzil makamına gelen, varlığın geldiği kaynağı ve oradan varlığın varoluşunu, açığa çıkışını seyreder.

Tevâzû; varlıkla kendini bir tutarak hareket etmektir.

Tenezzül; inmek, eğilmek, varlığın yaratılış fitratına göre davranmaktır.

Tevâzû ve tenezzül sahibi olan, edeb içinde yaşar.

Edebden maksat, Yûnus Emre'nin dediği gibi; yetmiş iki millete Hakk nazarı ile bakabilmektir.

“Yetmiş iki millete bir göz ile bakmayan
Halka müderris olsa hakikatte âsîdür”

“Senin ben demekliğin manide usul değil
Bir kapı kullarına şaşkı bakmak yol değil”

“Yetmiş iki milletin hem ma'suku oldurur
Aşıkı ma'sukundan ayırmaklık fâl değil”

“Tehî görme kimseyi hiç kimsene boş değil
Eksiklik ile nazar erenlere hoş değil”

Hakk nazarıyla bak.
Varlığın özüne bak.
Buzun buzluğunda kalma.
Aslı olan suyu gör.
Karın karlığında kalma.
Erir suya döner.
Varlığın sûretinde kalma.
Aslı olan Hakk'ı gör.
Hepimiz Hakk'tan geldik.
Hepimiz Hakk ile beraberiz.
Asla O'ndan ayrı değiliz.
Her an O'nunlayız.
Tenimiz O, cânımız O.
Nefesimiz O, kanımız O.
Her şeyimiz İllâ O.
"Lâ ilâhe İllâ Hû"
O'ndan gayrı hiçbir şey yok.
Zâhir olan, Bâtın olan O'dur.
Ayrı görme kardeşim.
Kesrette kalma kardeşim.
Senlik benlik kavgasına girme.
Öteki görme, hor bakma kardeşim.
Hepimiz aynı ağacın yaprakları gibiyiz.
Hepimiz Allah'ın zâtına bağlıyız.
Hepimiz Allah ile beraberiz.
Her varlık O'nunla sarılıdır.
Her varlıkta Zâtıyla tecelli eden O.
Sıfatlarıyla kuşatan O.

Hiçbir varlık diğerinden üstün değil.
Düşük de değil.
Her varlık Hakk'ın zâtının tecellisi.
Her varlığa Hakk nazarıyla bak.
Halk'ta Hakk'ı gör.
Sûretin Özünü gör.
İnsanları inançlarına göre ayırma.
İnsanları ibadetlerine göre ayırma.
Hiç kimsenin ibadeti diğerinden üstün değildir.
Herkes kendi duygusuna göre ibadet eder.
Hepimiz O'nun kuluyuz.
Denizin damlaları gibi, O'na bağlıyız.
Hazreti Muhammed ne güzel söylemiş:
"Ey insanlar! Rabbiniz birdir. Babanız da birdir."
"Hepiniz Âdem'in çocuklarısınız, Âdem ise topraktandır."
"Arabın Arap olmayana, Arap olmayanın da Arap üzerine üstünlüğü yoktur."
Her varlıkta Ekber olan Allah'tır.
Varlığın sahibi, varlığın kendindedir.
Bu gözle bakmak, edebtir.
Gördüğün her şey gün gelecek helâk olacaktır.
O'nun Zâtından gayrı kalmayacaktır.
Gel Hakk nazarıyla bak.
Gel Özü gör.
Dolu, kar, buz, çiğ hepsi sudur.
Gel her şeyin özünü gör.
Kasas Sûresi 88: "Kullu şeyin helâkun illâ veche hu."
Meâli: "Bütün varlık gelir geçer, aslı olan O'nun zâtına döner."

Her varlığın Allah'tan gelişine, Allah ile bir oluşuna, Allah'a dönüşüne şahit olan, tevâzû, tenezzül, edeb makamına erişecektir.

İşte tevâzû, varlıkla bir olduğunu bilmek, kendini varlıkla aynı paralelde görmektir.

Ne kendinden düşük görmek, ne kendinden üstün görmektir.

Tenezzül ise, varlığın mizacına göre eğilmek, onun seviyesine inmektir.

Tevâzû ve tenezzül sahibi olan edeb içinde yaşayacaktır.

Tevekkül ise, her zaman her yerde hem kendinin hem varlığın her an Allah'a dayalı olduğunu görebilmektir.

Allah'ı vekil ederek yaşayabilmektir.

Her varlığın vekili Allah'tır.

Bunu bilen Kâmil insan, her varlıkta Allah'a nazar ederek yaşar.

Ne yaparsa yapsın, Allah'ı unutmadan yaşar.

İLÂHÎ AŞK

İlâhi aşk ile edeb duygusu iç içedir.
Edeb makamına eren, ilâhi aşka erişir.
İlâhi aşka erişen, her dâim edeb içinde yaşar.
Tüm davranışları edeb üzere olur.
Aşk, Allah'a ait olan nûrun tecellisidir.
Aşkı Güneşin ışığına benzetirsek, aşk her yeri saran Allah'ın ışığıdır.
İlâhi aşka erenin bedeni farklı bir duyguyla çalışır.
O kimsenin aklı, gönlü, duygu ve düşünceleri hep Allah ileler.
İlâhi aşk, her varlıkta Allah'ın güzelliğini seyretmenin duygusudur.
Her nereye dönülürse dönülsün, her yerde Allah'ın vechîni görmenin duygusudur.
Aşk içinde olanın gönlü, her dâim seyir hâlinindedir.
Aşk duygusu, edeb yolunda bir ışık gibidir.
Karanlık gönülleri, karanlık akılları aydınlatan kandil gibidir.
Doğan Güneş gibidir.
Güneşin ışığının sonsuzluğa akışı gibidir.
Aşk, varoluşun ilâhi ışığıdır.
Aşk, Allah'ın nûrudur.
O nûrun tüm âlemden yansımasıdır.

O nûrdan gelen her tecelli, varlığın oluşumunu sağlar.

Cümle varlık Aşk deryasından gelmiştir.

Aşkın nûruna eren, o nûr ile nûrlanır.

Pırıl pırıl parlar, tertemiz olur sırlanır.

Aşk, cân şehrinde cânlanmaktadır.

Aşk, cân şehrinde yaşamanın duygusudur.

Cân şehrinde yaşayanlar, cândan gayri bir şey göremez.

Aşk duygusu, varlığın yaratılışındaki tecellinin adıdır.

Aşk, Allah'ın cemâli ilâhiyesidir.

Aşk, O'nun nûru ilâhiyesidir.

Aşkından var eyledi tüm âlemi.

Aşkın rûhundan halk etti Âdemi.

Kendinden kendini zâhir eyledi.

Zâhir eylediği halkta aşkını gizledi.

Aşkın kimliğiyle kimlik giydirdi.

Aşka erişenleri âşık eyledi.

Aşk yolunda insan eyledi.

Maşuğuna hayran eyledi.

Yaratan yaratılarda aşkını gösterdi.

Yaratılardaki aşk yaratana aitti.

O kendinden kendini açığa çıkardı.

Tohum da O'ydu, ağaç da O'ydu.

Öz de O'ydu, özden gelen de O'ydu.

Evvel olan, âhir olan O'ydu.

Zâhir olan bâtın olan O'ydu.

Hadîd Sûresi 3: "Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtın" âyetinin ulvî sırrıydı.

Aşkından aşkını açığa çıkardı.

Aşk, Muhammed makamıydı.

Aşk, Muhammed'di.

Muhammed makamına ermeden hiç aşk hissedilebilir mi?

Aşk hissedilmeden, her yerde O'nun vechî seyredilebilir mi?

Aşk hissedilse, vücûd kalır mı hiç?

Aşk hissedilse, ben varım denir mi hiç?

Aşka miraç edenler, nice sırra erdiler.

Her bir sırda kendi hakikatlerini gördüler.

Kendi hakikatlerinin sahibine teslim oldular.

Hakikatlerle yandılar, bittiler, kül oldular.

Kül olanlar, kul oldular.

Kulluk makamına müşerref oldular.

Aşkta yananlar, Hakk'ta fâni oldular.

Hakk'ta fâni olanlar O'nda bekâ buldular.

Aşk O'ydu.

O, aşktı.

O, aşkı yarattı, aşkından yarattı, aşkla yarattı.

Aşk O'nun nûruydı, ışığıydı, gönüllerin Güneşiydi.

Aşk O'na aitti.

"Aşkın aldı benden beni" dedi Yûnus Emre.

Aşk O idi, o yüce his aşkla hissedilebilirdi.

Aşk cümle âlemi saran O'nun ışığıydı.

O'nun aşkıyla aşklanan, O'ndan başka bir şey görebilir mi hiç!

Dil başka bir şey diyebilir mi hiç!

Gönülde başka bir his olabilir mi hiç!

Cümle varlık O'nun aşkıyla var oldu.

Cümle renkler, kokular, şekiller o aşktan var oldu.

Sana nefes olarak gelen hava, aşkla esip geldi.

Sana akıp gelen su, can olan su, aşkla akıp geldi.

Sana akıp gelen ışık aşktı.

Topraktan filizlenen her şey aşkla açığa çıktı.

Aşk, bedeni tutan candı.

Bedenin kendi de aşktı.

Aşk beden kadehine konan, Allah'ın içkisidir.

O içkiyi tadan gayrı ayılmaz olur.

Her an O'nun sarhoşluğu ile kendine gelmez olur.

"İllâ Sen, İllâ Sen" kelâmıyla yaşar olur.

Aşkla açıldı vücûddaki tüm boyutlar.

Aşkla geçildi tüm makamlar.

Aşkla geldi tüm lütûflar.

Aşkla sunuldu tüm sırlar.

Aşkla birleşti damla deryayla.

Aşkla başladı her şey.

Aşkla yaratıldı her şey.

Aşkla tutuldu tüm kâinat.

Aşk kesret gibi görünen âlemdeki vahdetti.

Aşk her varlıktaki nûrdu.

Saff Sûresi 13: "Ve uhrâ tuhibbûnehâ nasrun minal-lâhi ve fethun karîb ve beşşiril mû'minîn."

Meâli: "Allah'ın yardımını anlayın ve her yerde O'nun aşkıyla hareket edin ve O'na olan yakınlığın hakikatine ulaşın ve müminlerden olun, ümit verenlerden olun."

Hubb; aşk, sevgi, muhabbet, ilgi, alaka, ilâhi hissiyat demektir.

Bakara Sûresi 165: "Vellezîne âmenû eşeddu hubben lillâh."

Meâli: "İmanlarında güçlü olan kimseler, Allah aşkıyla yaşarlar."

O'nun aşkına ulaşan O'ndan gayrısını göremez.

Âşığa gayrısı yoktur, her yerde O vardır.

O'nun aşkına ulaşan O idi.

O'nun aşkına ulaşan aşk idi.

Hakk yoluna varmak için aşk gerek.

O yolda perde açmak için teslimiyet gerek.

Aşk ile teslim olana açılır tüm kapılar.

Âşığa sunulur tüm lütûflar.

Aşkla açığa çıktı her şey.

Aşkla doğdu bebekler.

Tohum aşkla filiz verdi.

Aşkla açtı çiçekler.

Kuzular aşkla meledi.

Kuşlar aşkla uçtu.

Cümle varlık aşkla var oldu, aşkla göründü, aşkla aslına yürüdü.

Aşk, tutulmaktı, ayrılmamaktı, birlik olmaktı.

Aşk, ısınmaktı, sevinmekt, heyecan duymaktı.

Aşk, kavuşmaktı, vuslat etmekt, damla olup deryaya karışmaktı.

Aşk, hayret etmekt, seyir etmekt, kendinden geçmekt.

Aşk, akıldan geçmekt, gönüle düşmekt, gönülden bakmakt.

Aşk, cemâli ilâhiydi, vahdetteki O'nun yüzüydü.

Aşk, celâli ilahiydi, kesretteki vahdet yüzüydü.

Aşk, her yerde kendini seyretmekt.

Aşk, Muhammed aynasından Hakk'ın kendi görüntüsü idi.

Aşk cânı, cânandı, cânın tezâhürüydü.
Aşk O'ydu, O'nun nefesiydi.
O aşktı, aşkın kendisiydi.
Aşka erenler O'na erdiler.
O'na erenler aşkı buldular.
Aşk bulanlar, O'nun sırlarına erdiler.
Aşk, ikilikten geçirir.
Birliğe erdirir.
İkiyi aynı eder.
Birliğin güçlü bağıdır.
Kâlbın huzurudur.
Kâlb aşk ile atar.
Kan aşk ile dolaşır.
Nefes alınıp verilmiş aşk ile olur.
Gönül haykırır, illâ aşk, illâ aşk.
Akıl aşkla gönüle secde eder.
Gönül aşkla rûha secde eder.
Rûh, aşkla ile birlikte nûrun deryasından süzülür gelir.
Aşk, rûhdan gelen üflenişin sırrı idi.
Aşk, nûrdan gelen bir nefes idi.
Hiçbir şey yok iken aşk vardı.
Aşk nefes oldu, beden bulmayı bekledi.
Aşk, nûrun deryasında rüzgâr olup esmeyi bekledi.
Gün gelip esti, ilk tecelli olarak coşup gitti.
Âlemin ilk nûru oldu.
Varlığın açığa çıkış sebebi oldu.
Aşk, nûr boyutunda cân buldu.
Cân aşkla beden buldu.

Beden aşkla yaşam buldu.
Beden gün gelir fâni olur.
Ama aşk her an bâkidir.
Aşk yerlere göklere sığmaz.
Aşk ehlinin gönlüne sığar.
Aşk ehlinin kâlbi, illâ aşk, illâ aşk diye atar.
Aşk makamı, nûr makamıdır.
Nûr makamına erişenler, nûr-u aşk ile boyanırlar.
Aşkın nûruna erişenler, gerçek âşka erenlerdir.
Ehl-i aşk, aşkın nûruyla nûrlanandır.
Aşk, bedeni esir alan, götürüp câna secde ettiren bir nûrdur.

Aşk, Allah'ın kendine ait bir ulvîyettir.
Aşk, Allah'ın nûruna ait bir ışıktır.
O ışığa kapılan, aşk ile görür, aşk ile duyar, aşk ile yürür.
Allah'ın aşkı, kişiyi kendinden geçirir.
Aşk-ı ilâhiyeye erenler, âşıklardır.
Cennet âşıkların kâlbidir.
Cennet ehli, âşıkların yeridir.
Cennet ehli, âşığa secde eder.
Hazreti Muhammed ne güzel söylemiş.
"Allah aşkı ilk yarattı.
Aşk ile âlemi donattı."
Tüm âlemi saran aşka erenler, aşkın deryasına dalanlardır.
Aşkın deryasına dalanlar, aşкта kaybolanlardır.
Aşkın nûruyla buluşan gönül, tüm bedeni bir gönüle çevirir.

O gönül, aşkın gözü olur, her an her yerde sevdiğini görür.

Aşk, dünyalık her şeyi yıkar geçer.

Gururu, kibri, benliği kül eyler.

Ben demeyi bıraktırır "illâ Sen" dedirtir.

"İllâ Sen" dedi tüm âşıklar.

"İllâ Sen" dedi tüm resûl tüm nebîler.

İsâ makamı, Sevgi makamıdır.

Muhammed makamı, Aşk makamıdır.

Allah makamı, sevginin ve aşkın cem'i olan Şefkat makamıdır, Edeb makamıdır.

Tüm bunlar, Muhammedî nûra erende tecelli eder.

Muhammedi nûra erişen gönül, gerçek aşkı tadar, aşk ehli olur.

Âşık her varlıkta Allah'ın tecellilerini, tecellilerindeki güzelliğini görür.

Aşk ehli, o güzelliklerin geldiği nûru görür.

Aşk ehli, Allah'ın aşkıyla donanmıştır.

Allah'ın aşkına boyanmıştır.

Allah'ın aşkıyla kokulanmıştır.

Onların gönüllerinden dâim aşkın kokusu yayılır.

Çiçeklerin kokularının sırrı aşk kokusunun sırrıdır.

Âşıklar Allah kokusu yayarlar.

Onlar, gönüllere o kokuyu sunarlar.

Onlar o kokunun hissiyle sarhoş gezerler.

O sarhoşluk onların secdesidir.

O secdeden asla dönmezler.

Allah'ın aşkıyla âşık olanlar, ilâhi aşka erişmiş olandır.

Aşkla bakanlar, aşkla görenlerdir.

Aşkla duyanlar, aşkı duyanlardır.
Aşka kapı açanlar, cemâle ererler.
Cemâli görenler cemâle tutulurlar.
Gözler aşkla kamaşır, aşktan gayrı görmez olur.
Aşka erenler, bedenden geçerler.
Aşkla kâible görürler.
Aşk gözlerin değil, gönüllerin görmesidir.
Aşk akılların değil, gönüllerin duygusudur.
Aşk bedenlerin yolculuğu değil, gönüllerin yolculuğudur.
Aşkta eriyip bitenler, aşкта nûruyla dirilirler.
Aşkta doğanlar, mecnunlardır.
Leyla'sında kaybolanlar, Leyla olup doğanlardır.
Aşkın nefesine erişenler, nefâ sırrına erenlerdir.
Aşkla yanıp bitenler, gül kokusu yayanlardır.
Aşk, sûreti sîreti bir bilmektir.
Aşk, tende cânı görebilmektir.
Aşk, her varlıkta Allah'a nazar edebilmektir.
Aşk sûretlerin ardında bir ummana dalabilmektir.
O ummanda, nice güzelliğe şahit olabilmektir.
Ummanın sahibinde kaybolmaktır.
Kendini unutmaktır, O'nda bulunmaktır.
İlâhi aşka erişen, sûrete takılıp kalmaz.
Aşkı sûrette arayan, gün gelir o sûretten başka sû-
rete yönelir.
Dış yüzünde kalmak değildir ilâhi aşk.
Dış güzelliğe hayran olan, bu güzelliği vereni, güzel-
likte görebilmektir.
Güzelliği veren güzel olandır.
Varlığın özünde güzel olanı görebilmektir aşk.

Aşkın duygusu, aşkın heyecanına iletiverir.

O heyecan tüm bedeni sarıverir.

İllâ sen, illâ sen dedirtiverir.

Sende kendini unutturuverir.

Kendini Allah'ta unutana, lütuf olarak ilâhi aşk duygusu hediye edilir.

Aşkla hayata sarılanlar, her an aşk duygusunun heyecanı içinde yaşarlar.

Aşkla hayata sarılanlar, hayatta başarılı olurlar.

Aşkla yapılan her şey, güzel olur, kıymetli olur, değerli olur.

Aşk, Allah'ın ulvi değeridir, değer üretir.

Aşk, çözölmeyeni çözdürür.

Taşınmayı taşıttırır.

Aşk, aşılmanı aştırır.

Nice güzelliklere koşturur.

Nice güzellikleri açığa çıkarttırır.

Aşk şefkati getirir.

Aşk merhamet duygusunu getirir.

Aşk masum eyler.

Aşk garip eyler.

Aşk sakın eyler.

Aşk melek eyler.

Aşk cânanda cân eyler.

Cân gözünden bakmayı nasip eyler.

Aşk, her yerde Mâşuğunu göstertir.

Aşk, bakışları Mâşuğuna kilitletir.

O'ndan gayrı göstermez olur.

Sevgi dolu yüreğine, Mâşuğun cemâli doluverir.

O'na olan secden dâim olur.

Varlığa olan saygın aşkından olur.

Îlâhi aşk kâlblerin fethidir.

Cânların kaynaşması, Mâşuğun cânında buluşmasıdır.

Îlâhi aşk duyguların birliğidir.

Bedenlerin bütünlüğüdür.

Nefeslerin karışımıdır.

Rûhların birliğidir.

Tüm düşüncelerin Mâşuğun düşüncesine secde etmesidir.

Aşk ikilikten geçirir, birliğe erdirir, ayrılmaz eyler, bir eyler.

Aşk kâlbın huzurudur, tüm hücrelerin sevincidir.

Aşk ucurur, aşk vardırır.

Aşk duyurur, aşk gördürür, aşk hissettirir.

Aşk eritir, aşk oldurur, aşk tattırır.

Aşk özlemdir, aşk hasrettir.

Aşk kavuşmaktır, aşk ayrılmamaktır.

Aşk teninle cânınla mutluğun sırrıdır.

Aşk tüm hücrelerini titreten duygudur.

Gönülde güneşi doğduran duygudur.

Gönülde aşk çiçeğini açtıran duygudur.

Dünyanın Güneşi batacaktır, ama aşk Güneşi hiç batmayacaktır.

Açan çiçek gün gelir solar, ama gönül çiçeği solmayacaktır.

Aşk tenden cândan geçiren, bir gönüle bağlayan duygudur.

Aşk, Allah'ın en güzel hediyesidir.

Allah aşığın gönlünü evi edinmiştir.

İşte aşk, bir gönüle Sultan olmaktır.

İşte aşk, Allah'ın en güzel lütfûna kavuşmaktır.

Allah aşkı ilk yarattı.

Yarattığı aşk kendine aitti.

O aşk ile tüm varlığı yarattı.

Her varlığın içine bir parça aşkını koydu.

Tüm varlıktaki aşkı derledi topladı ve insanın gön-
lüne koydu.

Aşk, gönülde kaynamayı bekledi.

Ne zaman aşk gönülde kaydadı, akıl, beden, aşka
secde etti.

Aşk, secdenin sırrıydı.

Aşk, birliğin sırrıydı.

Aşk, tenlerden geçmenin sırrıydı.

Aşk, cânların haykırışıydı, heyecanıydı, tutkusuydu.

Aşkın ulvî duygusu her yerde aşkını gördürür.

Aşk, bedenler kıyametinin kopması, cânların dirilişidir.

Aşk, cânların bir cân olması, bir cânda canlanmaktır.

Aşk, Nûh'un gemisinin deryaya açılmasıdır.

Aşk, İbrâhîm'in Kâbe'yi oluşturmalarıdır.

Gönlünü Allah'ın kâbesi yapmalarıdır.

Aşk, İsmâîl'in İbrâhîm'e teslim oluşudur.

İbrâhîm ile İsmâîl'in teveccühde buluşmalarıdır.

Aşk, Mûsâ'nın çıktığı Tûr dağının sırrıdır.

Aşk, İsâ'nın çarmıha gerilmesiyle Semâ âleminin açıl-
masıdır.

Aşk, Muhammed'in nûrunun tüm varlıkta nefes alıp
verişidir.

Gönlün sönmeyen ilâhi ateşidir.

İlâhi ateşin yakıp kül eylesesidir.
İlâhi aşka eren, secdenin derin ulvîyetinde Hakk ile
Hakk olur.
Halk'a çıkar Hakk'ın nefesi olur.
O nefes, edebın sırrı olur.
Edeb, ilâhi aşkın sırrı idi.
Edeble davranış, âşıkların hâli idi.
Âşığın hâli edebtir.
O, edeb ile eğilir, çiçeğe, ağaca, taş a, toprağa.
O, edeb ile eğilir, kuşa, kurda, tüm hayvanata.
Onun eğildiği mahlukât değildir.
Mahlukâtı halk eden, mahlukâtta olan Hâlik'adır eğilişi.
Edeb, aşktır.
Aşk, edebtir.
Edeb eğilmektir, Mâşuğunda kaybolmaktır.

VİCDAN VE AHLÂK

Vicdan ve ahlâk makamı edeb duygusunu oluşturur.

Vicdan ve ahlâk sahibi kimse, edeb duygusuyla yaşar.

Vicdan ve ahlâk birbirinden ayrılmaz duygulardır.

Vicdan, vâcid, vücûd, vecd, mevcûd, vecede aynı kelime kökünden gelir.

Vâcid; vücûda getiren, icâd eden, bulan, bilen, açığa çıkaran, istediğini elde eden demektir.

Allah tüm vücûdları açığa çıkararak, “Vâcid” esmâsını gösterir.

Tüm vücûdları Zâtıyla tutarak vücûd sahibi olduğunu gösterir.

Allah icâd sahibidir, vücûdları icâd eder, tüm varlığı vücûda getirir, vücûda getirdiği tüm varlığı vücûduyla tutar.

Vücûd, vicdan, vecd, mevcûd kelimeleri birbirine bağlı kelimelerdir.

Vücûd’dan maksat, tüm vücûdları tutan, Hakk’ın vücûdudur.

Vicdan ise; ancak ve ancak, sûret vücûdlarını tutan vücûdun sahibini anlamaya başladığımızda oluşmaya başlar.

Nûr Sûresi 58: “Vücûdları tutan Zâtın hakikatine bağlansınlar.”

Tüm varlığın sûret vücûdlarını tutan Zâtın hakikatini anlayan “Vücûd” hakikatine erişir.

Tüm sûret vücûdlarını tutan vücûd, Hakk’ın vücûdudur.

İşte vücûdu mutlak odur.

Vücûd'dan maksat sûret vücûdları yâni beşeri bedenler değildir.

Vücûd'dan maksat, beşeri bedenleri tutan ilâhi kudrettir.

Görünen sûret vücûdlarına Hakk'ın vücûdu denmez.

Çünkü sûret vücûdlarında her an bir değişim vardır.

Hakk'ın vücûdunda ise değişme yoktur.

İşte sûret vücûdları denilen yâni ten vücûdlarını tutan vücûd bizzât Hakk'ın kendisidir.

İşte vücûd'dan maksat budur.

Eğer kişi, sûret vücûdlarının ardında, vücûdu tutan Zât'ı, anlayabilir, hissedebilirse kişide oluşan İlâhi cezbe "Vecd Hâli" denir.

Bu İlâhi cezbeyle, yâni vecd haliyle oluşan ilâhi duyguya ise "Vicdan Hâli" denir.

İşte bir kişide vicdanın oluşması için, kişi her varlığın özünün bizzât Hakk'ın kendi Zâtı, kendi vücûdu olduğunu anlaması gerekir.

Sûret vücûdlarını tutan vücûdu idrâk eden, o zevke ulaşan kişide vicdan hâli oluşur.

Vicdanlı kişi, bedenlerin ardında olan Hakk'ın zâtını görür.

Vicdan birebir vücûd kelimesi ile bağlantılıdır.

Hakk'ın vücûd hakikatinde, kendi varlığından geçen kişide vicdan oluşur.

Vicdanlı kişi, hangi varlığa bakarsa baksın, ister taş olsun, ister kuş olsun, ister ağaç olsun, ister insan olsun, tüm sûret vücûdlarının ardında bizzât Hakk'ın kendisine nazar eder.

İşte o kimse tenlerde kalmaz.

Tenlerin ardına bakar.

Vücûd mülkünün sahibini vücûdda görür.

O kişi nereye bakarsa baksın, her varlığın ardında Hakk'ın yüzünü görür.

Bakara Sûresi 115: "Fe eynemâ tuvellû fe semme ve-chullâh."

Meâli: "Nereye dönerseniz dönün Allah'ın yüzü oradadır."

Baktığı her yerde Allah'ın "Vechîne-yüzüne" kapılmak "Vecd" halidir, "Viddan" hâlidir.

İşte Vecd-Viddan:

Her varlığın ardında Hakk'ın yüzünü hissetmekle kendi bedenini unutmaktır.

Vücûdların ardında, vücûdu tutan Zâtı anlamakla, kendinden geçmektir.

Sûret vücûdlarının ardında, vücûdların sahibini hissetmenin ilâhi aşk halidir.

Her varlığa baktığında, varlığın ardında olanın kim olduğunu hissetmenin derin duygusudur.

Kendi aslının Hakk'ın kendi asliyeti olduğunu bilmektir.

Îlâhî sarhoşlukla kendinden geçmektir.

Damlanın deryaya kavuşma anıdır vecd.

Damlanın deryayla bir olduğunu zevk etmektir vecd.

Vecde kapılmak;

Hakk'ta Hakk olmaktır.

Hakk deryasında Hakk'la Hakk'ı seyretmektir.

Îlâhi aşka kapılmaktır.

Vecd âyeti Sad Sûresi 44. âyette geçer.

Sad Sûresi 44: "Ve huz bi yedike dıgsen fadrıb bihî ve lâ tahnes innâ vecednâhu sâbira nimel abd innehû evvâb."

Meâli: " Eyyüb'e bildirildi: Seni gaflete düşüren şeytani hallerden elini çek, sonra o hallerden uzak dur ve

ahdini bozma. Doğrusu o sabırlıydı, Bize karşı ilahi bir aşk ile bağlıydı, kulluğunu güzelce yerine getirendi, doğrusu o hep hakka yönelirdi.”

Vücûd’dan maksat; tüm sûret vücûdlarını tutan vücûd hakikatidir.

Tüm sûret vücûdlarını tutan İlâhi kudret, Hakk’ın kendi vücûdudur.

Allah bizlere şah damarımızdan yakındır.

Bu ne demektir, iyi anlamalıyız.

Yâni Allah bizlerin bedenlerini tutan ilâhi kudretin kendisidir.

“Şah damarından yakındır” demek ne demek?

Şimdi bunu adım adım inceleyelim.

Ağaç tohumun özünde gizlidir.

Tohumun özü, açığa çıkan ağacın kendisidir.

Özde ne varsa açığa o çıkar.

Kaynağından gelen her şey kaynağın kendisidir.

Bizler hepimiz, rahîmiyetten açığa çıkan rahmân boyutlarıyız.

Rahmân boyutunda rahîmiyetin sırlarını taşıyan bireyleriz.

Birey, birin açığa çıkmış görüntüsüdür.

Rahîmiyetiyle, rahmâniyetiyle hepimiz Allah’ın zâhire çıkmış boyutlarıyız.

Kur’ân bizlere; ötelelerde, göklerde, bilinmeyen bir yerlerde, görünmeyen bir yerde bir Allah tarif etmiyor.

Kur’ân bizlere; kendi vücûdumuzun ve cümle vücûdların dışında bir Allah tarif etmiyor.

“Allah’ı göklerde, bir yerlerde aramayla bırakın, kendinizde arayın” bilgisini sunuyor.

“O size şah damarınızdan yakındır.”

“O sizin tüm vücûdunuzu kuşatmıştır.”

“Onu kendinizde arayın” bilgisini sunarak, Allah hakikatine kendi vücûdumuzda erişeceğimizi bildirdi.

Kâf Sûresi 16: “Ve nahnu akrebu ileyhi min hablil verîd.”

Ve nahnu akrebu ileyhi : Biz, yakınlık, yakın, ona,
Min hablil el veridi : Damar, can damarı, şah damarı,

Meâli: “Ve Biz ona şahdamarından daha yakınız.”

İnsan, kendine vücûduna dönmeli, o vücûdun nasıl oluştuğunu, nasıl bir kaynaktan geldiğini düşünmelidir.

İnsan kendi vücûdunu var etmedi ve kendi vücûdunda her an olan işleyişin sahibi de değildir.

İnsanın kendi vücûdu canlı bir kitaptır.

A’dan Z’ye Allah hakkında aradığı tüm soruların cevabı kendi vücûdundadır.

İnsan kendi vücûd kitabını okumalıdır.

O kitabı anlamaya çalışmalıdır.

İsrâ Sûresi 14: “İkra kitâbek kefâ bi nefsiyel yevme aleyke hasîbâ.”

İkra kitâbe ke : Oku, kitap, senin, kendi vücûd kitabın,
Kefâ bi nefsiye : Kâfi, yeterli, senin nefesine, kendini,
El yevme aleyke hasîbâ : Vakit, an, gün, sana, kendinde, hesap, araştırma, anlama,

Meâli: “Oku, kendini tanımak için kendi vücûd kitabın sana yeter. Her an kendindeki niteliklerin sahibini anlama içinde ol.”

İnsan, kendi aklına yüklenen, kendi dışında bir Allah inancını terk etmelidir.

Kendi dışında bir Allah'a inanmayı değil, ona şah damarından yakın olan Allah'a iman etmeyi başarabilmelidir.

Bunu başarmanın yolu, kendi vücûdunda ve cümle varlığın vücûdunda her an işleyen, ilâhi kudreti hissedebilmeli ve O'nun tecellilerine şahit olmalıdır.

İnsan, göklerde bir yerlerde olduğuna inandığı Allah inancını terk etmeli, zannıyla oluşturduğu bir ilâha tapınmayı bırakmalı, bâtil bilgilerden, hurafelerden uzaklaşmalı, aklını ve gönlünü temizleyip, kendi vücûduna dönmelidir.

Allah bize şah damarımızdan yakın ise; O, bizim ten boyutumuzu ve can boyutumuzu kuşatmıştır.

İnsan, O'ndan gelen O'nun kendisidir.

İnsan, O'nu gösteren, O'nun zâhire çıkmış boyutudur.

İnsan, geldiği kaynağı gösteren, kaynağın kendisidir.

Nasıl ki yeraltından çıkan su, yer altındaki kaynağın kendisi ise, insan da Allah kaynağından gelen O'nun kendisidir.

Tohumda ne varsa, zamanı geldikçe o açığa çıkacaktır.

Tohum, ağacın evvel boyutudur.

Ağaç, tohumun zâhir boyutudur.

Ağacın ve tohumun, görünen yüzünün görünmeyen yüzü bâtin boyutudur.

Ağacın yeni oluşan tohumda gizlenmesi, âhir boyutudur.

Evveliyile, âhiriyle, zâhiriyle, bâtinıyla O, O'dur.

Hadîd Sûresi 3: "Hu el evvel ve el âhir ve el zâhir ve el bâtin."

Meâli: "O evveli olmayandır, O sonu olmayandır, O zâhir olandır, O bâtin olandır"

Görünen görünmeyen tüm âlem, Allah'ın kendini zâhire çıkarmış boyutudur.

Bu zâhire çıkış, an be an devam etmektedir.

Sadece zâhire çıkmış boyuta Allah denemez.

Allah'tan ayrı da denemez.

Sadece, Allah'ın zâhire çıkmış boyutu denir.

Evveliyle, âhiriyle, zâhiriyle, bâtınıyla tüm boyutlara Allah denir.

Allah'ı göklerde bir yerde değil, öncelikle kendi vücûdumuzda ve varlığın kendinde aramalıyız.

Onun için, Hazreti Mûsâ "Allah benimle benim vücûdumdan konuştu" tebliğiyle, şah damarından yakın olan Allah'ı işaret etmiştir.

Hazreti İsâ "Ben O'yum" tebliğiyle bu hakikate işaret etmiştir.

Hazreti Muhammed "Allah size şah damarınızdan yakındır" tebliğiyle, Allah'ı kendimizde aramalıyız hakikatine işaret etmiştir.

İnsan, Allah'ı görmek isterse, yâni ona şahit olmak isterse, dönüp kendi vücûdundaki işleyişe, niteliklere, vücûdunu tutan ilâhi kudrete bakmalıdır.

Görünen tüm âlem, O'nun kendinden açığa çıkmıştır.

Görünen tüm âlem, O'nun kendi görüntüsüdür.

Hadid Sûresi 3. âyet bunu çok güzel bildirir.

"Hû el zâhir-görünen O'dur"

Allah kendi özünden bu âlemi halk eyledi.

Bu halk eyleyiş an be an devam etmektedir.

O'ndan gelen âlem, O'nun görüntüsü ve her an O'nun kendi işleyişidir.

Bir tohumu düşünelim; tohumun içinde ağaç vardır, ama görünmez.

Tohum yarılıp, filizden ağaca akış başlayınca, tohumun içinde olan zâhire çıkmaya başlar.

İşte görünen ağaç, tohumun özünden başka bir şey değildir.

Her varlık da, Allah'ın kendinden açığa çıkar.

Varlığın ana kaynağı Allah'ın kendisidir.

Varlığın görünen ve görünmeyen yüzü Allah'ın kendisidir.

İşte, "Allah size şah damarınızdan yakındır" âyeti, O'nu uzaklarda değil, kendimizde aramalıyız mesajıdır.

Tenimizle canımızla O, O'dur.

Vücûdumuzda fiiliyle fâil olan O'dur.

Vücûdumuzda sıfatlarıyla mevsûf olan O'dur.

Vücûdumuzu tutan Zât O'dur.

Biz O'yuz.

O, biziz.

İşte vicdan duygusu, bedenlerin ardında Allah'ın vücûd hakikatine şahit olmakla oluşacaktır.

Vicdan ehli, varlığa sûret olarak bakmaz.

Varlığın özüne bakar, orada olan Allah'a nazar eder.

Vicdan ehli, vecd duygusuyla yaşar.

Allah'a nazar etmenin duygusu, vecd halidir.

Allah'ın hakikatlerine rabita olma hâli vecd hâlidir.

İşte Vecd'den maksat; vücûdların ardında, vücûdu tutan Zâtı anlamakla, kendinden geçmenin, ilâhi aşka tutulmanın duygusudur.

Vecd hali "Vicdan" ehli olanda tecelli eder.

İşte vicdan:

Tüm sûret vücûdlarını tutan vücûda şahit olmakla oluşur.

Secde sırrına ermekle oluşur.

Secde makamına eren kişi vicdan makamına erer.

Rad Sûresi 15: “Ve lillâhi yescudu men fis semâvâti vel ardı tavan ve kerhen ve zilâluhum bil guduvvi vel âsâl.”

Meâli: “Göklerde ve yerde olan ne varsa, istese de ve istemese de ve onların gölgeleri dâhil, sabah, akşam hiç durmadan Allah’a secde ederler.”

Vicdan-vecd duygusu gönlünde tecelli eden kişi:

Tüm vücûdların ardında, vücûdun Zâtını gören kişidir.

Cümle varlığa, tek vücûd olarak bakan kişidir.

Vecd halinde yaşayan, vicdan sahibi olan kişidir.

Vücûdunu Allah’a teslim eden kişidir.

Fenâfillah makamına eren kişidir.

İşte vicdan ehli Halk’ta Hakk’a nazar ederek yaşar.

Halk’ta Hakk’a nazar etme “Ahlâk” duygusunu oluşturur.

Ahlâk makamı, edeb duygusunun ortaya çıktığı makamdır.

Ahlâk makamı ve edeb iç içedir.

Ahlâk, Halk, Halkiyet, Halak, Hulk aynı kökten gelen kelimelerdir.

Ahlâk, Halk’ta Hakk’a nazar etmekle tecelli eder.

Edeb de Halk’ın özünde Hakk’ı görmekle tecelli eder.

İnsanda oluşan duyguların bir temeli vardır.

Ahlâk duygusu, Halk’ı Hakk’tan ayrı görmemekle oluşur.

Yâni deryanın damlaları deryadan ayrı değildir.

Her bir varlık Allah deryasının damlasıdır.

Damla deryadan ayrı değildir.

Hazreti Muhammed’in sözü çok anlamlıdır.

“Allah’ın ahlâkıyla ahlâklanın.” (İmâm Suyûtî, İmam Kastalânî, İbn-i Hacer el-Heytemî, Ali el-Kârî, Fahu’d-Dîn er-Râzî)

Allah’ın ahlâkıyla ahlâklanmak nedir?

Varlığın halk oluşunu anlamak “Ahlâk” hakikatine er-
mektir.

Her varlığın tek nefisten halk edildiğini anlamak, “Ah-
lâk” hakikatini anlamaktır.

Her bir varlık, Allah’ın kendi öz boyutundan süzü-
lür gelir.

Nasıl ki bir ağacın her şeyi, ağacın tohumundan sü-
zülür gelir.

Bu âlem de aynen böyledir.

Varlığın süzülüp geldiği yer, Allah’ın rahîmiyet boyutudur.

Her bir varlık, rahîmiyetten süzülüp gelir.

Her bir varlık rahîmiyette olanı giyinir, şekil alır ve
görünür.

Rahîmiyette görünmeyen, açığa çıkar görünür olur.

Görünen rahmân boyutudur.

Rahîm ve rahmân birbirinden ayrı değildir.

Hepimizin geldiği kaynak rahîm boyutudur.

Hepimizin görüldüğü boyut rahmân boyutudur.

Rahîmde ne varsa rahmânda o görünür.

Rahîm rahmânı gizler, rahmân rahîmi gizler.

Varlık halk boyutudur.

Varlığı halk eden Hakk kendisidir.

Halk, Hakk’dan süzülür gelir.

Süzülüp gelen de Hakk’ın kendisidir.

Halk edilen zâhire çıkan Hakk’tır.

Hakk kendinden kendini Halk eder.

Halk eden halk edilenden ayrı değildir.

Tüm varlık rahîm boyutunda gizli idi.

Oradan şekillenip geldi.

Orada kendine yazılı olan beden elbisesini giyindi.

Varlık olarak göründü.

Bütün varlık, Allah'ın rahîmiyet boyutunda gizli iken, zamanı geldiğinde adım adım açığa çıkmıştır.

Allah'ın rahîmiyetinde gizli olan, O'nun sıfatlarından başka bir şey değildir.

Allah'ın var etmesi, kendinde olanı açığa çıkarmasıdır.

Kendinden açığa çıkan kendisi, nefs elbisesi giyer ve zâhir olarak görünür.

Nefs, O'nun tekliğini gösterir.

Nefs, beşer boyutunun sırrıdır.

Allah kendi nûrundan rûhunu, kendi ruhundan nefsini halk etmiştir.

Gaye o halkiyeti anlamaktır.

Âyette bu çok güzel belirtilir.

Nisâ Sûresi 1: "Ellezi halakakum min nefsin vâhidet."

Ellezî halâka kum : O ki, sizi yarattı, var etti,

Min nefsin vâhidet : Nefs, öz varlığınız, kişi, beden, tek, bir,

Meâli: "Ki O'dur sizi tek nefisten halk eden."

Kur'ân'ı incelediğimizde, her bir varlığın tek nefisten halk edildiği bilgisine rastlarız.

Bir tohumdan açığa çıkan tek filizden, dallar ve yaprakların oluşması gibi, hepimiz tek özden şekillendik, bedenlendik.

İşte nefs her varlığın beden yönüdür.

Nefs, rûhun ten elbisesi giymiş boyutudur.

Nefs, kişinin öz varlığıdır.

Nefs, tüm tecellilerin kaynağıdır.

Nefs, üflenen rûh sırrıdır.

Nefs, bizzat Hakk'ın kendisidir.

Nefs, bizzat Hakk'ın kendi nefesidir.
Tüm varlıktan nefes alıp veren O'dur.
Nefes, nefâ sırrıdır.
Nefâ, ruhun üflenış sırrıdır.
Nefes, nefisler boyutunun açığa çıkışıdır.
Nefs, rûhun canlanması sonucu sûrete dönüşen boyuttur.
Nefs, cümle varlığın, taşıdığı vücûd boyutudur.
Nefes, nefis kelimesinden gelir.
Nefes, Allah'ın bir bedende kendini gösterdiği en güzel işarettir.
Nefs, Allah'ın kendini zâhir eylediği boyuttur.
Âyetle "sizi tek nefisten yarattım" açıklamasına şöyle bir örnek verebiliriz.
Bir ağaçta olan tüm yapraklar, tüm dallar, tüm çiçekler, tüm meyveler, tohumdan çıkan ilk filizden şekillenir gelir.
İşte, açığa çıkan ilk filiz, nefis boyutu olarak düşünülebilir.
Ve filizden açığa çıkan tüm ağaç nefis olarak düşünülebilir.
Rûh câna dönüşür, cân nefse dönüşür, nefis beden olarak görünür.
Nefiste, cân da vardır, rûh da vardır.
İşte beden nefsin kendisidir.
Nefis, kişinin öz varlığıdır, öz bedenidir.
Bazı düşünürler, nefis ve beden ayrıdır diye düşünmüşlerdir.
Oysa, nefis beden asla ayrı olarak düşünülemez.
Nefis, özün şekillenmiş, beden olmuş boyutudur.
Ahlâk makamı, nefsin sırrına ermekle mümkündür.
Halk oluş, nefsin halk oluşudur.

Var olmuş varlık nefisler boyutudur.

Nefisler boyutunda bedenler vardır.

Halk boyutunda bedenlerin özü olan nûr boyutu vardır.

Halk oluşu anlamak, Allah'ı anlamaktır.

Allah, kendinden var eylediği Halk'ta her dâim kendini gösterir.

Bu görünen âlem O'nun tezâhürüdür.

Allah kendi nûrundan, kendi zâtını ve kendi sıfatlarını var etmiştir.

Bakara Sûresi 163: "Ve ilâhukum ilâhun vâhid lâ ilâhe illâ huver rahmânûr rahîm."

Meâli: "Sizi var eden, tek var edicidir, O'ndan başka var eden yoktur. O tüm varlığı özünden var edendir, tüm varlığı rahmetiyle sarandır."

Her varlık, Allah'ın kendinde açığa çıkan, kendini gösteren kendinden gayrı bir şey değildir.

Allah, her varlıkta kendini gösterir.

O, zâtıyla tektir.

O, sıfatlarıyla tektir.

O, fiiliyle tektir, varlıkta O'ndan başka fâil-işleyen yoktur.

O'ndan başka sıfat sahibi yoktur.

O, zâtıyla tektir, O'ndan başka vücûd sahibi yoktur.

O, zâtıyla ehâddır, sıfatlarıyla vâhiddir.

O, zâtıyla da tekliğini gösterir, sıfatlarıyla da tekliğini gösterir.

Cümle vücûdları tutan tek zât Hû-O'dur.

Her bir sıfatıyla varlığı ihâta eden O'dur.

Her varlıkta O'nun Hayy sıfatı vardır, tüm varlıktaki Hayy sıfatı tek sıfattır.

O, Hayy'dır, Kayyum'dur.

O'ndan başka hayat sahibi yoktur.

O'ndan başka kudret sahibi yoktur.

Âl-i İmrân Sûresi 2:

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

Allah lâ ilâhe illâ huvel hayyul kayyûm

Allah lâ ilâhe illâ : Allah, ilah, güç, yok, ancak, o vardır,
huve

El hayy : Diri olan,

El kayyûm : Diriliği ile sürüp giden, diriliğiyle
tutan,

Meâli 1: "Allah'tan başka güç yoktur, O'ndan gayrisi yoktur, diri olandır, varlığı diri tutan, sürüp gidendir."

Meâli 2: "Allah, edindiğiniz ilâhları yok edin, sadece O'na yönelin, O her varlıkta diri olandır, O her varlıkta sürüp gidendir."

Meâli 3: "Allah, O'ndan başkası yoktur, sadece O vardır, O her yerde diri olandır, O her varlığa hâkim olandır."

Hayy; diri olan, canlı olan, ölümsüz olan demektir.

İşte ahlâk duygusu, varlığın ardında Hayy olan, sürüp giden Hakk'ı görmekle oluşacaktır.

Varlığın ardında varlığı tutan, varlıkta Hayy olan tüm kâinatın tek sahibi olan, tüm vücûdları tutan zât ancak Allah'tır.

Hayy, hayat, hayret, ihya, muhyi, hayal, haydi, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Bu kelimelerin aslı "Hû-O"dur.

Her varlık "Hayy" sıfatıyla yaşam bulur ve yaşamını devam ettirir.

Her varlıkta olan dirilik "Hayy" olan Allah'a mahsustur.

Mü'min Sûresi: 65: "Huvel hayyu lâ ilâhe illâ huve fedûhu muhlisîne lehud dîn el hamdu lillâhi Rabbil âlemîn."

Meâli: "Diri olan O'dur, O'ndan başka diri olan yoktur. Bundan sonra tüm içtenliğinizle O'na yönelin. Din O'na aittir. Bütün tecelliler, bütün varlığı vücûdlandırıran Allah'a mahsustur."

Kişinin vücûdundaki diriliğin sahibi, Allah'tır.

Kişi, vücûdunu kendine nispet etmemelidir.

Ve bilmelidir ki tüm vücûdların tek sahibi vardır, O da Allah'tır.

Hayy esmâsı, Allah'ın sıfat-ı subûtiyesindendir.

Sıfat-ı subûtiye; "Hayat, İlim, İrade, Semi, Basar, Kudret, Kelâm" ve bunların kaynağı olan "Tekvin."

Cümle varlık, Hayy olandan açığa çıkar ve hayy olanla hareket eder.

Âlemde cansız diye bir şey yoktur, her varlık Allah'ın Hayy sıfatıyla diridir, canlıdır.

Teslimiyet ve tevekkül, Hayy olan Allah'adır.

Ahlâk, Allah'a teslimiyetle gerçekleşir.

Kişi, yaşamında, her varlığı Hayy sıfatıyla ayakta tutanın Allah olduğunu unutmadan yaşmalıdır.

Kişi, hangi varlığa bakarsa baksın, onda Hayy olanın Allah olduğunu bilmelidir.

Allah'ın varlıktaki Hayy sıfatının varlığa hâkim olması, Kayyum sıfatı ile alâkalıdır.

Kayyûm sıfatı "Hayy" sıfatının varlıktaki sürüp giden boyutudur.

Kıyam, kayyum, kıyame, ikâme, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Allah, Kayyûm esmasıyla, her varlığı ayakta tutar, kontrol eder.

Allah varlığı işleyişiyle ve nitelikleriyle ayakta tutar, kontrol eder.

İşte bu Kayyûm esmasının tecellisidir.

Kayyûm esmâsı, her varlıktaki ikâme boyutudur.

İkâme, her varlıkta olan işleyiş boyutudur.

Tüm varlıkta fiiliyle fâil olan Allah'tır.

İkâme kelimesi, kıyam-kayyûm kelimesinden gelir.

Kıyâm'ı incelediğimiz zaman; varlığı ayakta tutanın, varlığın vücûdunu tecellileri ile tutanın Allah olduğunu anlıyoruz.

Varlığın beşerî vücûdunun ayakta durması, Allah'ın kayyum boyutu ile dir.

İnsanın namazda ayakta durması da kıyam-kayyûm kelimesinden gelir.

Namazda ayakta durma, yâni kıyam etme, Allah'ın varlığı kayyûm esmasıyla ayakta tutmasına işaret edilir.

Her varlık, kayyûm esmâsıyla ayakta durur ve sürüp gider.

Her varlığı hayy esmâsıyla ve kayyûm esmâsıyla ihâta eden Allah'tır.

Her varlığı kontrol eden Allah'tır.

Her varlıkta her an işleyen Allah'tır.

Her varlığı sıfatlarıyla kuşatan Allah'tır.

Her varlık Allah'ın hâkimiyetini gösterir.

Fiiliyle fâil olan Allah'tır.

Namazda kıyâmda durmanın hikmeti şudur:

"Allah'ım! Benim vücûdumu ve her varlığın vücûdunu her an ayakta tutan sensin."

"Allah'ım! Her varlıkta her an fiilinle fâil olan sensin" idrâkidir.

Hiçbir varlık kendi vücûdunu tutamaz, o vücûdun özünde olan kudret, vücûdu ayakta tutar.

Toplumda, bir şirket için “Kayyum atandı” sözü de “Kayyûm” kelimesinden gelir.

Kayyum atandı sözü; devletin kontrolüne geçti, demektir.

İşte her varlığı her an ikâme eden, yâni kontrol eden Allah’ın “El Kayyûm” esmâsıdır.

Allah her varlıkta, tüm esmalarıyla yüceliğini gösterir.

Her varlıkta yüce olan Allah’tır, Allah yüceliğini varlıktaki tecellileri ile gösterir.

Açığa çıkan her varlık, içiyle dışıyla Allah’ın tezahürüdür.

Her varlığın çeşit çeşit olması, her varlığın vücûdunda bir işleyişin olması, Allah’ın kendine mahsus tecellileridir.

Hiçbir varlık kendini var edemez, kendine şekil veremez, kendi vücûdunda olan işleyişi yapamaz.

İnsan kendi vücûdunu var edemez, kendi vücûdunu şekillendiremez, kendi vücûdunda olan sıfatların sahibi değildir.

İşte insan bunları çok iyi düşünmeli ve kendi vücûdundaki bir kudretin işleyişini anlamaya çalışmalıdır.

İnsan Allah’a, öncelikle kendinde şâhit olmalı ve O’nun her varlıkta olduğunu idrak edebilmelidir.

Kur’ân göklerde bir yerde Allah olduğundan bahsetmez.

Her şeyin özünde olan, her şeyi içiyle dışıyla saran bir Allah’tan bahseder.

Tüm kâmil insanlar bizlere; “O’nu göklerde bir yerde aramayın, kendinizde arayın” diye öğütler vermişlerdir.

Varlığı incelemeyi, varlığın birbiriyle bağını anlamayı tavsiye etmişlerdir.

Varlığın birbiriyle olan bağı, Allah'ın zâtına bağlı olan sıfatlar boyutudur.

Tüm varlık Allah'ın zâtı dairesindedir.

Asla Allah'tan ayrı değildir.

Halk denilen Hakk'ın kendi zâtının sıfatlar boyutudur.

Halk ve Hakk birbirinden ayrı değildir.

İnsanın kendi bedeninde hücreler ve beden birbirinden ayrı olmadığı gibi, yaratılan her bir varlık da yaratıcıdan ayrı değildir.

İşte ahlâk bu birlikteliği görebilmenin duygusudur.

Toplumda ahlâk kelimesi; kişinin huyu, tabiatı, davranış tarzı, tutumu, toplumdaki tavırları ile bir tutulur.

Ahlâk; kişilerin etik davranışları, yaşadığı toplumdaki geleneğe uygun olan ya da olmayan davranışları ile bir tutulur.

Kişiler; ahlâklı ya da ahlâksız olarak adlandırılır.

Oysa "Ahlâk" kelimesi mânevî bir anlam taşır.

Ahlâk kelimesini, toplumda kullandığımız anlamda kullanmak, ahlâk kelimesinin taşıdığı mânâyı örtüşmez.

Ahlâk kelimesi, toplumda kişilerin bildiği anlama göre olan bir kelime değildir.

Ahlâk kelimesi, mânevî bir kelime olup, her varlığın yapısında olan Allah'ın nurunu ifade eden bir kelimedir.

Ahlâk kelimesini, olumsuz bir kelime yapıp, ahlâksız diye kullanmak, ahlâk kelimesine ihanettir.

Toplumda güzel huylar içinde yaşayan kişiler için "etik-dürüst" kelimesi kullanılabilir.

Ahlâklı, ahlâksız diye kullanılan kelime; etik olan, etik olmayan, dürüst olan, dürüst olmayan diye kullanılması daha doğrudur.

“Etik” kelimesinin, Yunanca “ethos-ethikos” sözcüğünden türetildiği sanılır.

Kişinin toplumdaki davranışları, ilkeleri olarak bilinir.

Etik kelimesi; toplumdaki bir davranışın adıdır.

Etik, dürüst kelimesi, toplumdaki örf adetlere uyup uymamakla ilgili olan bir kelimedir.

Ahlâk ise mânevî bir makam olup, o makama eren kişinin varlığa mânevî bakışıdır.

Ahlâk kelimesi, halk, halkiyet, huluk kelimesiyle bağlantılıdır.

Bu görünen varlığın beşer boyutu vardır.

Beşeri boyutu tutan halk boyutu da vardır.

Halk ise, beşeriyeti açığa çıkaran sistemdir.

Halk kelimesi; hakikatte “Muhammed nûru” hakikatinin açılımıdır.

Muhammed nûru, tek olan Allah’ın nûrunun her varlıktaki cüz boyutudur.

Yâni tüm kâinattaki tek nûrun adı “Allah”tır.

Her varlıktaki nûrun adı ise “Muhammed”dir.

Halk denilen, Muhammed nûrunun adıdır.

Hakk ve Halk hakikatini anladığımızda bunu anlarız.

Hakk deniz ise, halk denizin damlalarıdır.

Hakk, üflenen rûh sırrıdır.

Halk ise, her varlıktaki nûrun sırrıdır.

İşte Ahlâk; her varlığın Allah’ın nûruyla sarılı olması hakikatidir.

Allah’ın ahlâkıyla ahlâklanmak sözünü şöyle anlayabiliriz.

Her varlığın Allah’ın nûruyla sarılı olması...

Her varlığın içinin, dışının o nûrla ihâta edilmesi...

Her varlığın Allah’ın sıfatlarıyla işleyişinin sırrıdır.

Ahlâk, Halk makamı; Muhammed makamıdır, nûr makamıdır.

Allah'ın nûruyla nurlananlar Muhammedî şuura erişeceklerdir.

Muhammedî şuura ulaşanlar, ahlâk içinde olacaklardır.

Kişi, nûr makamına erdiğinde, baktığı her varlıkta Hakk'ın nûrunu seyreder.

Varlığın tenini görmez, orada olan nûru seyreder.

Nûr Sûresi 35: "Allâh nûr el semâvâti ve el ard."

Meâli: "Gökler ve yer Allah'ın nûru ile sarılıdır."

Nûr Sûresi 35: "Nûrun alâ nûrin."

Meâli: Her varlık Allah'ın nûrundan gelen nûr damlalarıdır."

İşte her bir varlık, Allah'ın nûrundan gelen nûrlardır.

Her bir varlık Allah'ın nûru ile sarılıdır ve o nûrla işleyip gitmektedir.

Muhammed makamının sırrı; Halk makamı, nûr makamıdır.

Her kim; Muhammed makamının hakikatinin zevkine ererse, o kişi; her varlığın Allah'ın ahlâkıyla, yâni Allah'ın halkiyetiyle sarılı olduğunu anlar.

O zevke eren kişinin varlığa bakması, halk makamının zevkiyledir.

Halk makamının zevkiyle halkı seyretmesi ise "Ahlâk'tır.

Ahlâk zevkiyle halkı seyretmek ise, tenleri değil canları seyretmektir.

Varlığın tenini değil, tenlerin ardını gören, varlığın ünsiyetini görmüştür.

Yâni her varlığın birbiriyle olan ünsiyetini anlamıştır.

Her varlık birbirine, nûr ünsiyetiyle bağlıdır.

Târik Sûresi

1- Ulvî Âlem ve ondan yansıyan nura.

2- İdrak ettin mi o güçlü nûrun ne olduğunu?

3- Sonsuzluğa akıp giden içinde hayat taşıyan o ışığı.

4- Bütün nefisler onunla korunur.

5- İnsan, yaratılışının inceliklerini değerlendirmek üzere baksın.

Nûr makamı, Halk makamıdır.

Halk makamı Muhammed makamıdır.

Muhammed makamı, ahlâk makamıdır.

Onun için Hazreti Muhammed; “ben güzel ahlâkı tamamlamak için ortaya çıktım” demiştir.

Her varlıktaki nûrun zevkine eren kişi, yâni varlığın birbirine aynı nûrla bağlı olduğunu anlayan kişi, ahlâk hakikatini anlar.

Bu zevke eren kişi; hiç bir varlığa zerre kadar zarar veremez.

Bu zevke eren kişi; hangi meslekte olursa olsun, hizmet için çalışır.

Para, zenginlik, mal-mülk şan-şöhret için çalışmaz.

Bu zevke eren kişi; herkesin huzuru, mutluluğu için koşar.

Bu zevke eren kişi;

Kimseyi kandıramaz.

Kâlb kıramaz.

Kimseyi aldatamaz.

Kimseyi küçük göremez.

Dedikodu edip arkadan çekiştiremez.

Başına ne gelirse gelsin sabır eder ve oradan gerekli dersi çıkarır.

Bu zevke eren kişi; cümle varlığa, ahlâk makamının yâni halk makamının, yâni nûr makamının zevkiyle bakar.

İşte ahlâk kelimesi, mânevî bir makam olan halk makamının hakikatidir.

İşte vicdan, bedenlerin ardında olan vücûd boyutunu görebilmekle oluşur.

Vicdan, “her beden bir cân taşır, o cân Allah’ın cânıdır” duygusudur.

Vicdan sahibi, “onun da bir cânı var” duyguyla bakar.

Ahlâk ise cânların Allah’ın nûruyla tutulu olduğunu görebilmektir.

Ahlâk, halkiyetin Allah’ın halkiyeti olduğunun duygusuyla bakmaktır.

Ahlâk sahibi, varlığın yaratılış fitratını bilir ve varlığa ona göre davranır.

O davranıştaki ölçüyü çok iyi bilir ve varlıkta temasını ona göre gerçekleştirir.

Mesela bir çiçeğe bakışta, “çiçeğin de cânı var” duygusuyla bakar.

O cânın Allah’tan ayrı olmadığı bilerek bakar.

Çiçeğin Allah’ın nûrundan yaratıldığını görebilmek, ahlâk makamının hakikatidir.

Çiçek Allah’ın nûruyla yaratılmıştır.

Allah’ın vücûduyla kuşatılmıştır.

Edeb ise, çiçeğin fitratına göre ona davranmaktır.

Çiçeğin su isteğinde, onun kaç günde bir sulanacağını bilerek yaşamının duygusu ise edebdir.

Çiçek haftada bir sulanacaksa ona göre çiçeği sulamak edebdir.

Edebden uzak davranmak ise bu ölçüye uymamaktır.

ŞEFKAT-RAHMET-SAMİMİYET

Edeb ehli çevresine her zaman şefkati hissettirendir.

Her davranışında samimi olandır.

İçî dışı bir olandır.

O kimse “âlemlere rahmet olarak gönderildin” âyeti-nin muhatabıdır.

Edebli davranmak, samimiyeti çevresine hissettirmektir.

Edeb ehli, şefkatli olandır.

Sevgi dolu olandır.

Samimi olandır.

Saygı dolu olandır.

Sadık olandır.

Dürüst olandır.

Mütevâzi olandır.

Sevecen olandır.

Kucaklayıcı olandır.

Yardımsever olandır.

İnsan öncelikle kendine şefkatli olmalıdır.

Sonra çevresine şefkatli olmalıdır.

Doğaya, hayvanlara şefkatli olmalıdır, saygılı olmalıdır.

Kur’ân’da insana şefkatli olması tavsiye edilir.

Ahzâb Sûresi 72: “Eşfekne-Şefkatli ol.”

“Şefkat, rahmet duygusunun kuşatıcılığıdır.”

“En yahmilnehâ ve eşfakne minhâ ve hamelehal insân.”
(Ahzâb Sûresi 72)

Kur’ân, şefkatli olan insanın, ilim ve edebi, hakikatleri taşıyacağını bildirir.

İşte insan her zaman şefkatli olmalıdır.

Merhametli olmalıdır.

Koruyucu olmalıdır.

Sevgi, saygı içinde olmalıdır.

Gönül yolunda sadık olmalıdır.

İhlâslı olmalıdır.

Samimi olmalıdır.

Kimsenin canını yakmamalıdır.

Kimseyi üzmemelidir.

Kimseye gözyaşı döktürmemelidir.

Asla incitmemelidir.

Olumsuz davranmamalıdır.

Gaddar olmamalı, kimseye zulüm etmemelidir.

Yıkıcı olmamalı, yapıcı olmalıdır.

Umut olmalı, şifa olmalı, moral olmalıdır.

Nazik olmalı, alçakgönüllü olmalıdır.

Şefkat ehli, merhametlidir.

Şefkat ehli, dürüştür.

Şefkat ehli, koruyucudur.

Şefkat ehli, duygu yüklüdür.

Şefkat ehli, samimidir.

Şefkat ehli, ihlâslıdır.

Şefkat ehli, tevekkül sahibidir.

Şefkat, gönüllere dokunmaktır.

Şefkat, huzur vermektir, mutlu etmektir.

Şefkat, dertlinin derdine derman olmaktır.

Şefkat; kuşatma, koruma, sarmalama, hissetme, her an bir olma duygusudur.

Şefkat, annenin bebeğine sarıldığı gibi, rahmet duygularının bedenleri kuşatmasıdır.

Kelime “Şef” kelimesinden gelir.

Tüm âlemin Şef'i, Hâkimi, Lideri, Sultanı Allah'tır.

Allah her bir varlığı, tecellileri ile sarmalar, korur.

Allah her bir varlığı, ehâdiyet esmasıyla ihâta eder, yâni birliğiyle kuşatır.

İşte şefkat, merhametin kuşatma duygusudur.

Gönüllerin bir olma duygusudur.

Şefkat ehli, birlik şuuruyla hareket eder.

Onun için karşısındaki kişinin her şeyini hisseder ve koruma duygusu çok yüksektir.

Şefkat ehli, çevresine hep iyilik için koşar.

Kimsenin sıkıntısı olmasın ister.

Kimsenin kâlbini kırılmasını istemez.

Derdi olanların derdine koşmak için çırpınır.

Gel kardeşim.

Biz de şefkat ehli olalım.

Gönüller okşayalım.

Birbirimize sevgi dolu, merhamet dolu davranalım.

Birbirimize huzur verelim.

Yüzümüzden tebessümü eksik etmeyelim.

Allah bizleri, birbirimize merhamet içinde davranalım diye yarattı. (Enbiyâ Sûresi 107)

Gel kardeşim!

Birbirimize merhametli davranalım.

Birbirimizi hor görmeyelim.
Hiç kimseye kötülük etmeyelim.
Allah'ın merhametini anlayalım, ona göre davranalım.
Allah'ın rahmetine ulaşmış kimseler, huzurludur.
Onlar çevrelerine huzur verirler.
Onların gönülleri ilâhi aşkla doludur.
Onlar umutsuza umut olurlar.
Onlar gönüllerden karamsarlığı kaldırırılar.
Onlar sıkıntısı olan kimselere koşarlar.
Onlar ilim, irfan ehilleridir.
Onlar rahîm ve rahmân makamlarına ermiş kimselerdir.
Onlar rahmet makamına ermiş kimselerdir.
Onlar âlemlere rahmet olarak gelmenin ne olduğunu bilirler.
Onlar şefkat ehlidirler.
Onlar koruyucudurlar, sevgi doludurlar.
Onlar ihtiyacı olanın ihtiyacını gidermek için koşarlar.
Onlar tevâzû sahibidirler.
Hiç kimseye, hiçbir varlığa hor bakmazlar.
Onlar tüm varlığın kaynağının Allah olduğunu bilirler.
“İlâ Allah merciu kum-sizin kaynağınız ancak Allah'tır” Hûd Sûresi 4
Onlar rahîm makamına ermişlerdir.
Rahîm makamı, tüm varlığın Allah'ın özünden süzülüp gelme makamıdır.
Nasıl ki bir ağaç, bir tohumdan açığa çıkıyorsa, bu âlem de Allah'ın özünden açığa çıkmıştır, bu her an da böyle devam etmektedir.

Rahmân makamı da, rahîmden açığa çıkan her şeyin tecellilerle kuşatılmasıdır.

Tohum rahîmdir, ağaç rahmândır.

Tohumda ne varsa o açığa çıkar.

Rahîmde ne varsa, açığa çıkan rahmânda o vardır.

Rahîm de rahmân da Allah'ın rahmetiyle kuşatılmıştır.

Rahîm makamına ve rahmân makamına erenler, rahmet makamına ererler.

Tüm varlığın Allah'ın rahmetiyle kuşatıldığını bilirler.

Rahmet makamına erenlerin tüm davranışları, merhamet üzeredir.

Onlar yaratılan her varlığa rahmet üzere davranırlar.

Çünkü onlar bilirler ki her varlığın evveli de, âhiri de, zâhiri de, bâtını da Allah'tır. (Hadîd Sûresi 3)

Onlar varlığa Hakk nazarıyla bakarlar.

Onlar çevrelerine merhameti hissettirirler.

Onların bedenlerinden çevrelerine rahmet enerjisi yayılır.

Kim onların yanında bulunsa, onlara tanımlanamaz bir huzur akar.

Rahmet ehli bir kişinin bedeninden rahmet enerjisi yayılır.

Onlar çalışkandır, ilim üzeredir, edeb üzeredir.

Onlar ilâhi huzura ermiş kimselerdir.

İlâhi huzura ermek, Allah'ın merhametine kavuşmaktır.

Enbiyâ Sûresi 107:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

Ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil âlemîn

Ve mâ erselnâ ke : Göndermedik, sunmadık, açığa
çıkarmadık, sen,
İllâ rahmeten li el âlemin : Rahmetten başka, âlemler için,
kimseler,

Meâli 1: “Seni âlemlere rahmet olmaktan başka bir şey için göndermedik.”

Meâli 2: “Biz seni bütün her şeye rahmet ile davranmandan başka bir şey için açığa çıkarmadık.”

Enbiyâ Sûresi 86: “Ve edhálnâhum fî rahmetinâ innehum mines sâlihîn.”

Meâli: “Onlar merhamet makamımıza dâhil oldular, muhakkak ki onlar iyi kimselerden oldular.”

Enbiyâ Sûresi 84: “Festecebnâ lehu fe keşefnâ mâ bihî min durrin ve âteynâhu ehlehu ve mislehum meahum rahmeten min ındinâ ve zikrâ lil âbidîn.”

Meâli: “Böylece o da aradığı cevapları Bizde buldu. Böylece sıkıntılı hâllerin içinden geçerek Bizi anlayanlardan oldu. O sunduğumuz hakikatlere ehil olanlardandı ve onunla birlikte onun gibi hareket edenler Bize ait olan rahmet üzere oldular ve hep Bizi anan kullardan oldular.”

Âl-i İmrân Sûresi 107: Ve emmellezînebyaddat vucûhuhum fe fî rahmetillâh hum fîhâ hâlidûn

Meâli: “Hakikatleri anlamış olanların yüzlerinde huzur vardır. Öyle ki onlar Allah’ın rahmetini içlerinde hissederler, onlar devamlı o halde hareket ederler.”

Kur’ân’ı incelediğimizde anlıyoruz ki, Allah’ı bilenler, ona teslimiyet ve tevekkül içinde olanlar, rahmet makamına eren kimselerdir.

Onlar Kâmil kimselerdir.

Kâmil kimseler, çevrelerine iyi davranan, insanların huzuru için uğraşan kimselerdir.

Kâmil insanların bedenlerinden akan enerji rahmet enerjisidir.

Onlar Allah'ı hatırlatırlar.

Onların yanında bulunduğumuzda, dünyalık sıkıntılarımızın etkisi azalır.

Dünyalık sıkıntılarımızı aşmak için kendimizi azimli hissederiz.

Çünkü Kâmil kimselerin etrafında bulunanlar, hayata daha güçlü sarılırlar.

Onların gönülleri Allah ile meşguldür.

Onların gönülleri hakikatleri anlamak ile meşguldür.

Onlar dünyanın malına, mülküne, şanına, şöhretine esir olmazlar.

Onların gönülleri Allah'a teslim olmuştur.

Onların aklına zerrece birini hor görmek gelmez.

Onların aklına zerrece birine zarar vermek gelmez.

Onların gönüllerine zerrece birini kandırmak, birine çıkar için davranmak asla gelmez.

Gel kardeşim!

Rahmet makamına erelim.

Rahîm olan rahmân olan Allah'ı layıkıyla anlayalım ve layıkıyla O'na teslimiyet ve tevekkül içinde olalım.

Kimseyi hor görmeyelim.

Bilelim ki hepimizin vücûdu Allah'ın kürsüsüdür.

Allah hiç birimizden ayrı değildir.

Gel kardeşim!

İhtiyacı olana koşalım.

Umutsuza umut olalım.

Sevgiyle saygıyla davranalım.

Kimseye zerrece kadar kötülük etmeyelim.

Merhametli davranalım, şefkatli davranalım.

Bilelim ki merhametli olanların gönülleri huzur içindedir.

İnsan her zaman samimi olmalıdır.

İhlâslı insan samimidir.

Samimi insan ihlâslıdır.

Samimiyet, içi dışı bir olmaktır.

Samimiyet, karşısındaki kişinin vücûdunda Allah'ın olduğunu bilerek hareket etmektir.

Samimiyet, gönlünde ilâhi aşkı taşımaktır.

O aşk ile davranmaktır.

Nasıl ki ilâhi aşk sarmalar, kuşatır, samimiyet de çevresinde olan her şeyi sarmalatır, kuşattırır.

Samimiyet, Tevhîd şuuruyla hareket etmektir.

Samimiyet, Zâtıyla bir olan, sıfatlarıyla tek olan Allah'a bağlılık içinde yaşamaktır.

Her varlığın sahibinin Allah olduğunu bilerek hareket etmektir.

Samimiyet, karşısındaki kişide Allah'a nazar ederek hareket etmektir.

Samimiyet, her varlığı kuşatan Allah'a şahit olmak, o şuhûdla yaşamaktır.

İnsan Allah'a samimi olursa, çevresine de samimi olur.

Kendine samimi olmayan kimse, başkasına samimi olamaz.

Başkasına samimi olmayan kimse, kendine samimi değildir.

Gel kardeşim!

Samimiyet nedir bilelim.

Vefâ nedir bilelim.

Sadakat nedir bilelim.

Îlâhi aşk nedir hissedelim.

Birbirimize samimi olalım.

Birbirimize sadık olalım.

Birbirimize vefâlı olalım.

Birbirimize içten davranalım.

Birbirimize huzur verelim.

Samimiyet; gönlünü Allah'a rabîta eden kimselerde tecelli eder.

Samimiyet; vefâdır, ihlâstır, sadakattir, sarılmaktır, kopmamaktır.

Samimiyet; içten davranmaktır, kâlbî davranmaktır.

Samimiyet; Allah aşkıyla sarılmaktır, eş olmaktır, dost olmaktır.

Samimiyet; menfaat beklemeden koşmaktır, gönüllere şifa olmaktır.

Samimiyet; niyetin hâlisane olmasıdır, niyetin Allah rızası için olmasıdır.

Samimiyet; için dışın bir olmasıdır, ten ile cân gibi olmaktır.

Samimiyet; her zaman Allah aşkına dayalı hareket etmektir.

Allah'a sadakatin ne olduğunu bilenler, samimiyet makamına ererler.

Allah'a sadık olan; vefalı olandır, samimi olandır.

"Ulâikellezîne sadakû-Onlar sadıktırlar, samimidirler." (Bakara Sûresi 177)

İşte onlar, tüm içtenlikleri ile Allah'a bağlanırlar.

Onlar Muhsin olanlardır.

Onlar İhlâs sahibi olanlardır.

Onlar vefâlı olanlardır.

Onlar iyi kimselerdir.

“Min hayrin yuvenile-Vefâlı olan kimseler iyi kimselerdir.” (Bakara Sûresi 272)

Onların dostluğu hâlisanedir.

Onlar en içten davranırlar.

Samimiyetleri kâlbendir.

Çünkü onların kâlb-i Allah aşkıyla kuşatılmıştır.

“Ahlâsnâ hum bi hâlisatin-Onlar ihlâslıdırlar, hâlistirler.” (Sad Sûresi 46)

Allah'ın aşkına erişenin kâlb-i kâlb-i selimdir, samimidir.

“Kâlb-i selim-samimi, dürüst kâlb.” (Şuarâ Sûresi 89)

Samimiyet ve sadakat makamına erişmeyenler kendilerine samimi olamazlar.

Kendilerine samimi olmayanlar, sadık ve samimi olmayan kimseleri bulurlar.

Âyette ne güzel belirtilmiş.

“Ve lâ sadîkın hamîm-Sadakatleri, samimiyetleri yoktur.” (Şuarâ Sûresi 101)

Gurur, kibir içinde olanların gönüllerinde samimiyet yoktur.

Onlar her şeyi kendi çıkarları için yaparlar.

Senlik benlik kavgasında olanlardır.

Bundan dolayı âyette, “Allah’a teslimiyet içinde olmayanların, gönüllerinde sadakat, samimiyet, aşk yoktur” diye bildirilir.

Allah aşkı kâlblerinde tecelli edenler ise, benlikten kurtulmuş olanlardır.

İşte onlar samimi olanlardır.

Gel kardeşim!

Samimi olalım.

Vefâlı olalım, sadık olalım, ihlâslı olalım.

Birbirimize samimiyetle davranalım.

Birbirimize içten davranalım.

Gönülden davranalım.

Allah aşkıyla davranalım.

Her varlığı içiyle dışıyla Allah'ın kuşattığını bilelim,
ona göre davranalım.

Varlığa olan saygının Allah'a olduğunu bilelim.

Varlığa eğilmenin Allah'a eğilmek olduğunu bilelim.

Çok güzel bir hikâye vardır.

Allah, Hazreti Mûsâ'ya bildirdi.

Açtım doyurdun mu?

Hasta idim koştun mu, baktın mı?

Susuz idim, su verdin mi?

Derdim vardı, geldin mi, derdime çare oldun mu?

Mûsâ seslendi, Yâ Rabbi!

Sen aç olur musun?

Sen hasta olur musun?

Sen susuz kalır mısın?

Sen dertli olur musun?

Allah bildirdi, Yâ Mûsâ!

Bir kulum aç ise, ben açımdır.

Bir kulum hasta ise, ben hastayımdır.

Bir kulum susuz ise, ben susuzumdur.

Bir kulum dertli ise, ben dertliyimdir.

Bir kulumu doyurur isen, beni doyurursun.

Hasta bir kuluma koşar isen, bana koşmuş olursun.

Bir kuluma su verirsen, bana su verirsin.

Dertli bir kulumun derdine çare olur isen, bana çare olursun.

Birine umut olursan, bana umut olursun.

Birini sevindirirsen, beni sevindirmiş olursun.

Yâ Mûsâ! Birine yardım edersen, bana yardım etmiş olursun.

Yâ Musâ! Hep beni ararsın.

Ben dertlilerin gönlündeyim.

Ben mazlumların yanındayım.

Ben çaresizlerin içindeyim.

Yâ Mûsa!

Beni, dertlilerin, mazlumların, çaresizlerin, umutsuzların kâlbinde ara.

Beni, gözyaşı dökenlerin gözyaşında ara.

Beni kırık kâlblerde ara.

Çık kendinden, o gariplere gel Yâ Mûsa!

İşte hikâyede de belirtildiği gibi, ihlâslı olmak, samimi olmak; varlığın ardında Allah'ın olduğunu bilmek ve ona göre hareket etmektir.

İşte edeb duygusu da budur.

TEVHÎD ŞUURU

Edeb ehli Tevhîd ehlidir.

Allah'ın birliğinin her yerden tecellisini görendir.

Edeb, ancak ve ancak Tevhîd şuuruyla oluşacaktır.

Tevhîd; tek olmak, bir olmak, biri bir bilmek, ehâdi-yete erişmek, birlik boyutuna ermek demektir.

Tevhîd şuuru, damlanın deryadan ayrı olmadığını, yâni kişinin Allah'tan ayrı olmadığını idrak ettirir.

Tevhîd şuuruna erişmek için, İlm-i Tevhîd eğitimi görmek gerekir.

İlm-i Tevhîd, Allah hakikatine erıştiren ilimdir.

Gönlüne, Allah'ı bilme arayışı düşen kişiler, bir heyecan içinde oraya buraya koşarlar.

Gönlüne gelen; "ben kimim, nereden geldim, nereye gidiyorum, Allah nedir, Allah var mıdır?"

"Bu âlem nasıl var oldu, bu eşyanın hakikati nedir?"

"Ölüm nedir, ölüm sonrası nedir, yeniden doğuş var mıdır?"

Sorularının cevaplarını arayanlar ve bu arayışta samimi olanlar, muhakkak ki kendi gibi arayışta olanlarla tanışacaklardır.

İlm-i Tevhîd eğitimi, bir Mürşid-i Kâmil'den alınır.

O eğitime tâbi olanlar bir arayış içinde olanlardır.

İlm-i Tevhîd dersleri almaya müsait olanlara dersler tebliğ edilir.

Hakikati arayan kişi, öncelikle aklını ve gönlünü temizlemelidir.

Hakikat yoluna, akli ve gönlü temiz olanlar dâhil olacaktır.

Gönlü ve akli temiz olanlara, nice lütûflar sunulur.

Onlar, varlığın varoluş sırlarına kavuşurlar.

A'râf Sûresi 96: "Ve ittekav le fetahnâ aleyhim berekâtin min el semâi ve el ardı."

Meâli: "Takva ehli, yerlerin ve göklerin hakikatlerinden feyiz alırlar, her şeyin ortaya çıkışının Bize ait olduğunu anlarlar."

Takva, Allah'ın ulviyetinin yanında ben de varım gafletinden geçmenin sırrıdır.

Takva, gönlünü ve aklını temizleyenlerin ulaştığı bir makamdır.

Bu makama ulaşmadan sırlar kapısı açılmaz.

Allah hakikatine, akli ve gönlü temizlenmiş olanlar, samimi olanlar erişecektir.

Mânâ ilmine tertemiz olanlar erecektir.

Vâkıa Sûresi 79. âyette bu çok güzel bir şekilde belirtilmiştir.

Vâkıa Sûresi 79: "Lâ yemessuhû illel mutahherûn."

Meâli: "Ancak tertemiz olanlardan başkası ona temas edemez, onu anlayamaz."

İnsanın kendi aslını arama yolculuğu, öncelikle aklını ve gönlünü temizlemekle başlar.

İlm-i Tevhîd yolculuğu, hazır olana açılacaktır.

İlm-i Tevhîd dersleri, bir Mürşid-i Kâmil'den alınır.

İlm-i Tevhîd dersleri, Hazreti İbrâhîm'in oluşturduğu fenâ makamları ve Hazreti Muhammed'in oluşturduğu Bekâ meratiplerinden oluşur.

Kur'ân'da "Millet-i İbrâhîm" âyeti buna işaret eder.

Nahl Sûresi 123: "Summe evhaynâ ileyke enittebi millete ibrahîme hanîfâ ve mâ kâne minel müşrikîn."

Meâli: "Sonra sana vahyettik: İbrâhîm'in düzenlediği ilkelere tâbi olmanı, Tevhîd üzere olmanı ve ortak koşanlardan olmamanı."

Millet; imla, düzenlenen ilkeler, belge, düzenleyip yazdırılan, söyleyip yazdırmak, ezbere yazmak, belli ilkeler üzerine oluşturulan birlik anlamlarına gelir.

Millet; "imlal" masdarıyla, yâni, "imla" manası ile ilişkili bir isimdir.

İmla; oluşturulan düzen, takip edilen düzenleme demektir.

Kur'ân'da yedi yerde "Millet-i İbrâhîm" kelimesi geçer.

Millet-i İbrâhîm; İbrâhîm'in oluşturduğu düzen demektir.

İşte Hazreti İbrâhîm'in düzenlediği fenâ makamları, kişinin kendinde ve varlıkta Allah'ın hakikatlerine ârif olma yolculuğudur.

Hazreti İbrâhîm, Kâbe'yi oluşturmuş ve insanları İlm-i Tevhîd yoluna davet etmiştir.

Hacc Sûresi 27. âyette "Yetu ke-sana gelsinler" mesajı buna işaretler.

Âyette belirtildiği gibi, Hazreti İbrâhîm, yaşadığı dönemde hakikatleri tebliğ eden idi.

İbrâhîm, döneminin Mürşid-i Kâmil'i idi.

Kendi aslını anlama heyecanı içinde olanlar, Mürşid-i Kâmil'e gelirler, ona tâbi olurlar.

Hakk yoluna tâbi olana sâlik denir.

Sâlik, Hakk yoluna sülûk eden demektir.

Yâni sâlik, hakikatler yoluna giren demektir.

Hazreti İbrâhîm'in düzenlediği İlm-i Tevhîd derslerinden fenâ makamları kısaca şöyledir.

Zikrullah:

Sâlik, Zikrullah dersinde, Zâkir ve zikir hakikatine erer.

Zâkir olan Allah'tır, Allah her varlıktan her an zikredendir.

Zikir, varlıktaki hiç bitmeyen ilâhî rezonans, ilâhî tındır.

Zâkir ve zikir birbirinden ayrı değildir.

Zikir, varoluşun ilk ve her an devam eden ilâhî terennümüdür.

Cümle varlık zikirle var olur, zikirle sarılıdır, zikirle korunur, zikirle sürüp gider.

Hicr Sûresi 9: "İnnâ nahnu nezzelne zikre ve innâ lehu le hâfizûn."

Meâli 1: "Muhakkak ki bütün her şey zikrimizle açığa çıkar ve muhakkak ki her şey zikrimizle muhafaza edilir.

Meâli 2: "Şüphesiz Biz her yerden zikrimizi sunarız ve her şeyi onunla koruruz."

Zikir, Zâkir hissine eren talebeye Tevhîd-i Efâl dersi tebliğ edilir.

Tevhîd-i Efâl:

Tevhîd-i Efâl, efâlin birliği demektir.

Bir işe fiil, birçok işe ise efâl denir.

Tevhîd-i Efâl bütün işlerin bir iş olduğunu bilmektir.

Sâlik bu derste, kendinde ve her varlıkta her an işleyenin Allah olduğunu idrak eder.

Varlığın varoluşundaki işleyiş ve varlığın sürüp gitmesindeki işleyiş Allah'ın işleyişidir.

Hiçbir kimse fiilinin hâlîki değildir, yâni hiç kimse kendi varlığını var edemez ve kendi vücûdundaki işleyişin fâili olamaz.

Hâlik ve fâil-i muhtar Hakk teâla hazretleridir.

Hiç kimse kâlbini attıramaz, nefes alıp verişini yapamaz, kanını dolaştıramaz, hücrelerinin işleyişini yapamaz.

Kişinin bedeninde her an devam eden faaliyetin, yâni işleyişin sahibi Allah'tır.

Sâlik, bu derste kendine nisbet ettiği işleyişin Allah'a ait olduğunu anlar ve "ben işlerim" gafletinden kurtulur.

Sâlik bu derste, fiil, efâl, mefûl, amel inceliğini tefekkür ederek, bu dersi anlamaya çalışır.

Fiil, fâil, mefûl, amel inceliği çok önemlidir.

Yûnus Sûresi 36: "İnnallâhe alîmun bimâ yefalûn."

Meâli: "Muhakkak ki Allah ilmin sahibidir, her varlıkta fâil olandır."

Fiil, fâil konusu, bir ilmî tefekkür üzere öğrenilecektir.

Fiil, fâil, amel konusu Tevhîd derslerinin temelidir.

Bunu anlayan talebe, bedende olan işleyişin Allah'a ait olduğunu, o işleyişi alet ederek yapılan eylemlere "amel" dendiğini idrak eder.

Bunu anlayamayan talebe, kötülükleri de Allah'tan bilir.

İnanç topluluklarında; "ben atmadım Allah attı, ben yapmadım Allah yaptı, o öldürmedi Allah öldürdü, şer de Allah'tandır" diye anlatılan bilgiler, fiil, fâil, âmel konusunu idrak edememekten kaynaklanır.

İnanç toplulukları, Kur'ân'da bazı âyetleri örnek gösterirler.

Enfâl Sûresi 17: "Fe lem taktulûhum ve lâkinnallâhe katelehum ve mâ rameyte iz rameyte ve lâkinnallâhe

ramâ ve li yubliyel mu'minîne minhu belâen hasenâ in-nallâhe semîun alîm."

Bazı Meâller: "Onları siz öldürmediniz fakat Allah öldürdü. Attığın zaman da sen atmamıştın, fakat Allah atmıştı. Allah bunu, inananları güzel bir imtihana tabi tutmak için yapmıştı. Doğrusu O işitir ve bilir."

Tevhîd-i Kur'ân Meâli: Sen bir güçle bir şey yaptığında o güç senin değildir, fakat o güç Allah'ındır. Gücü kendine nispet edip, gücün Allah'a ait olduğunu anlayamayanlar kendilerine yazık ettiler, işte o hâlde olanlara siz yazık etmediniz. Mü'minler başlarına gelen sıkıntıları dikkatlice düşünürler, ondan güzel bir ders çıkarırlar. Muhakkak ki Allah işittirendir, ilmin sahibidir."

Âyeti incelediğimizde, insan bir şey yaptığı zaman, vücûdunda olan bir güçle yapar, o güç Allah'a aittir.

İnsan, bedenindeki gücü kullanarak yâni onu alet ederek bir şey yapar.

Kişinin bir şey yapması, atması, tutması, alması, vermesi hep o güç ileler.

İşte bedendeki kudret sahibi Allah'tır, beden her an o kudret ile işlemektedir.

Fiil ile yapılan eylem arasındaki bağ ise; fiil fâile aittir, eylem kişinin tercihiyle kişiye aittir.

Kişinin bedenindeki işleyişin fâili Allah'tır, fiil fâilden ayrı değildir, beden fâilin fiiliyle işlemektedir, bedendeki fâil bedenin Zâtıdır.

Kişinin yaptıklarına, eylemlerine amel denilir.

Kişi iyi bir şey de yapsa, kötü bir şey de yapsa, bedninde Allah'ın fiili olmadan yapamaz, kişi yapacağı eylemi, fiili alet ederek yapar.

Kişinin ne yapıp yapmayacağı, onun tercihlerine, kararlarına bırakılmıştır.

İyi bir eğitimden geçen, edeb ve ilim üzere yetiştirilen kişinin tercihleri, kararları, hayr üzere olacaktır.

Ama iyi bir eğitimden geçmeyen, bâtl ve zararlı bilgilerle yetiştirilen kişinin tercihleri, şer üzere olacaktır.

Böyle kişiler kötülüğü de Allah'tan bilecektir.

Oysa Kur'ân'da "Allah kötülük veren değildir" diye bildirilir.

Nisâ Sûresi 40: "İnnallâhe lâ yazlimu miskâle zerreh."

Meâli: "Şüphesiz Allah zerre kadar kötülük vermez."

Talebe bu derste bedenindeki işleyişi ve o işleyişle yapılan amellerini çok iyi tefekkür etmelidir.

Kişi, kendi tercihlerinden, kararlarından ve bunların sonucu yapmış olduğu amellerinden sorumludur.

Enbiyâ Sûresi 23: "Lâ yuselu ammâ yefâlu ve hum yuselûn."

Meâli: "Allah fiilinden sorumlu değildir. Ama insanlar amellerinden sorumludurlar."

Kendindeki ve her varlıktaki fiil, fâil hakikatini anlayan kişi sâlih amel üzere olur.

Bunu anlayamayan kişi ise zalim amel üzere olur.

Kur'ân'da birçok âyette salih amelden ve zalim amelden bahsedilir.

Talebe bu derste, daha önce iyi ve kötü diye adlandırdığı kişilerin, bedenlerinde olan işleyişi yapanın Allah olduğunu anlayacak ve eski bakışını değiştirecektir.

İyi ve kötü denilen şey, kişilerin amellerine, hâllerine nispet edilir.

Kişilerin bedenine iyi ya da kötü bedenli denilemez.

Bedenler Allah'ın tecelli tezâhürüdür.

Bu makamda sâlik, iyi, kötü diye eski bakışına takılmadan yalnızca kendindeki ve her varlıktaki işleyişi anlamaya çalışacak.

İyi ya da kötü hâller kişinin Hakk'ı idrak edip etmemesiyle ilgilidir. Bunu dersleri ilerledikçe anlayacak.

Tevhîd-i Efâl' in râbitası: "Lâ fâile illAllah"tır.

Yâni "Allah'tan başka işleyen yoktur."

Gerek enfûsümüzde, gerek afâkımızda tüm varlıktan her an işleyen Allah'tır.

Bütün varlıktan her an işleyen Allah'tır.

Allah'ın işleyişi ile varlık var olur, şekillenir, bedenlenir.

Hiçbir varlığın kendi işleyişi yoktur ve kendini var etmemiştir.

Özetle, bizim kendimize nispet ettiğimiz fiilimiz fâni, Hakk'ın fiili bâkidir.

Bizim fiilimiz zaten fâni idi ve elân da öyledir ve yoktur.

Biz, Hakk'ın fiilini, bir gaflet içinde bizim zannederdik.

Şimdi bütün fiillerin Hakk'ın olduğunu anladık.

Bizim kendi varlığımızdaki işleyişte, iktidarımız ve ihtiyarımız yoktur.

Kâlb sahibi olan kişi hayr üzere olur.

Kendi hevâsı üzere olan kişi şer üzere olur.

Yâni hayrın mecrası kâlbdir.

Şerrin mecrası kişinin kendisidir, hevâ boyutudur, aileden gelen toplumdan gelen ayrımcılık içeren bilgisel kodlamalardır.

Yâni hayr Allah'tan, şer kişinin kendindendir.

"Hayrı Allah'tan şerri kendinizden bilin" âyeti buna işaret eder.

Tevhîd-i efâl dersini anlayan talebeye, Tevhîd-i Sıfat tebliğ edilir.

Tevhîd-i Sıfat:

Tevhîd-i Sıfat demek, sıfatın birliği demektir.

Bu cümle âlemde görünen sistemin hepsi bir sıfattır.

Bir Zâtın sıfatlarıdır.

O da kendi Zâtı ile kâim olan Allah'ü teâlanın sıfatlarıdır.

Enfüste ve afakta, sükûn ve harekette görünen sıfatlar Hakk'ın sıfatlarıdır.

Yâni kendimizdeki ve gördüğümüz her varlıktaki sabit olan sıfatlar, Hakk'ın sıfatlarıdır.

Cümle varlık Hakk'ın sıfatları ile donatılmıştır.

Her varlıkta, her ne kadar Hakk'ın sıfatlarının mazharı tam değilse de mazharı nakısıdır, mazharı tam ancak insandır.

Hakk'ın mâhlukata tâalluk eden sıfatları sekizdir.

Bu sıfatlar şunlardır: "Hayat, İlim, İrade, Semi, Basar, Kudret, Kelam ve Tekvin."

Bu sıfatlara "Sıfat'ı Subutiye" denir.

Subutiye demek; Hakk'ın Zâtına sabittirler demektir. Değişmeyen demektir.

Hakk'ın Zâtı bâki olduğu gibi, sıfatları dahi Zâtı ile bâkidir.

Kıyamları Zâtullah ile kâimdir, kendilerine ait vücûdları yoktur.

Hakk'a mahsus olan bu sıfatların cümlesi, insanda mevcut olup, tecelli etmiş ve bütün sıfatları ile âlemi ihâta etmiştir.

Zaten ucu bucağı olmayan bu âlem, işte bu sekiz sıfattan ibarettir.

Bu sıfatlar kalkmış olsa âlem yok olur.

Demek oluyor ki bizim âlem dediğimiz Hakk'ın kendi sıfatlarından ibarettir.

Talebe bu derste her bir sıfatı ince ince tefekkür eder.

Kendine nisbet ettiği sıfatların, Allah'a ait olduğunu idrak eder.

Mürşid-i Kâmil'in sofrasında her bir sıfatın kendindeki ve varlıktaki karşılığını anlamanın sohbetine katılır ve tefekkürünü daha da güçlendirir.

Tevhîd-i Sıfat makamının râbitası:

“Lâ mevsûfe illaAllah” yâni “Allah’tan başka mevsûf yok.”

Mevsûf: Vasıflanan, sıfatlanan, sıfatların sahibi demektir.

Yâni bu âlemdeki sıfatlar Allah'ın sıfatlarıdır.

Hiç kimsenin kendine ait sıfatları yoktur.

Bizim sıfatlarımız var ise de, fâni ve topraktandır.

Hakk'ın sıfatları bâki ve nûrandır.

Bir adam öldüğünde onu teneşire uzattıklarında onun, gözü, kulağı ve dili vardır, ama görmez, işitmez, söylemez.

İşte bizim kul sıfatları denilen onlardır.

Hakk'a nisbet edilen nûr sıfatlar ondan çekilince, onlar kuru bir alet gibi kalır, toprağa gider.

İşte sâlik, Tevhîd-i Sıfat makamında: “Lâ mevsûfe illaAllah” şahitliğine erişecek ve Hakk'ın sıfatlarından başka bir şey görmeyecek.

Sâlik, derslerin keyfiyetini tam anlayabilmek için, kendi gibi İlm-i Tevhîd yolunda olan dostları ile konuşup sohbet etmeli ve idrak edemediği konuları sorup öğrenmeye çalışmalıdır.

Sohbetlerde dostlar, Tevhîd derslerini iyi anlayabilmek için, birbirlerine yardımcı olurlar.

Sohbetlerde her soru, tefekkürlere kapılar açar, herkes nasibi kadar lütûflanır.

Tevhîd-i Sıfat makamını idrak eden talebeye, Tevhîd-i Zât makamı tebliğ edilir.

Tevhîd-i Zât:

Tevhîd-i Zât; Zâtın birliği, tek Zât demektir.

Rabb makamıdır, Rububiyet makamıdır.

Rabb, Allah'ın vücûddaki karşılığıdır.

Enfüste ve afakta, sükûn ve harekette görünen vücûd Hakk'ındır.

Hakk'ın vücûdundan gayrı vücûd yoktur.

Fakat bu görünen sûretlere Hakk'ın vücûdu denmez.

Sûret vücûdlarına beden denir, sûret bedenlerini tutan vücûda, "vücûd" denir

Hakk'ın vücûdunda değişme yoktur.

Bu gördüğümüz sûretlerde ise değişme ve kaybolma vardır.

Bugün var görünen bedenler yarın yok olup gider.

Fakat bu sûret vücûdlarını tutan vücûd Hakk'ındır. İşte vücûd-u mutlak O'dur.

İşte bu âlem bir ağacın gölgesine benzer.

Ağacın gölgesi inkâr olunmaz, yerde bir karartı görünür, ama kendi vücûdu yoktur. O gölge ağacın vücûdu ile durur.

İşte bu âlemdeki varlıklar gözümüze görünüyor, ama kendi vücûdları yoktur.

Hakk'ın Zâtının gölgesidir. Hakk'ın Zâtı ile dururlar.

İşte bu makamda her şey her an fânidir. Zâtı mutlak bâkidir.

Talebe, bu makamın zevk ve şuhudunda, Hakk'ın Zâtından gayrı bir şey görmez.

Bu makamın zevkinde, ne yer, ne gök, ne dağlar, ne denizler, ne bilinen, ne bilinmeyen, hiçbir şey yoktur.

Çünkü kendi Zâtından başka bir şey yok ki O'na var densin, O'nu bilsin.

Bu makamda cenabı Hakk kendi Zâtında kendi Zâtını kendi Zâtı ile şuhut eder.

Misal; nasıl ki bir gemi ile engin denize açılınca hiç kara görünmez, her taraf sudur ve denizden başka bir şey göremediğimiz gibi...

Talebe, Tevhîd-i Zât makamında, bu âlemi bir gölge mesabesinde görüp, Zâtullahtan başka bir şey olmadığını, her şeyin kendiyile beraber hiç olduğunu, gölge gibi görünen bu âlemin hakikatleri bir vücûd olup, bir Zât olduğunu şuhut eder.

Sâlik şuhut edecek dediğimiz zaman, bu bile anlatmak için bir tâbirdir.

Yoksa bu makamda hiç kimsenin ve sâliğin varlığı yok ki şuhut etsin.

Sâlikteki şuhut da, tefekkür de, idrak da Hakk'ındır.

Bu makamda akıl, tefekkür her şey teslim olur.

Bunun için Hakk kendi Zâtını, kendi Zâtı ile şuhut eder.

Bu makam fenâfillâhın nihâyetidir.

Bu yerde sâlik, ölmezden evvel ölmenin sırrına erişir.

"Mutu kable ente mutu" "ölmezden evvel ölünüz" hakikati budur.

İşte sâlik kendi varlığının, Hakk'ın varlığı olduğuna, kendinin bir gölgeden ibaret olduğuna ârif olunca, yok oldu, öldü demektir.

Yâni kendi ihtiyarı ile yokluğu kabul etti.

Bu makam İsâ'nın bedeninin çarmıha gerildiği boyuttur.

Çarmıh, dört mih demektir.

Çar, Farsçada dört demektir.

Mih, mıhlanmak, tam teslim olmak, hareket edemez hâle gelmek demektir.

Dört makamda teslim olan talebe, bedeninden geçer, Hakk'a mıhlanır, yâni tam teslimiyetle bağlanır.

Dört makamda teslim olmak, Zâkir olan, Fâil olan, Mev-suf, Mevcûd olan Hakk'ta fâni olmak demektir.

İşte talebe, Tevhîd-i Efâl'de fiilini, Hakk'ın fiilinde...

Tevhîd-i Sıfat'ta, sıfatlarını Hakk'ın sıfatlarında...

Tevhîd-i Zât'ta, vücûdunu Hakk'ın vücûdunda fâni eder, yâni yok eder.

Zâten de yok idi.

Fakat biz Hakk'ın fiilini, sıfatını, vücûdunu bizim zan-nederdik.

Şimdi bunların Hakk'ın olduğunu anlayınca bizim var-lığımız kalmadı.

Zevk ve şuhut itibariyle öldük demektir.

Tevhîd-i Zât makamının râbitası: "Lâ mevcûde illâ Hû"dur.

Yâni: "O'ndan, Allah'tan gayrı mevcûd yoktur."

Mevcûddan maksat; tüm bedenleri tutan ilâhî vücûd, ilâhî kudrettir.

İşte Tevhîd-i Zât sâlihi, ârifi, fânisi, her an bu şuhutta bulunacak.

Bu makam teslimiyet makamıdır, secde makamıdır, İbrâhîm makamıdır.

Hazreti İsâ'nın çarmıha gerilme sırrı budur, yâni be-denden geçme sırrı bu makamdır.

Rahmân Sûresi 26-27: “Kullu men aleyhâ fân ve yebkâ vechu rabbike zûl celâli vel ikrâm.”

Meâli “Bütün sûretler gelir geçer. Sıfatlarının sahibi olan ve tüm varlığı Zâtıyla tutan Rabbinin yüzü bâki kalır.”

Kasas suresi 88: “Kullu şey’in hâlikun illâ veche.”

Meâli: “Bütün her şey helâktır. Yalnız Allah’ın vechî zâtı vardır.”

Fenâ makamlarında fenâfillah boyutuna eren talebeye, Bekâ Ulvîyeti açılır.

Bekâ meratibleri Hazreti Muhammed tarafından düzenlenmiştir.

Tarife sığmaz, kelimelerle anlatılamaz.

Bekâ meratibleri; Makam-ı Cem, Hazretül Cem, Cemül Cem, Ehâdiyet ve Âmâ olarak sunulmuştur.

Bedeninden geçen fenâfillah olan talebeye; Rûh boyutu, Nûr boyutu, Hû boyutu, Ehâdiyet ve Âmâ boyutları zevk ettirilir.

Bu meratibler bedensiz Ulvî boyutlardır.

Tarife gelmese de talebeye tebliğ-i zevk ettirilir.

İşte Tevhîd şuuru fenâ ve bekâ makamlarının niha-yetinde oluşur.

Artık talebe, bu derslerin sonucunda gönlünde oluşan idrak ile bu âleme birlik-Tevhîd şuuruyla bakar.

Tevhîd şuuru tecelli eden kimsenin gönlü, her varlıkta Hakk’a nazar edecek bir bakışla bakar.

Artık onun davranışları edeb içinde olur.

Edeb, varlığın ardında Hakk’a nazar edecek şekilde bakmanın ve davranmanın duygusudur.

ÖFKENİ SÖNDÜR ÖF BİLE DEME

İnsan makamına eren, kızmaz, kırılmaz.

İnsan makamına eren, öfkelenmez, öfkelense de hemen öfkesini yutar.

İnsan olan, annesine babasına öf bile demez.

Kimseye öf bile demez.

Öfke, kişinin içindeki nefret duygusundan gelir.

Öfke, öf kelimesinden gelir.

Kur'ân'da "içinizdeki öfke ateşini söndürün" diye bildirilir.

Öfkeni, kinini bastır diye bildirilir.

Öfke, ateştir, o cehennem ateşidir.

Öfke, ateştir, bedenleri yakıp bitiren ateştir.

Öfke, ateştir, gönülleri yakan, kâbleri kıran ateştir.

Mutluluğu, huzuru bitiren bir ateştir.

Gel kardeşim, öfkeni bastır, yut, seni esir almasına izin verme.

Öfkeni, kinini, nefretini bastırmayı ancak ve ancak vücûdun sahibine teslim olarak başarabilirsin.

Kendini Allah'a infak ederek başarabilirsin.

Öfkeni yut kardeşim.

Nefretini bastır kardeşim.

Hiç kimseye öf bile deme.

Olan olaylara öf bile deme.

İçinde zulme kapı açacak o duyguya izin verme.
Olayların hikmetini düşün.
Sana kötülük yapsalar da kin ve nefretini besleme.
Affet geç, unut geç.
Kendine yapılan zulmü affetmek, elbette kolay değildir.
Ama unutma, sana verilen akıl, hakikate erişesin diye verildi.

Aklın, nefretle, öfkeyle meşgul edesin diye verilmedi.
Aklını, gönlünü, seni yaratan Allah'la meşgul et.
O'nu anlamaya çalış, O'na tevekkül et.
Bedeninin sahibi olan O'na, kendini infak et.
Aklını öfkeyle, kinle, nefretle meşgul etme artık.
Aklını, ilimle, edeble, keşifle, tefekkürle meşgul et.
İçine gelen öfkeni hemen bastır.
Öfkeni hemen söndür.

Âyette ne güzel belirtilmiş.

Âl-i İmrân Sûresi 134: "Vel kâzımînel gayza."

Meâli: "İsyanını-öfkeni-kinini her zaman bastır."

Âl-i İmrân Sûresi 134: "Ellezîne yunfikûne fîs serrâi
ved darrâi vel kâzımînel gayza vel âfîne anin nâs vallâhu
yuhibbul muhsinîn."

Ellezine yunfikûne	: Onlar, infak, varlığın sahibini bilip teslim eden,
Fî el serrâi	: Büyük konak, vücut varlığı, bolluk içinde, genişlik, rahat,
Ve el darrâi	: Sıkıntı, güçlük, müşkil, darlık,
Ve el kâzımîne	: Bastıran, tutan, yutanlar,
El gayza	: Öfke, kin,
Le el âfîne an el nâs	: Affedenler, af edici olan, insanlar,
Ve Allâh yuhib	: Allah, sevgi, aşk,

El muhsinîn

: İyi çalışmalarda olan, içten samimi
olan, özüyle bağlı olan,

Meâli: “Vücûdunu Allah’a infak eden o kimseler; sıkıntıya da rahat zamanlarında başlarına gelen olaylar karşısında oluşan, kinlerini- öfkelerini bastırırlar ve affeden insanlardan olurlar. Tüm özüyle hakikatlere bağlı olanlarda Allah sevgisi vardır.”

Ne güzel bir uyarı!

Öfkeni bastırmak, öf bile dememek.

Öfkeni söndürmek.

İçine düşen ateşi edeb ile söndürmek.

Aklını, gönlünü yakmamak.

Rahmete kapı açmak.

Hikmete kapı açmak.

Ne güzel bir uyarı!

İçindeki kavga, nefret, kin ateşini söndürmek.

Öfke ateşini sindirmek.

“Etfee-Söndür.”

“Naran li el harb etfee- İçinizdeki tüm kavga-savaş-hiddet ateşini söndürün.” Maide Sûresi 64

Mâide Sûresi 64: “Kullemâ evkadû nâran lil harbi etfehallâhu ve yesavne fîl ardı fesâda vallâhu lâ yuhıbbul mufsidîn.”

Kullemâ evkadû nâr : Her zaman, yakmak, tutuşturmak,
ateş,

Li el harb : Harb, savaş, kavga, karşı durma,

Etfee hâ Allah : Söndürmek, sönmüş, onu, Allah

Ve yesavne fi el ard : Koşarlar, dolanıp dururlar, yeryüzü,

Fesâden : Fesatlık, ikilik, bozgunculuk,
arabozuculuk,

Ve Allah lâ yuhib : Allah, yok sevgi,
El müfsidîn : Bozguncu, fesatlık çıkaran, ikilik
çıkaran,

Meâli: “Allah, içinizdeki her türlü kavganın ateşini söndürmenizi ve yeryüzünde fesatlık çıkarmamanızı murad ediyor ve fesatlık içinde olanlarda Allah sevgisi yoktur diye bildiriyor.”

Ne muhteşem bir uyarı!

İçimizde olan her türlü kavga, öfke, nefret ateşinin söndürülmesi!

Öfkeni, kinini, nefretini söndür.

İçsel kavgalarını söndür.

Dedikodu, çekiştirme duygularını söndür.

İnatlaşma, tartışma, bilmişlik duygularını söndür.

Kibrini, hâkir bakmanı, kendini yüce görmeni söndür.

İçindeki yargılayıcı, hor bakıcı ateşi söndür.

Kur’ân’ı can kulağıyla, tüm gönlünle duy ve içindeki harb-kavga ateşini söndür.

Kendi itfaiyen kendin ol.

Etfee-Itfa; söndürmek demektir.

İtfaiye kelimesi de buradan gelir.

Asla unutmayalım!

İçimizde nefret-kavga-harb ateşi varsa, aşk, sevgi, şefkat, rahmet duyguları yok olur.

Ve insan için için kendini yakar.

Yakma kardeşim kendini yakma.

Yakma kardeşim yakma, çevreni de yakma.

İçindeki ateşi söndür.

Hem kendini hem çevreni yakma.

Bir ormanda bir ateş çıksa, o ateş söndürülmediği müddetçe, o güzelim orman ve ormandaki nice canlı yatar gider.

O ateş, söndürülmediği müddetçe, ormanı kül eder, viraneye döndürür.

Orman tertemiz oksijeni veremez olur.

Kuş cıvıltıları gelmez olur.

Nice hayvanın sesi duyulmaz olur.

İşte insanın içindeki ateş de söndürülmediği müddetçe, kişiyi nefreti, öfkesi yakar bitirir.

Rahmetten, şefkatten, sevgiden, saygıdan uzak eyler.

O kişi, çevresiyle birlik duygusunu oluşturmaz.

O kişi, hep saldırgan olur, kırıncı olur, kırılğan olur.

İşte onun için Kur'ân'da "içindeki kavgaları söndür" diye bildirilir.

Hiç unutma kardeşim!

Bir öfke kaynaması içindeysen, içindeki ateşten dolaydır.

Bu ateş harb-kavga-nefret ateşidir.

Biliyorsun ki ocakta su kaynıyorsa, onu kaynatan altındaki ateştir.

Ateş sönerse suyun kaynaması durur.

Senin içindeki ateşin sönmesi için de kavga-nefret duygularının bitmesi gerekir.

Bu duyguların bitmesi için de ilâhi aşka erişmen gerekir.

Allah'a teslimiyet ve tevekkül içinde olman gerekir.

Hiç unutma ki bedeninde bir iltihap-akıntı varsa bunun sebebi enfeksiyondur.

Enfeksiyon bitmeli-sönmeli ki iltihap-akıntı bitsin.

İşte, insanın içindeki nefret, kavga, kibir, bir enfeksiyondur.

Bunun bitmesi gerekir ki içsel kavgalarımız, kibirlirimiz bitsin.

Bedendeki enfeksiyonun bitmesi için antibiyotik gereklidir.

Gönlün antibiyotiği ise, Allah'a şahit olmak, O'na teslim olmak, tevekkül içinde olmaktır.

İlim irfan üzere olanlar, mutlaka Allah'a şahit olacaklardır.

Allah'a şahit olanlar, O'nun sevgisine erişeceklerdir.

O'nun sevgisine erişenlerin, içlerinde olan nefret-kibir-harb ateşi sönüp gidecektir.

Söndür kardeşim söndür.

İçindeki harb-kavga-nefret ateşini söndür.

Hiç unutma kardeşim nâr-ateş demektir.

Senin içindeki ateş senin cehennemindir.

O cehennemi söndür ki içinde cennet oluşsun.

Ve yine unutma ki ateşi söndüren de sudur.

Su, Allah'ın ilmidir, sevgisidir.

Allah'ın ilmine, sevgisine erişenin;

Dünyalık kavgaları olmaz...

Kibirleri olmaz...

Öfkeleri-nefretleri olmaz...

Para, mal, mülk hırsları olmaz...

O hırsların ateşi olmaz...

Söndür kardeşim söndür.

Öfkeni, kinini, nefretini söndür.

İçindeki nefret-kibir-harb ateşini söndür.

Seni yakan ateşi söndür.

Sende yanan o ateş hiç unutma ki çevrene de yansıyacaktır.

İçindeki ateş yandığı müddetçe; öfkeli olacaksın, kavgalı olacaksın, çevrene zarar vereceksin, mutsuz olacaksın, kendini cehenneme atacaksın.

Söndür kardeşim söndür.

İçinde olan her türlü öfke ve nefreti söndür.

İçindeki cehennem ateşini söndür.

Bil ki o ateş sönmeden cennet sana gelmeyecektir.

Gönlün gül bahçesine dönmeyecektir.

Söndür kardeşim söndür.

İçindeki seni nefrete- kavgaya-kibre sürükleyen o ateşi söndür.

İşsel kavgalara sürükleyen o duyguları söndür.

İçindeki savaşı bitir, İslâmı-barışı getir.

Selameti getir.

Unutma yaşam bir yolculuktur.

Bu yolculukta her türlü sıkıntı, acı olacaktır.

İnsanı olgunlaştıran acılardır.

Sıkıntılarda ve acılarda, Allah'a sığınmalıyız.

Asla O'nu unutmamalıyız.

Her an O'na tevekkül içinde olmalıyız.

Sıkıntıda da rahatlıkta da Allah'a sığınmak nedir iyi bilmeliyiz.

Âyette belirtildiği gibi, tüm özüyle Allah'a bağlı olanlar Allah sevgisine erişmişlerdir.

İşte onlar her ne halde olursa olsun, oluşacak olan öfkelerini, kinlerini, bastırırlar.

Allah sevgisi, öfkenin bastırılmasına yardımcı olur.

Öfke, kin ve nefret duygusu insanın içinde, insanı esir alan bir duygudur.

Cehennemnin ateşi; kin ve nefret, düşünce ve duygularıyla ateşlenir.

Şeytanın doğuş yeri; kin, nefret, düşmanlık gibi duygulardır.

Şeytan diye ayrı bir varlık yoktur.

Şeytan, kin, nefret, düşmanlık duygularını giyen insandan başkası değildir.

Kibir bu duyguları besleyen bir zehirdir.

Kin ve nefret duygusu, insanın içinde yanan bir ateştir.

Kin ve nefret, düşmanlık duygularını getirir.

İçinde kin ve nefret olan kişi:

Allah idrakinden uzaktır.

Allah'ı anlamaktan uzaktır.

Onun inancı sadece kuru bir inançtan başka bir şey değildir.

İnsan olmaktan uzaktır.

İçinde kin ve nefret duygusu olan kişide, Allah sevgisi yoktur.

Kin ve nefret duygusu nereden gelir?

Çocuk doğduğunda, asla içinde kin ve nefret duygusu ve düşüncesi yoktur.

Aile ve toplum, çocuğun aklına, başka birine karşı ya da başka topluluklara karşı, ayrımcı, öteleyici, hor görücü, yargılayıcı bilgiler ekerek, kin ve nefret duygularının oluşmasına yol açar.

Bu durumlar genelde inanç alanında olur.

Kişi, inanç bakımından, kendi gibi inanmayan kişileri, toplulukları, cehennemlik görecektik kadar, onları ateşte yakacak kadar, içinde öfke ve kin taşır.

Kin ve nefret duyguları ve bu duyguların söyleme dökülmesi; insanları inanç boyutunda, ırk boyutunda, millet boyutunda ayrımcılığa sürükler.

Bu ayrımcılık, insanları ya da toplulukları, aşağılamaya, hor bakmaya, düşmanca davranmaya kapılar açar.

Bu ayrımcılık en çok inanç ve millet alanında kendini gösterir.

İnanç alanındaki ayrımcılık, kendi gibi inanmayan kimseleri, kâfir görmeye, zındık görmeye, cehennemlik görmeye yol açar.

Millet alanındaki ayrımcılık ise, maalesef, başka milletleri aşağılamaya, kötülemeye yol açar.

İkinci Dünya savaşında, başka inançtan ve başka bir milletten diye, 6 milyon Musevi, çoluk çocuk demeden gazlı odalarda yakıldı.

Küçücük çocuklar canlı canlı yakıldılar.

İnsan yazarken bile tüyleri diken diken oluyor.

Bu nasıl bir öfkedir, nefrettir, kindir?

İşte, kin ve nefret duygusu, Dünyanın başına bela olan duygu ve düşüncelerdir.

Kur'ân incelendiğinde anlaşılıyor ki, içlerinde kin ve nefret taşıyan kimseler:

Allah idrakinden uzaktırlar.

Allah sevgisinden uzaktırlar.

Şefkatten, merhametten uzaktırlar.

Sevgiden saygıdan uzaktırlar.

Düşünceden tefekkürden uzaktırlar.

Tevhîd şuurundan uzaktırlar.

Şimdi bu konu ile ilgili, Kur'ân âyetlerini inceleyelim.

Mâide Sûresi 8: “Kin, nefret gibi sizi baştan çıkaracak hâlleri yok edin.”

Mâide Sûresi 64: “Onlar Bizi anlayamadıklarından dolayı, son vakitlerine kadar düşmanlık ve nefret içindeki o hallerinde kalırlar. Allah’ın içlerinizdeki söndürün dediği o savaşın ateşini her zaman yakarlar ve onlar yer-yüzünde ikilik, bozgunculuk çıkaran halleriyle dolanırlar. İkilik, bozgunculuk çıkaranlarda Allah sevgisi yoktur.”

Mâide Sûresi 91: “Adâvete vel bagdâe fîl hamri vel meysiri ve yasuddekum an zikrillâhi ve anis salâh fe hel entum muntehûn.”

Meâli: “Düşmanlık ve nefret, sizi Allah’ı anlamaktan ve anlatmaktan ve her an O’na bağlı olma şuurundan uzak tutar. Artık siz o hallerden kaçınmaz mısınız?”

Mâide Sûresinde görüldüğü gibi:

Kin ve nefret düşünce ve duyguları, insanı baştan çıkaran duygu ve düşüncelerdir.

İkilik, bozgunculuk çıkaran duygu ve düşüncelerdir.

İnsanın içinde devamlı yanan, cehennem ateşidir.

Savaşın kıvılcımıdır.

Allah’ı anlamaktan uzaklaştıran duygu ve düşüncelerdir.

Salât boyutuna iletmeyen, duygu ve düşüncelerdir.

Mâide Sûresi 91. âyette: “Zikrillâhi ve anis salât fe hel entum muntehûn” işaret edilen muhteşem hakikat; içinde kin ve nefret duygusu olanlar, Allah’ın zikrinden ve namaz boyutundan uzaktırlar.

İçlerinde kin ve nefret olanlar, namaz kılsalar bile onların namazı boştur.

Yâni onlar “Salât-ı sahun”dadırlar.

Âl-i İmrân Sûresi 118: “Kad bedetil bagdâu min efvâhihim ve mâ tuhfî sudûruhum ekber.”

Meâli: “Nefret, kin hâlinde olanlar ağızlarından çıkan sözlerle belli olurlar ve onlar daha fazlasını içlerinde saklarlar.

Âyette muhteşem bir şekilde belirtildiği gibi; nefret ve kin duygusu olanların ağzından çıkan sözler, hep ayrımcılık, hep hor görücü, hep öteleyici söylemler içerir.

Nûr Sûresi 33: “Birliğin hakikatine ulaşamayanlar; tüm varlığın Allah’ın olduğunun erdemliliğine ulaşınca kadar bir temizlenme içinde olsunlar. Kendilerindeki gücün sahibini anlamış, ilahi kelâma tâbi olmuş kimseleri bulsunlar. Bundan sonra onlar hakikatleri bilmek isterlerse, onlara hakikatlerin sözlerini sunun, hayırlar içinde olmasını tavsiye edin ve anladığınız ölçüde Allah’ın değerlerini onlara verin ve sevgisizlik etmeyin. Artık onlar hakikatlere bağlandıkça, yaşamı ve sûretlerin hakikatlerini anlamak istedikleri müddetçe, onları benliğe düşmekten koruyun. Kim bir sevgisizlik içinde olursa, artık muhakkak ki o; nefret, küçük görme gibi hallerinden dolayı gafur olan, rahîm olan Allah’ı anlamaktan uzaklaşır. “

Nûr Sûresi 33. âyette muhteşem bir şekilde belirtildiği gibi; kin ve nefret duyguları;

Allah’ı anlamaktan uzaklaştırır.

Küçük görme, hor görmeye kapı açar.

Sevgisizlik içine sürükler.

Saff Sûresi 8-9:

8- “Onların konuştukları yalandır, kendi istedikleri o yalanlar Allah’ın hakikatlerini anlamaya engel olan şeylerdir. Allah hakikatlerini her an apaçık ortaya çıkarır. Eğer hakikatleri görmemezlikten gelenler nefret hallerinde olmasalardı, hakikatleri anarlardı.”

9: “Ki o Resul; hakikatin yolunu göstermek ve bütün dinlere karşı, dinin hakikatini anlatmak için ortaya çıktı.

Eğer ortak koşanlar nefret hallerinde olmasalardı, din hakikatini anarlardı.”

Bu âyetlerde belirtildiği gibi:

İçlerinde kin ve nefret olanlar, başkalarını dinlemezler bile.

Onların düşüncelerine asla önem vermezler.

Kendileri gibi düşünmeyenlere karşı içlerinde gizli nefret ve kin taşırlar.

Onların kendi inançları, hakikatleri anlamaya engeldir.

Kur’ân’ı dikkatlice incelediğimizde anlıyoruz ki:

Kin ve nefret insanı esir alan, şeytanlaştıran duygu ve düşüncelerdir.

Kin ve nefret duygusu, aklın işletilmesine engel olur.

Düşünmeye, şahit olmaya engel olur.

Şefkate, merhamete engel olur.

Kur’ân’ı incelediğimizde anlıyoruz ki, içinde kin ve nefret duygusu olan kişi, kesinlikle Müslüman değildir.

İnsan öncelikle kin ve nefret gibi duygulardan arınmalıdır.

Ve bilmelidir ki, kin ve nefret duygusu, zulmün, zarar vermenin ana kaynağıdır.

Ve bilmelidir ki, kin ve nefret duygusu şeytanlığın ana kaynağıdır.

Ve bilmelidir ki, kin ve nefret duygusu, kişinin Allah ile arasına koyduğu ateşten bir perdedir.

İnsan makamına ulaşmanın önündeki engel, kin ve nefret duygusu ve düşüncesidir.

Gel kardeşim!

Kur’ân’ı duyalım.

Öfkemizi, kinimizi yutalım.

Oluşan her türlü öfkemizi bastıralım.

Hiç kimseye zulüm etmeyelim.

Bilelim ki kâlb kırmak bile en büyük zulümdür.

Öfkeli kimseler kâlb kırarlar.

Öfkeleri kine akan kişiler, etraflarına ateş saçarlar.

Allah’a teslimiyet içinde olan kimseler ise öfkelerini yutarlar.

Bedenlerini Allah’a infak edenler, kindar olamazlar.

Onlar Allah sevgisine erişmiş kimselerdir.

Gel kardeşim biz de o sevgiye erişelim.

Asla öfke içinde olmayalım.

Öfke durumuna düşersek, hemen “Yâ Sabır Allah, Yâ Kerim Allah, Yâ Lâtif Allah, Yâ Kâdir Allah” esması çeke-
rek, öfkemizden dönmeye çalışalım.

Hiç kimseye öf bile demeyelim.

Annemize, babamıza öf bile demeyelim.

Hazreti Muhammed’in güzel sözünü hiç unutmayalım.

Kur’ân’dan gelen uyarıyı hiç unutmayalım.

“Cennet annelerin ayakları altındadır” Hazreti Muhammed.

İsrâ Sûresi 23: “Rabbin farz kıldı; Anne Babanıza iyi
davranmanızı, Onlara öf bile dememenizi ve onlara kötü
davranmamanızı ve onlara hep güzel sözler söylemenizi.”

Anne ki seni 9 ay etinden, kanından, canından besledi.

Anne ki seni acıyla lakin mutlulukla doğurdu.

Anne ki seni emzirdi, kustun temizledi, altına ettin
temizledi.

Anne ki senin için çırpındı, yemedi sana yedirdi.

Anne ki sen ağladığında ağladı, kalbi dağlandı.

Anne ki senin için koştu didindi durdu, çalıştı.

Anne ki sen hastalandığında o da hastalandı.

Anne ki sen hastaneye yattığında, başucundan ayrılmadı, seninle ağladı, iyileşmen için ne dualar etti.

Anne ki hep yanında oldu, başına bir şey gelmesin diye sana öğütler verdi.

Anne ki sen okula başladığında senden daha çok heyecanlandı.

Anne ki senin eğitimin için her şeyini feda etti.

Anne ki sen evlendiğinde, seni eşin üzmesin diye içinde kartal hissi ile kayın valdelik yaptı.

Annen ki torunun oldu, torunu için yine çırpındı koştu.

Baban ki hep duygularını içinde sakladı.

Baban ki sen acı çektiğinde gözyaşlarını gönlüne akıttı.

Baban ki senin iyi olman için koştu durdu.

Baban ki senin her şeyini hissetti.

Baban ki sabah erkenden kalktı, senin için çalışmaya gitti.

Baban ki kendi yemedi sana yedirdi, kendi giymedi sana giydirdi.

Baban ki senin için yeri geldi öldü.

Kırma anne babanın kalbini.

Anne babasının kalbini kıran, ilâhî sistemi sarsar.

Bağırma anne babana, kırma onların kalbini.

Bil ki senin vücûdun, yaptığının karşılığını muhakkak ki sana verir.

Anne babana iyi davran ki, senin evlatların da sana iyi davransın.

Unutma ki ne ekersen onu biçersin.

Anne babanın evladına olan rahmeti bizzat Allah'ın rahmetidir.

Bir kadın elinde çocuğuyla Hazreti Muhammed'in yanına gelir.

Ve sitem içinde sorar.

- "Ya Muhammed! Allah mı daha merhametli yoksa ben mi?"

Hazreti Muhammed: "Sence bunun cevabı nedir?"

Kadın cevap verir: "Ben ya Muhammed! Ben bu çocuğumu ateşe atar mıyım, elbette atmam, peki Allah kullarını nasıl atar?"

Hazreti Muhammed cevap verir: "Merak etme, Allah'ın merhameti tüm âlemleri sarmıştır, kullarını asla yakmaz. Kullar kendi yaptıklarıyla kendilerini yakarlar."

Anne babanın sevgisini hiç unutma.

Anne babanı hep ara sor.

Hep anne babanın elini öp, onlara sarıl.

Anne babanın duasını al.

Ve bil ki anne babanın duası semâ âleminde nice kapılar açar.

Kırma anne baba kalbini.

Anne babanın kalbini kıran yerleri gökleri sarsar.

Akrabalarını her zaman ziyaret et.

Onlara da öf bile deme.

Her zaman onların duasını al.

Onların sıkıntılarını çözmeye çalış.

Yakın komşularını, uzak komşularını da ziyaret et.

Onlara da öf bile deme.

Çok güzel bir hikâye vardır.

Her gün içer bağıırır, çağırır, ortalığı yıkardı.
İmam-ı Azam bir gün bile komşusuna, öf bile dememişti.
Bir gece komşusunun sesi çıkmaz olur.
İmam-ı Azam, sabah komşusunun kapısını çalar ve seslenir.

- “Komşum komşum evde misin?”
Hanımı kapıyı açar ve seslenir.
- “Buyur hocam” der.
- “Komşumuzun sesi bu gece duyulmadı, inşallah kötü bir şey yoktur.”

- “Hocam akşam beyimi içeri atmışlar” der.
Ebu Hanife hazretleri doğruca karakola gider.
Amir beye sorar; bizim komşu içeri atılmış sebebi nedir?
Âmir bey çok şaşırır.

Koca Ebu Hanife nasıl olur da bir sarhoş için karakola gelir.

Âmir bey; “Efendim akşam sarhoşluktan birilerini rahatsız etmiş, onlar şikâyetçi olunca içeri aldık” der.

Ebu Hanife şikâyetçi olanlara gider, şikâyetlerini geri alması için rica eder.

Ebu Hanife’nin ricası kabul edilir.

Ve Âmir’e gelinir, Âmir komşuyu salıverir.

Salıverirken de öğüt verir; “Ebu Hanife senin için karakola geldi, senin salıverilmen için uğraş verdi, artık içme, sarhoş olup ortalığı rahatsız etme.”

Komşu, Ebu Hanife’nin kendisi için gelmesine çok şaşırır.

Ve evine varır.

Hanımından gerçekleri öğrenir.

Heyecanla Ebu Hanife’nin kapısına gelir.

Ve Ebu Hanife’ye büyük bir şaşkınlıkla sorar.

- "Hoca Efendi! Otuz yıl sana komşuluk yaptım, her gece bağırdım, çağırdım, bir kez bile bana öf bile demedin."

- "Bir gün kayboldum, ah dedin, bizim komşunun sesi çıkmıyor, ne oldu acaba dedin?"

- "Lütfen söyle bu nasıl bir hoşgörü?"

Ebu Hanife cevap verir.

- "Bu edeb duygusunun verdiği bir davranış."

- "Seni de beni de yaratan Allah, senin de benim de bedenimde her an tecelli etmekte."

- "Seni de beni de yaratan Allah, senin de benim de tenlerimizin ardında kudretiyle kendini göstermekte."

- "İşte bundan dolayı sana kızamadım, sana öf bile diyemedim."

Komşu bu bakış açısına sarhoş olur.

Bu başka sarhoşluktur.

Anlar ki normal içkilerin verdiği sarhoşluk, birkaç saat içinde bitiyor.

Ama ilâhi aşkın verdiği sarhoşluk, bir ömür sürüyor.

Komşu İmam-ı Âzam'a seslenir.

- "Ben Allah'a tövbe ettim, içkiyi bıraktım, ne olur bana edebi öğret, ilâhi sarhoşluğu öğret."

İmam-ı Âzam komşusuna sarılır.

- "Allah tövbe edenlerin tövbesini kabul edendir, inşallah gönlüne edebin ilâhi sarhoşluğu, adım adım tecelli edecektir" der.

.....

İşte edeb, yaratılan hiçbir varlığa öf bile dememektir.

Hiçbir kimseyi dışlamamaktır.

Hor görmemektir.

Yaratıcıyı yaratılанда görmektir.

Varlığın kendinde Allah'ın güzelliğini seyredebilmektir.
Allah varlıkta zâtıyla, sıfatlarıyla tezahür etmiştir.
Görünen, görünmeyen hep O'dur.
Görebilen O'nu görecektir.
Duyabilen O'nu duyacaktır.
Bu sırra eren kimse, hiç kimseye öf bile demeyecektir.

LOKMAN'IN EVLADINA EDEBİ ÖĞÜTLERİ

Lokman olan, edebe yönlendirir.

Lokman olan, şifa sunar, rahmet sunar, huzur sunar, edeb sunar.

Lokman olan, edeb dolu öğütler sunar.

Lokman'ın edeb dolu öğütleri insan olmaya çağrıdır.

Hazreti Lokman'dan gelen öğütler her dâim anlatılır.

Lokman kimdir?

Her bir kâmil insanın Lokman damarı vardır.

Her bir insanda da Lokman damarı vardır.

Hazreti Lokman'ı uzaklarda arama kardeşim.

Lokman Hekim sensin kardeşim.

Sende Lokman boyutu var.

Gel o boyuta ulaş ve gel insanlara umut ol, moral ol, şifâ ol.

Gel kardeşim, Allah sana; merak etmek, keşfetmek, düşünmek, derinliğine bakmak gibi yetenekler vermiş.

Gel bunları ortaya çıkar ve varlığı derinliğine oku.

Lokman kelimesi; İbrânice "Lot-Lōṭ" kelime kökünden gelir.

Arapça'ya Lokman olarak geçmiştir.

Anlamı; kılıf, örtü, koruyan, engelleyen, besleyen, şifa veren, kabukların ardındaki hikmetlere ulaşan demektir.

Lokma kelimesinin de aynı kökten geldiği düşünülür.
Lokma, varlığın ardında damla damla olan hikmetlerdir.
Lokman, varlığın hikmetlerine ulaşan ve o hikmetlerden yudum yudum beslenen ve besleyen demektir.

Kur'ân'da Lokman Sûresi vardır.

O sûre, Lokman olmanın sırlarını verir.

Peki, o sırlar nedir?

Lokman, varlığın hikmetleri üzereydi.

Varlığın sahibinin Allah olduğunu anlayıp, O'na teslim oldu.

Varlıktaki hikmetlerden lokma lokma, yâni yudum yudum beslendi.

Lokman oğluna, yâni Lokman boyutundan doğacak olan kimseye şu edebi öğütleri sundu.

Her varlığın Allah'ın nitelikleriyle sarılı olduğunu anla.

Her nitelikte hikmetler olduğunu bil ve o hikmetleri çözmeye çalış.

Sakin Allah'a ait olan hiç bir niteliği kendine isnat etme ve şerik durumuna düşme.

Bil ki şirk, hikmetlerden kopmaktır, kendine ve çevrene en büyük zalimliklerdir.

Anne babanı asla unutma.

Ey evlat! Annene babana her zaman iyi davran, onlara hürmet göster, onlara her zaman yardım için koş.

Annen seni karnında dokuz ay taşıdı.

Canından can, kanından kan, teninden ten verdi.

Seni doğururken acılar çekti.

Sen hücre hücre oluştu, bu oluşumu çok iyi anla.

Annen seni emzirdi, sütüyle besledi.

Seni emzirdi doyurdu.

O sütteki hikmetlere ulaş, çünkü seni hücre hücre o süt besledi.

Ve asla unutma, aslın Allah'tır, annen baban değil, annen baban senin dünyaya gelmen için bir vesiledir.

Ve sakın unutma, geldiğin yer ve döneceğin yer Allah'tır.

Anneni de babanı da seni de var eden Allah'tır.

Annen baban senin dünyaya gelmede bir vesiledir.

Onun için anne babana her zaman saygılı davran.

Annen baban senin için koştu, seni büyüttüler.

Hastalandın koştular, onlar da seninle hastalandılar.

Ağladın, seninle ağladılar, güldün seninle güldüler.

Bunları hiç unutma ve onlara iyi davran.

Lokman Sûresi 14: "Ve vassaynel insâne bi vâlideyh, hamlethu ummuhu vehnen alâ vehnin ve fisâluhu fî âmeyni enişkurî ve li vâlideyk, ileyyel masîr."

Meâli: "İnsana; anne ve babasına iyi davranmasını vasiyet ettik. Annesi her durumda her yerde onu karnında taşıdı. İki yıl içinde süttten kesilinceye kadar emzirdi. Anne ve babanıza her zaman minnettarlık içinde olun. Dönüşünüz banadır."

Annene babana her zaman saygı içinde ol.

Sen de onlar için koş.

Onların kâlblerini kırma.

Onlara öf bile deme.

Onların halini hatırla.

Sadece kendi anne babanın değil, tüm anne babalara saygı duy.

Onları da kendi annen baban gibi sev.

Onlara da saygını sevgini eksik etme.

Onların da halini hatırla.

Yan komşularının bir ihtiyacı varsa onlar için de koş.
Yolda karşılaştığın herkese Allah'ın selamını ver.
Allah'ın sevgisini içinde hisset.
Unutma bir gün ecelimiz gelecek.
Allah bizlere vasiyet etmiş.
Anne babamıza ve tüm anne babalara ve tüm insan-
lara ve tüm varlığa iyi davranmamızı.
Kimseye kaba davranmamamızı.
Kimseye zarar vermememizi.
Öfkemizi yutmamızı.
Kimseyi yargılamamamızı.
Kimseyle alay etmememizi.
Kimseye hor bakmamamızı.
Kimsenin ardından çekıştirmememizi.
Kimseyi aldatmamamızı.
Kimseye zerre kadar kötölük yapmamamızı.
Bil ki evlat, birine zarar veren kendine zarar verir.
Birine kötölük yapan, Allah'ın sevgisinden, ilâhi hu-
zurundan uzaklaşır.
Ey evlat! Bil ki Allah'ın vasiyeti, Allah'ın emridir.
O'na uy evlat.
O'na uyman, senin hayrın içindir.
O'na uyman senin huzurun içindir.
Bil ki huzur Allah'ı duymakta gizlidir.
Bil ki huzur duyduğunu yapmakta gizlidir.
Allah sevgisine erişmek, O'na teslim olmakta gizlidir.
Allah'ı duy evlat.
O'na uy evlat.
O'nu unutma evlat.

Asıl annen baban O'dur evlat.

Sakın ilimsiz hareket etme.

Bilgin olmadığın, şahit olmadığın şeyler hakkında sakın konuşma.

Tartışmalara girme, kendine bir yücelik isnat etme.

Güzel çalışmalar içinde olanlarla ol, yâni ilim üzere, keşfetmek üzere, varlığın hikmetlerine ulaşmak isteyenlerle birlikte ol.

Ve çevresine faydalı olan kimselerle beraber ol.

Sakın hiç bir şeyi küçük görme, hor bakma, gereksiz sanma.

Hardal tanesi kadar da olsa, daha küçüğü de olsa, bil ki her varlık hikmetlerle doludur.

Ve ortaya çıkan her varlık, Allah'ın kendinden gelir.

Ortaya çıkan her varlıkta letafetler vardır ve her varlık hakikatleri bildiren kitaplardır, o kitapları iyi okumaya çalış.

Her varlık ilâhî hikmetlerle doludur, anlamaya çalış.

Her an Allah'a bağlılık şuuru üzere ol, senin vücûdunu da, varlığın vücûdunu da her an tutanın Allah olduğunu sakın unutma.

Allah'a her an bağlılık şuurunda yaşarsan ve o şuurla varlığa bakarsan, varlıktaki birçok hikmetlere ulaşırsın.

Varlık, hakikatler kitabıdır, her zaman o hakikatlere yakın ol ve hakikatlere arif ol ve sakın hakikatleri inkâr etme ve sakın hakikatlerden ayrılma.

Başına bir olay geldiğinde, her zaman sabırlı ol ve başına gelen her şeyden gerekli mesajı al.

Her zaman varlığın işleyişini inceleme üzere ol ve o işleyişi anlamaya çalış.

Bil ki hikmetler o işleyişte gizlidir, o işleyişin hikmetlerini anlamada kararlı ol.

Hep kendinle barışık ol, hep Allah'la barışık ol.

Sakın insanlara suratını asma, sakın böbürlenme, büyükleme.

Bil ki, böbürlenme ve övünme hallerinde olursan ilâhî sevgiden koparsın.

Her zaman tevâzûlu ol, edeb içinde davran.

Sakın insanlarla konuşurken, insanlara sesini yükseltme.

Sesini yükselterek, başka sesleri bastırmak, doğru değildir, kendini bilmiş görmek asla doğru değildir.

Aç akıl gözünü iyi bak, aç gönül gözünü iyi anla.

Göklerde ne varsa ve yerde ne varsa yayılıp giden her şeyin sahibi Allah'tır.

Sende ve her varlıkta sonsuz nimetler vardır, o nimetlerde sonsuz hikmetler vardır.

Sakın, Allah'ın varlıktaki tecellilerine şahit olmadan Allah hakkında konuşma.

Yol gösterici olan ve nûr saçan o varlık kitabını satır satır anlamaya çalış.

Oradan akan lokmaları tatmaya çalış.

Bil ki kendin tatmadan tattıramazsın.

Ve her zaman, damla damla sunulan o lokmalara sahip çık.

Bil ki Lokman Hekim olmanın sırrı, o lokmalara ulaşmaktır.

Sakın bâtıl boş şeylerle uğraşma ve o lokmalardan uzaklaşma.

Her zaman, yüzünü bütün benliğinle Allah'a dön ve her zaman O'na teslimiyet içinde ol.

Ve anla ki her varlık, tüm hikmetleriyle birbirine bağlıdır, bu bağdan sakın kopma.

Teslimiyetin ve tevâzûn, sana nice kapılar açacaktır.

Ve o kapıların ardında nice sırlara şahit olacaksın.

Ey oğlum! Unutma ki, her derdin çaresi Allah'tadır.

Bir hastalık ortaya çıkmışsa, çıkmasının elbette bir sebebi vardır ve her hastalığın da çaresi vardır.

Kendindeki Lokman boyutuna er ki, nice hikmetler damla damla, lokma lokma sunulsun sana.

Sakın umutsuz olma, sakın karamsar olma, sakın kendini güçsüz hissetme.

Sakın, insanlara umutsuzluk, karamsarlık hissettirme.

Sen içindeki Allah'ın gücüyle varsın, sığınacağın tek güç her zaman O'dur.

Varlıkta nice keşfedilecek hikmetler seni bekliyor.

Gel kendindeki Lokman hekimi ortaya çıkar.

Gel her varlıkta nice lütufların olduğunu bil ve onları keşfetmeye çalış.

Gel çaresizlere umut ol.

Gel sıkıntısı olanlara uzanan el ol.

Gel ihtiyacı olanlara, yardımcı ol.

Gel hem beşeri hastalara, hem mânevi hastalara şifa ol.

Lokman Sûresi:

16: "Yâ buneyye innehâ in teku miskâle habbetin min hardalin fe tekun fî sahetin ev fîs semâvâtî ev fîl ardı ye'ti bihâllâh, innellâhe latîfun habîr."

Yâ buneyye : Ey oğlum, yavrum, ustalık, beceri,

İnne hâ in teku : Muhakkak, o, olur, olan,

Miskâle : Ağırlık, miktar, kadar,

Habbetin : Tahıl, tane,

Min hardalin	: Hardaldan, hardal,
Habbetin	: Çıkan tane, tahıl, tane, tohum,
Fe tekun	: Böylece, olur, nerede olursa olsun, daha küçük olsun,
Fiy sahretin	: Kaya içinde,
Ev fî es semâvâtî	: Veya semalarda, göklerde,
Ev fî el ardı	: Veya arzda, yerde,
Yeti bi hi Allah	: Gelir, onu getirir, Allah
İnne Allah	: Muhakkak ki Allah
Latîfun	: Güzel, lâtif, ince bir güzellik, lütuf sahibi,
Habîrun	: Haberdar, uzman, hakikatleri bildiren,

Meâli: “Lokman oğluna dedi ki: Ey oğlum! Hardal tanesi kadar veya daha küçük bir oluşum olsa, göklerde veya yerde veya kaya içinde nerede olursa olsun, ortaya çıkan her şey Allah’tan gelir. Muhakkak ki Allah tüm hakikatleri incelikleriyle bildirendir.”

17: “Yâ buneyye ekımıs salâte ve mur bil marûfi venhe anil munkeri vasbir alâ mâ esâbek inne zâlike min azmil umûr.”

Ya buneyye	: Ey oğlum, Ey Evladım,
Ekımı es salate	: Her an salât üzere, Hakk’a bağlılık şuurunda,
Vemur	: Emir, sipariş, iş, bir şeyin yapılmasındaki isteme, ol, uymak,
Bi el marûfi	: Bilinen, arif olan, iyilik, güzellik,
Ve enhe an el munkeri	: Nehyet, nehyedilen, hakikatler, sakın inkâr etme,
Vasbir ala ma asebe ke	: Sabret, sana bir şey isabet ettiğinde,
İnne zâlike	: İşte böylece doğrusu,
Min azmi	: Kararlı olmak, azimli, bir işteki engelleri aşma,
El umûr	: İşler, işleyiş, hüküm,

Meâli: “Ey oğlum! Her an Hakk’a bağlılık şuuru üzere ol. Hakikatlere arif ol ve sakın hakikatleri inkâr etme. Sana bir şey isabet ettiğinde sabırlı ol. İşte böylece işle-yişi anlamada kararlı ol.”

18: “Ve lâ tusair haddeke lin nâsi ve lâ temşi fîl ardı merahâ innellâhe lâ yuhıbbu kulle muhtâlin fehûr.”

Ve lâ tusair hadde ke	: Ekşitme, surat asma, çevirme, yanak, surat, yüzünü,
Li en nâsi	: İnsanlara,
Ve lâ temşi	: Basmamak, basmayın, yürümeyin, yürüme,
Fî el ardı	: Arzda, yeryüzünde, bulunduğu yerde, toplumda,
Merahâ	: Eğlence, alay etme, böbürlenmek, küçümseme,
İnne Allah	: Doğrusu, muhakkak ki, Allah
Lâ yuhıbbu	: Yok, sevgi,
Kule muhtâlin	: Hepsi, her, kendini beğenme, büyüklenme, çalımlı yürüme,
Fehûrin	: Övünen, kendini metheden,

Meâli: “İnsanlara suratını asma, yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Muhakkak ki büyüklenme, övünme hallerinde olanların tümünde Allah sevgisi yoktur.”

19: “Vaksid fî meşyike vagdud min savtik inne enkerel asvâti le savtul hamîr.”

Vaksid	: Tevâzû, mütevâzi ol, alçakgönüllü,
Fîy meşyi ke	: Yaya, yürüyüşün de, davranışın,
Vagdud min savti ke	: Eklemek, kıs, eksilt, sesini,
İnne enkere	: Doğrusu, kabul edilmeyen, kötü, rahatsız edici, doğru olmayan,
El asvâti	: Anırmak, gür sesler, bağırarak,
Le savtu	: Ses, gür ses, bağırarak,

El hamîr : Eşek, merkep, örtü, bastırmak,
sarhoşluk,

Meâli: “Tevâzûlu bir şekilde yürü. Sesini yükseltme, doğrusu sesini yükselterek, başka sesleri bastırmak doğru değildir.”

20: “Elem terev ennellâhe sehhare lekum mâ fîs semâvâtî ve mâ fîl ardı ve esbega aleykum niamehu zâhireten ve bâtîne.”

Elem terev : Görmedin mi? Görmez misin?
Ennallâh : Muhakkak ki Allah
Sehhare lekum : Alay, topluluk, yayılıp giden,
topluluklar, siz,
Mâ fî es semâvâtî : Göklerde ne varsa, ne olduğu,
Ve mâ fî el ardı : Yeryüzünde ne varsa, ne olduğu,
Ve esbega : İhsan, bağış, iyilik, tamamladı, lütuf,
Aleykum niame hu : Üzerinizdeki zarafeti, nimetleri,
incelikler, O’dur,
Zâhireten : Görünende, açıkça, dış âlem,
Ve bâtineten : Görünmeyende, gizlide, iç âlem,

Meâli: “Görmez misin? Sizlerin, göklerde ne varsa ve yerde ne varsa yayılıp giden her şeyin sahibi muhakkak ki Allah’tır. İçinizde ve dışınızda sizlere nimetleri lütfeden O’dur.”

Lokman’ın evladına edeb dolu öğütleri hepimizedir.

İnsanların konuşmasına izin ver.

İnsanları dinle, anlamaya çalış.

Birinin sesini kesme.

Saygıyla dinle.

İnsanların anlattıklarını analiz et, onların bakış açılarını anlamaya çalış.

Sesini yükselterek kimsenin sesini bastırma.

Bilmişlik yapma.

Tartışmalara girme, anlamak için davran.

Allah'ın ulviyetinin yanında, ben de varım deme.

Allah'ın ulviyetinin yanında, bu da var deme.

Müşrik durumuna düşme.

“Yâ buneyye lâ tuşrik bi Allâh.”

Ey oğlum:

“Şirk koşmak nedir? İyi anla ve asla müşrik duruma düşme.”

“Allah'ın ulviyetinin yanında ben de varım deme.”

“Allah'a ait olan nitelikleri kendine nispet etme.”

“Senin teninin de cânının da sahibi O'dur, benlikte kalma.”

“Bak vücûduna, vücûdundaki işleyişin sahibi sen misin?”

“Bak vücûduna, vücûdundaki sıfatların sahibi sen misin?”

“Bak vücûduna, vücûdunun Zâtı sen misin?”

“Sen mi kendini dünyaya getirdin?”

“Sen mi vücûdunu şekillendirdin?”

“Bak vücûduna, onu sen var etmedin.”

“Bak tüm organlarına, onları belli bir ölçüde, belli mizan içinde sen var etmedin.”

“Gözünü, kulağını, elini, ayağını, cümle hücreni ve organlarını sen mi bir araya getirdin, sen mi onların işleyişini yapmaktasın?”

“Vücûdunda olan nice sıfatların sahibi sen misin?”

“Hayy olan diri olan sen misin?”

“Hayy olan, diri olan, sürüp giden O'dur.”

Ey oğlum:

“Sakin kendini bilmiş, başkasını cahil görme.”

“Bil ki ilmin sahibi Allah’tır.”

“İnne Allâh ya’lemu ve entum lâ talemûn-Allah ilmin sahibidir, siz ilmin sahibi değilsiniz.” (Nahl Sûresi 74)

“Sakın kendini ilim sahibi görüp de şirke düşme.”

“Her zaman tevâzû içinde ol.”

“Edeb içinde davran.”

“Asla öğrenmekten vazgeçme.”

“Öğretme derdine düşme, öğrenme derdine düş.”

“Her zaman talebe hüviyetinde dur.”

“Bildim egosuna kapılma.”

Ey oğlum:

“Sakın kendini yüce görme.”

“Ekber- Yüce olan Allah’tır, kendine yücelik nispet etme.”

“Sakın kendini hâkir de görme.”

“Sakın kimseyi de hâkir görme.”

“Baktığın her varlığın özü Allah’ın ulviyetidir.”

“Baktığın her varlık Allah’ın yüceliğini taşır, o yücelik Allah’a aittir, varlığın kendine ait değildir.”

“Baktığın her varlık O’nun tecelli tezâhürüdür.”

“Halk’a Hakk nazarıyla bak, sakın bu bakıştan düşme.”

“Bil ki ortak koşmak, ama kendini, ama birini yüce görmek, ama kendinde ama birinde Allah’ın yüceliğini görememektir.”

“Allah hepimize şah damarından yakındır, O hepimizin vücûdunu sıfatlarıyla ihâta etmiştir, bu nazardan asla ayrılma.”

“Hiçbir varlığı O’ndan ayrı görme.”

“Hepimizin kaynağı O’dur.”

“İlâ Allâh merciu kum cemîân-Sizin, bütün her şeyin kaynağı ancak Allah’tır.” (Mâide Sûresi 105)

“Kânâllah ve lem yekun meahu şey’a.”

“Bütün her şey O’nunla beraberdir, hiçbir şey O’ndan ayrı değildir, her şeyin kaynağı Allah’tır.”

“İşte ey oğlum, şirk koşmak kendine yaptığın en büyük zulümdür, dikkat et.”

“İnneş şirke le zulmun azîm-Muhakkak ki şirk koşmak, kişinin kendine yaptığı en büyük zulümdür.” (Lokman Sûresi 13)

Ey oğlum:

“Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtın.” (Hadîd Sûresi 3)

“Evveli olmayan, sonsuz olan, görünen ve görünmeyen O’dur.”

“Sakın bu şuurdan ayrılma.”

“Sakın kendini O’ndan ayrı sanma.”

“Tevhîd şuuruna eriş.”

“Allah’tan gayrı bir şeyin olmadığını bil, ona göre yaşa.”

“İşte edebin makamı da budur.”

EDEB SUSMAK VE DİNLEMektİR

Duymak için susmalı.
Anlamak için susmalı.
Susan dinler elbet.
Dinleyen anlar elbet.
Aklını ve gönlünü susturan dinlemeye kapılar açar.
Dinlemeden duyulur mu hiç?
Duymadan anlaşılır mı hiç?
Edeb ehli susar ve dinler.
Anlamak için dinler.
Hakikate ermek için dinler.
İnsan dinlemeli, cân kulağıyla dinlemeli.
Önyargısız dinlemeli.
Yargılamadan dinlemeli.
Eksik, gedik aramadan dinlemeli.
İnsan dinlemeli.
Biri konuştuğu zaman, onu anlamak için dinlemeli.
Onu tanımak için dinlemeli.
İnsan dinlemeli.
Doğadan gelen seslenişi dinlemeli.
Hayy'dan gelen seslenişi dinlemeli.
Hayy olanın tecelli ettiği hayattan gelen vahyi dinlemeli.
İnsan Allah'ın varlıktan gelen sesini duymalı.

İnsan Allah'ı dinlemeli.

O'nu duyabilmeli.

O'nun varlıktan gelen zikrini duyabilmeli.

İçsel sesini ve dışsal sesini susturan duyacak elbet.

Duyan bilecek elbet.

Hakikat, dinleyene açılır.

Hakikat, samimi olana nasip olur.

Edeb susmayı gerektirir

Edeb dinlemeyi gerektirir.

Dinle, dinle, dinle.

Sus ve dinle.

Duyduğun sesin içindeki sesi dinle.

Varlıktan gelen ilâhî sesi dinle.

Varlıktan seslenen Hakk'ın sesini dinle.

Varlık bir titreşimle açığa çıktı, o titreşim sese dönüştü, o ses varlığı şekillendirdi.

O ses, her an varlıktan akıp durmakta.

O ses, sahibini göstermekte.

O ses, sahibinin sesini duyurmakta.

O ses, nice sırrı sunmakta.

Dinle.

Varlıktan gelen ilâhî sesi dinle.

Her varlığın kendine göre ayrı bir sesi, ayrı bir frekansı var.

Her frekansın ayrı bir sayısı, ayrı dalgalanması var.

İşte o dalgalanmadan gelen sesi dinle.

Bil ki tüm sırlar o seste gizli.

Bil ki senin aslın o seste gizli.

Eğer dinlediğini işitirsen ne muhteşem mesajlara ulaşacaksın.

Senin vücûdundan sana bir sesleniş var, onu dinle.

Senin vücûdunda her an bir faaliyet var, onu dinle.

Senin vücûdunu tutan o ilâhî kudret, her an kendini göstermekte, onu dinle.

Nefes alıp verişini dinle.

Nefeste nüfus sahibinin sesi var, onu dinle.

Dinle ve işit.

Ses bir yerden gelmektedir, dinlemek seni o yere götürecektir.

Dinle.

Sesin içinde sesin sahibine ait nice sırlar vardır.

O sırlar seni hakikatlere götürecektir.

Sus ve dinle.

Dinlemek edeb gerektirir.

Edebe ulaş ve dinle.

Sus ve dinle.

İçsel sesini sustur, dışsal sesini sustur ve dinle.

Dış sesini susturmak, dilini tutmakta gizlidir.

İç sesini susturmak, bildiğini unutmakta gizlidir.

İçten gelen şeytani dürtüleri dinleme.

Bâtıl şeyleri dinleme.

Ayrımcılık getiren sözleri dinleme.

Varlığı dinle.

Kulağına gelen sesi dinle.

Aç gönlünü, varlıktan gelen sesi dinle.

Varlığı dinlersen, bil ki Din ile tanışacaksın.

Çünkü Din, varlığın oluşumunun, ortaya çıkışının ilâhî yasalarıdır.

Dinle ki, din ile tanış.

Dinin, varlığın varoluş yasaları olduğunu bilmeye çalış.

Dinle ki, sünnet ile yâni sünnetullah ile tanış.

Sünnetin, varlığın işleyiş yasaları olduğunu anlamaya çalış.

Dinle ki, şeriat ile yâni varlığın oluş ve işleyişinin ilâhî nizamı ile tanış.

Dinle ki, kendi asliyetin ile tanış.

Kendi sesinde kalma.

Başkasının sesinde kalma.

Cümle varlıktan gelen sesin kaynağı olan, Hakk'ın sesini dinle.

Birilerinin konuşmasıyla aktarılan bilgileri dinleme.

Varlıkta olan ilimden gelen sesi dinle.

İnanç gruplarındaki bilgilerin sesi; sınırları olan, her inanç grubunun kendine ait bilgilerdir.

Hakikate ulaşmak istersen; ayrımcılık içeren, yargılayan, kendilerini üstün gösteren, başkalarına hâkir bakan, gönlüne kibir düşürecek olan, aslı olmayan, ilmî dile dayanmayan, o alandan gelen sesi dinleme.

Şuarâ Sûresi 223:

يُلْفُونَ السَّمْعَ وَأَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ

Yulkûnes sema ve ekserûhum kâzibûn

Yulkûne el semâ

: Atma, fırlatmak, uydurma, kulak verirler, dinlerler, işitme,

Ve ekserû hum kâzibûn : Onların çoğu, yalan şeyler,
yalanlarda kalan, yalancı, aslı
olmayan şeyler,

Meâli: “Dinledikleri hep uydurmadır ve onların çoğu
yalanlardadır.”

Yalanları, uydurmaları dinleme.

Asılsız şeylerle oyalanma.

Asılsız şeylere itibar etme.

Dinle.

Varlıktan her an akan o sesi dinle.

Varlığın ilâhî sesini dinle.

Bil ki o ses seni ilimle tanıştıracaktır.

Bil ki o ses seni varlığın sahibi ile tanıştıracaktır.

Dinlediğin bilgi seni ilimle tanıştırıyorsa dinle.

Dinlediğin bilgiler asılsız şeylerse, seni şeytanlaştı-
rıyorsa dinleme.

Hakikati bir aşkla ara, samimiyetle ara, hâlis bir
kâlblle ara.

Sus ve dinle.

Varlıktan gelen ilâhî sesi dinle.

Tâ-Hâ Sûresi 13:

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ

Ve enahtertuke festemi li mâ yûhâ

Ve ene ahtertu ke : Ben, seçmek, aramak, tercih, sen beni
aradın,

Fe istemi : Öyleyse dinle, kulak ver, işit, anla,

Li ma yûhâ : Vahyolunan şey, sunulan, işaretler, hız,

Meâli: “Sen Beni bir arayışla aradın. Öyleyse tüm kâi-
nattan vahyolunan şeyi dinle.”

Bil ki varlıktan gelen sesi dinlemek, her an vahyolu-
nan vahyi dinlemek, seni hakikatlerle buluşturacaktır.

Vahy “Hayy” olana aittir.

Hayy olan Hakk olandır.

Hakk her varlıktan her an seslenir, kendine ait olan
hakikatleri sunar.

O sunumu dinle, o Hayy’dan gelen sesi dinle.

İşte o ses “Vahiy” dir.

Temiz eyle gönlünü ve o vahyi dinle.

Aç gönlünü o vahyi dinle.

Bil ki tüm hakikatler, o vahiyde gizlidir.

Sus, sükût et ve dinle.

Bil ki sükût; susmaktır, konuşmamaktır, dinlemektir.

Bil ki sükût; vahyi dinlemek için odaklanmaktır.

Bâtıl şeyleri, yalanları, hurâfeleri dinleme ve konuşma.

Hakk’kı dinle, hakikati konuş.

Sükût et ve dinle.

Bil ki sükût, içsel sesini susturmak ve varlığı dinle-
meye koyulmaktır.

Bil ki her varlıktan kelâm eden Hakk’tır.

Bil ki her varlıktan gelen kelâm, Hayy’dan gelir, vahiydir.

O kelâmı duymak, ancak susup dinlemeye geçmekle
başarılabilir.

O kelâmı duyan, kemâlât yolunda yol alabilir.

Gönül dili, o kemâlât yolunda açılır.

Baş kulağıyla değil, gönül kulağıyla dinle.

Dinle ve anla.

Dinlediğini anlamak, işitmekte gizlidir.

İşitmek dinlediğini “Oku”makta gizlidir.

Dinle ve oku.
Sus ve dinle.
Varlıktan gelen ilâhî sesi dinle.
Duyduğun seste, Hakk'ın zikri gizlidir.
Hakikati duymak, Hakk'ın zikrini dinlemekte gizlidir.
Gönlünü aç.
Cân kulağıyla dinle.
Ses olarak dinleme.
Varlıktan gelen ilâhî sesi dinle.
Seslerin içinde nice mânâ gizlidir.
Hakikat, sesin içindeki mânâda gizlidir.
Gönlünü temizle ve dinle.
Gönlünü asılsız şeylerden temizle.
Gönlünü öfkeden, hiddetten, kavgadan temizle.
Gönlünü hırstan, tamahtan, dünya esaretinden temizle.
Gönlünü karamsarlıktan, umutsuzluktan temizle.
Gönlünü dedikodudan, ayrımcılıktan, hor görmeden,
üstünlük duygusundan temizle.
Gönlünü seni şeytanlaştıran tüm bilgilerden temizle.
Bil ki kirli bir gönül duymaz, sağırdır.
Bil ki sağırlık, baş kulağının değil, gönül kulağının
duymamasıdır.
Dinle.
Gönlünü temizle ve dinle.
Bil ki dinlemek, temiz bir gönülle mümkündür.
Bil ki duymak, gönlü temiz olana mahsustur.
Dinle.
Varlığın ilâhî sesini dinle.
Bil ki Hakk, her an her varlıktan seslenmektedir.

O sese yakın gelinceye kadar,
O sesle bir oluncaya kadar dinle.
Bil ki o ses, varlığı açığa çıkaran sestir.
Bil ki o ses, seni yaratan sestir.

Bil ki o ses, varlığın oluşumuna ve her an işleyişine
sebeup olan sestir.

İşte o sesi dinle.

Bil ki o ses, Hakk'ın kendi sesidir.

Kâf Sûresi:

41- "Seslenenin seslenmesine yakın gelinceye kadar
her an kulak ver, dinle."

42- "Her an her varlıktan Hakk'ın seslenişini işitin. İşte
o zaman, enfüsten âfaka olan çıkışı anlarsınız."

Kâf Sûresi 41:

وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ

Vestemi yevme yunâdil munâdi min mekânin karîb

Ve estemi yevme : Kulak ver, dinle, gün, zaman, an, her
an,

Yunâdi : Nida eden, seslenmek, seslenen,
çağrı yapan,

El munâdi : Seslenmek, çağırarak,

Min mekânin karîbin : Mekân, makam, yer, yakın gelinceye
kadar,

Meâli: "Seslenenin seslenmesine yakın gelinceye ka-
dar her an kulak ver, dinle."

Kâf Sûresi 42:

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمَ الْخُرُوجِ

Yevme yesmeûnes sayhate bil hakk zâlike yevmul hurûci

Yevme yesmeûne : Gün, vakit, zaman, an, iştirler, işitin,
El sayhate : Kudretli ses, seslenme, ilâhî sesleniş,
Bi el hakkı : Hakk’a ait olan, Hakk olan, hakikatler,
Zâlike yevm : İşte o zaman,
El hurûci : Hariç, çıkış, dışarı, enfüsten âfaka çıkış,

Meâli: “Her an her varlıktan Hakk’ın seslenişini işittin. İşte o zaman enfüsten âfaka olan çıkışı anlarsınız.”

Hakk’ın sesini duymak istersen, varlığın özünden gelen sesi dinle.

Varlıktan gelen sese kulak ver.

Bir kuşun sesine, yağmurun sesine, rüzgârın sesine kulak ver ve dinle.

Varlıktan akan, duyduğun ve duymadığın tüm sesler Hakk’ın kendi sesidir.

O sesi dinle, o ses sana nice hikmetler sunacaktır.

O ses seni hayırlı olanla buluşturacaktır.

Tevbe Sûresi 61: “De ki: Dinlemek sizin için hayırdır.”

Dinle.

Doğayı dinle.

Doğa senin toprak bedeninin kardeşidir.

Doğadan bedene, bedenden doğaya ne mesajlar akmakta.

Doğadaki sesin frekansı, senin bedeninde nice kapıların anahtarıdır.

Doğa sana bir amaç, bir gayret, keşif, üretim kapıları açacaktır.

Doğa sana bedeninin sırlarını keşfettirecektir.

Su sesini dinle.

Su sesi sana ilim kapısını açacaktır.

Nehirde akan suyu, yağmur sesini, çeşmede akan suyu, bardaktaki suyu dinle.

Su sesi senin vücûdunda olan suya ne mesajlar aktarmakta.

Su sesi senin tüm vücûdunda ne kapılar açmakta.

Su sesi seni sana döndürecek, seni seninle tanıştıracaktır.

Gönlüne nice lütûflar sunacaktır.

Kuş sesini dinle.

Kuş sesi, makamlar arası geçişin sırrıdır.

Kuş sesi, bekâ makamından akan kelâm sırrıdır.

Kuş sesi, sana rûhunun kapılarını açacaktır.

Sana uçmayı, makam geçmeyi, tenden câna miraç etmeyi sunacaktır.

Çocuk sesini dinle.

Çocuk sesi, seni gönül saflığına götürecektir.

Çocuk sesi, seni kendi çocuk saflığına iletecektir.

Rüzgârı dinle.

O ses sana neleri getirecektir.

O ses seni nerelere götürecektir.

O ses sana ne duygular sunacaktır.

Doğa sesi, rüzgârın sesi, su sesi, kuş sesi, çocuk sesi, senin mânevi alanında nice kapılar açacaktır.

Varlığın ilâhî mûsikisini dinle.

Her ses beyninde, nice yerleri hareketlendirecektir.

Dinle.

Bil ki tüm sesler bir olandan gelir.

Bir olana gider.

Bir olanı gösterir.

Bir olanın sırlarını sunar.

Dinle.

Cân kulağıyla dinle.

Dinle.

Toprak bedeninden gelen sesi dinle.

Dinle.

Rûhtan gelen üflenîşin sesini dinle.

Dinle “Nefahtu fîhi min rûhî” sırrına er.

Bir çiftçi, toprağı dinlemekle, tohumu dinlemekle, ağacı dinlemekle, dalı, yaprağı, çiçeğı, meyveyi dinlemekle çiftçi olur.

Çünkü toprak, tohum, ona her türlü bilgiyi sunuyordur.

Bir doktor vücûdu dinlemekle doktor olur.

Bir madenci madeni dinlemekle, ondan bir şeyler üretir, keşifler yapar.

İşte sen de varlığı dinle.

Varlıktan gelen ilâhî sesi dinle.

Bil ki ses, sesin titreşimi, titreşimin sesi “Zikrullah” sırrıdır.

Bil ki Allah’ın sesi, seste gizlidir.

Dinle.

Ses seni Allah’ın sesi ile tanıştıracaktır.

Bil ki Allah’a şahit olmak, varlığı dinlemekte gizlidir.

Bil ki, varlığı dinlemek, Allah’ı dinlemektir.

Bil ki nice sırlar seste gizlidir.

Bil ki her varlık, kendinden nice mesajlar aktarmaktadır.

Dinle dinle dinle.

Varlıktan her an akan ilâhî sesi dinle.

Kendi vücûdundan her an seslenenin sesini dinle.

Kendinden kendine olan seslenişi dinle.

Dinle dinle dinle.

Varlıktan seslenen Allah’ı dinle.

O’nunla O’nu dinle.

O'nunla O'na ait olanı dinle.

Sus ve dinle.

Susan duyacak elbet.

Duyan anlayacak elbet.

Susmak edebtir.

Dinlemek edebtir.

EDEB VEFÂLÎ OLMAKTIR

Edeb makamına gelen kimsede birçok rahmânî duygu tecelli eder.

Bunlardan biri de vefâ duygusudur.

Vefâ ile vefât birbirine bağlı kelimelerdir.

Allah'ta vefât etmek, her şeyinle Allah'a olan teslimi-yetin sırrıdır.

Fenâfillah makamına erenler, vefât makamıyla tanışır.

Allah'a vefâlî olmak, "benim varlığım Senindir" duygusudur.

Kendine varlık nispet etmemek, Allah'ın ulviyetinde yokluğunu bilmektir.

Nasıl ki bir su damlası denize karışır gider, orada yok olur.

İşte vefâ da Allah'ın ulviyetinden kendine beden nispet etmemektir.

Vefâ, O'nu bilmek, O'nu tanımak, O'na tevekkül ve teslimiyet içinde olmak, O'nda kaybolmaktır.

Bu kayboluş O'nda bulunmak demektir.

Kişî bilmezlikle kendine benlik isnat eder.

Allah var ben de varım der.

Vefâ ise, "ben yokum Sen varsın" şuurudur.

Vefât da Allah'ta ölmek demektir.

Allah'ta ölenler, ölümsüzlük şerbetini içeceklerdir.

Allah'ta vefat edenler, ölmeden önce ölenlerdir.

Allah'ta diriliğe erenlerdir.

Allah'ta vefat etmeden, diriliğe kavuşulmaz.

Allah'ta vefat etmeden edeb duygusuna erişilmez.

Eskiden Kâmil insanlar, ölen kimselerin ardından, onların yaşantısına göre, onları anarlarmış.

Vefât etti, fâni oldu, bekâya yürüdü, merhum oldu, rücû etti, Hakk'a karıştı, melek oldu, öldü, geberdi gibi sözlerle ölenlerin ardından, onları anarlarmış.

Fenafillâh makamına erip ölen bir kimse için, "vefat etti, fâni oldu" derlermiş.

Bekâbillah makamına eren bir kimse öldüğü zaman, "bekâya yürüdü, bekâ buldu" derlermiş.

Fenâ ve bekâ makamlarını görüp, çevresine rahmetle davranan bir kimse öldüğü zaman "merhum oldu" derlermiş.

Melek gibi tertemiz duygularla, hallerle yaşayan biri öldüğü zaman "melek oldu" derlermiş.

Allah'ı bilmeden ölen bir kimse için "öldü" derlermiş.

Zalim bir kimse öldüğü zaman "geberdi" derlermiş.

Burada geberdi sözü, ölenin şahsı için değil, yaptığı zulümlerden dolayı böyle kullanılırmış.

İşte vefat kelimesi, vefâ kelimesinden gelir.

Bir ilim irfan yolunda, Allah'a her varlıkta şahit olarak, Allah'a teslimiyet içinde olan kimse vefâlî kimsedir.

Allah'a vefâlî olmak, ezanda günde 20 defa okunan "eş-hedü-şahit olmak" boyutuna erişebilmektir.

Her varlıkta O'nun tecellileriyle O'na şahit olmak, her yerde O'nun vechîni görmeye kapılar açar.

Allah'a vefâlî olmak, O'nu bilip, O'na teslimiyet içinde olmaktır.

Her yerde O'nun vechîni görerek hareket edebilmektir.
Allah'a vefâlı olan, O'nun var ettiği tüm varlığa vefâlı davranır.

Vefâ duygusu çok iyi bilinmelidir.

Kur'ân'da Hazreti İbrâhîm için "o vefâlıydı" diye bildirilir.

İbrâhîm'in vefâlı olması ne demektir?

Necm Sûresi 37: "Ve İbrâhîm ellezî veffâ."

Ve İbrâhîm : İbrâhîm, rahîmiyete bağlı, Öze bağlı,
Ellezi veffâ : Ki o, kimse, vefâlı, dost, içten, samimi,

Meâli: "Ve İbrâhîm vefâlı bir kimseydi."

İbrâhîm derin bir duyguyla yaratıcısını aradı.

Toplunun görmeden, bilmeden bir Allah'a inanması ona yetmedi.

O görmek istedi, o şahit olmak istedi, o bilmek istedi.

Tüm samimiyetiyle bir arayış içine düştü.

Amacı, varlığın nasıl yaratıldığını ve yaratıcısının kim olduğunu anlamaktı.

Duygusunda samimi idi.

Duygusu, şahit olma duygusu idi.

İbrâhîm'in putları kırıp, Allah'ı arayışı Kur'ân'da örnek gösterilir.

İbrâhîm kırdığı putlar, zahirde taştan, topraktan, taptadan yapılan putlar olarak düşünülmemelidir.

Onun kırdığı putlar, benlik putu idi.

Gurur putu idi.

Kibir putu idi.

Bilmişlik putu idi.

Senlik benlik putu idi.

Başkasını hor görme, kendini yüce görme putu idi.

Öfke, hiddet, kavga putu idi.

Hasetlik, fesatlık, cimrilik putu idi.

İbrâhîm, kendini hakikatten uzaklaştıran, tüm putları bir bir kırdı.

Aklını gönlünü temizledi, oradaki putlardan bir bir kurtuldu.

Bir vefâ içinde hakikat yolunda, şahitlik yolculuğu yaptı.

İbrâhîm hakikate erişip, müminlerden oldu.

Hazreti İbrâhîm Tevhîd şuurunu insanlığa sundu.

Her yeri birliğiyle kuşatan “El Hû” hakikatini insanlığa sundu.

O’ndan gayri hiçbir şeyin olmadığını insanlığa sundu.

Hazreti İbrâhîm, Tevhîd’in babası olarak bilindi.

Hazreti İbrâhîm, tüm inançların ortak atası olarak bilindi.

İbrâhîm, yaşadığı topluma, bir olan Allah’ı anlatmaya çalışmış ve o yolda büyük mücadeleler vermiştir.

Allah’ın ne olduğunu anlamak için büyük bir tefekkür içinde olmuş, yerlere göklere bakarak yaratılışı ve yaratıcıyı anlamak istemiştir.

Hazreti İbrâhîm, yerlere göklere bakarak varlığın nasıl var olduğunu anlamaya çalıştı.

İçine düşen arayış, varlığı var edenin kim olduğu arayışı idi.

Bu arayış, Allah hakikatinin arayışı idi.

Bu arayış insanın kendini bilme arayışı idi.

Önemli olan kişinin kendini bilmesi ve Allah hakikatine erişmesidir.

İşte vefâ duygusunun göstergesi budur.

Allah'a vefâ, O'nda vefat etmeye götürür.

Yâni, O'nun ulviyetine teslimiyete götürür.

"Ben yokmuşum, Sen varmışsın" duygusuna götürür.

"Ben bilmezlikle bedenime benim dermişim, oysa bu beden Sana aitmiş" şuuruna götürür.

Allah'a vefâ duygusu, O'na olan teslimiyetin duygusudur.

Allah'a vefâ duygusu, her yerde O'na nazar ettirir.

Allah'a vefâ duygusu, O'ndan ayrı olmadığını bilmenin duygusudur.

Kul olduğunu bilmenin ve ona göre davranmanın duygusudur.

O'na vefâlı olmak, kulluğunu bilip tevâzû içinde yaşamaktır.

Kulluğunu bilen, her varlığın da kul olduğunu bilir ve varlığa bu şuurla davranır.

Kulluk, denizin damlaları misali gibidir.

Damla denizden ayrı değildir.

İşte insan, bu şuurla yaşarsa kulluk şuruyla yaşamış olur.

Kulluk şuru ilâhi aşkın verdiği bir duygudur.

Bu duygu içinde, hem edebi, hem vefâyı, hem de ilâhi aşkı taşır.

Allah aşkına erişmek, vefâ duygusunu getirir.

Allah aşkıyla her yere bakmak, vefâlı davranmayı getirir.

İnsanın o ilâhî aşka erişebilmesi; kendini bilmesi, kâinatın yaratıcısını tanımasıyla, her yerde O'nun tecellilerini görmesiyle mümkündür

İşte vefâlı olmak Allah'a olan teslimiyetin duygusudur.

Her yerde O'nu görmenin duygusudur.

Bu duyguya erenlerin gönülleri vefâ ile dolar.

Gönlü vefâ ile dolan kimse, her dâim çevresine vefâlî davranır.

O kimsenin çevresine vefâlî davranması, varlığın ardında olan Allah'a nazar ederek davranmasıdır.

Allah'a verdiği ahdi yerine getirmesidir.

Allah'a karşı vefâlî olmasıdır.

Rad Sûresi 20: "Ellezîne yûfûne bi ahdillâhi ve lâ yenkudûnel misâk."

Meâli: "O kimseler; Allah'a verdikleri sözleri yerine getirenlerdir, vefâlî olanlardır ve verdikleri sözleri bozmayanlardır."

Rad Sûresi 21: "Vellezîne yasîlûne mâ emerallâhu bihî en yûsale ve yahşevne rabbehum ve yehâfûne sûel hisâb."

Meâli: "Ve o kimseler; varlığın işleyişinin ne olduğunu anlarlar, onu anlamakla Allah'ı anlarlar. Onlar kendilerini vücûdlandırana saygı duyarlar ve onlar kötü düşüncelerden çekinirler."

Rad Sûresi 22: "Vellezîne saberûbtigâe vechi rabbihim ve ekâmûs salâte ve enfekû mimmâ rezaknâhum sirren ve alâniyeten ve yedreûne bil hasenetis seyyiete ulâike lehum ukbed dâr."

Meâli: "Ve o kimseler; kendilerini vücûdlandırmanın gerçeklerini anlatmayı arzu ederler, sabırlıdırlar ve her an Hakk'a bağlılık şuuruyla hareket ederler. Onlar verdiğimiz rızıklardan gizli veya açık olarak infak ederler. Kötülükleri iyiliklerle önlerler. İşte onlar bulundukları yeri koruyup gözetenlerdir."

Rad Sûresi 23: "Cennâtu adnin yedhulûnehâ ve men salaha min âbâihim ve ezvâcihim ve zurriyyâtihim vel melâiketü yedhulûne aleyhim min kulli bâb."

Meâli: "Tüm tecellilerin sahibine teslim olmanın huzuru içindedirler. Onların ataları da temizlenmiş kimselerdi.

Onlarla aynı yolda olanlar da ve onların neslinden gelmiş olanlar da ve onların hepsi hakikatlerin kapılarından geçip, gücün sahibine dâhil olmuşlardır.”

Rad Sûresi 24: “Selâmun aleykum bi mâ sabertum fe nime ukbed dâr.”

Meâli: “Sabırlı olmanız sebebiyle selamete ulaşırsınız. Bundan sonra bulunduğunuz yeri güzelce koruyup gözetin.”

Âyetlerde de belirtildiği gibi, Allah yolunda vefâlı olanlar; akılları ve gönülleri tertemizdirler, sabırlıdırlar, ah-dini yerine getirirler, kötü düşüncelerden geçmişlerdir, iyilikler yolundadırlar, varlıkta işleyeni bilirler ve hep bu duygularla yaşarlar.

Onlar her zaman, edebi duyguyla hareket ederler, vefâlı kimselerdir.

İşte edeb ve vefâ iç içedir.

Vefâlı olmak, edebın duygusudur.

Vefâlı olmak, dostluğun duygusudur.

Vefâlı olmak, sadâkatin duygusudur.

Vefâlı olmak; ilâhi sevgiyle aramanın, sormanın, sarılmanın duygusudur.

Vefâlı olmak; sevgi içinde, saygı içinde davranmanın duygusudur.

Vefâlı olmak; kendine yapılan hiçbir iyiliği unutmamak, başkasına yaptığı iyiliği unutmaktır, orada burada bahsetmemektir.

Vefâlı olmak; her varlığın yaşam hakkına, yaşam çevresine zarar vermemektir.

Vefâlı olmak; komşun aç iken ona koşturmaktır, sıkıntısı var iken sıkıntısını çözmeye çalışmaktır.

Vefâ, bedenlerin ardında Hakk’ın olduğunu bilerek hareket etmektir.

Vefâ, sevgini eksik etmeden ve hiçbir şey beklemeden koşmaktır.

Dostluęunu, arkadaşlığını her zaman göstermektir.

İlgili davranmak, alâkadar olmaktır.

Vefâ, ne olursa olsun, ilgini alâkanı koparmamaktır.

Vefâ, bıkmadan iyilik yapmaktır.

Vefâ, benim senin kavgasına girmemektir.

Vefâ, "mülkün sahibi Allah, biz emanetçisiyiz" diyebilmeğtir.

Vefâ, bizlik şuurunda yaşamaktır.

Vefâ, kötölükten kaçınmak, zulme engel olmaktır.

Vefâ, bir ihtiyacı olana koşmak, ona yardım etmektir.

Vefâ, ziyaret etmek, hâl hatır sormaktır.

Yaşlıları ziyaret etmek, onların gönüllerini almak, onların ihtiyaçlarını gidermektir.

Vefâ, öğretmenlerini, dostlarını aramaktır, ziyaret etmektir.

Vefâ, iyiliği karşılık beklemeden yapmaktır.

Vefâ, sevap beklemeden yardım etmektir.

Vefâ, anneni, babanı, kardeşlerini, akrabalarını arayıp sormak, onlara ilgiyle, şefkatle davranmaktır.

Hasta olanı ziyaret etmek, onu mutlu etmektir.

Onun iyileşmesi için, onun güçlü olmasını hissettirmektir.

İkramda bulunmak, hediyeleřmektir.

Hazreti Muhammed, ihtiyar bir kadına ikramda bulundu.

Bunu görenler sebebini sordular.

O da dedi ki: "Bu kadın Hazreti Hatice hayatta iken bize gelir giderdi."

Ve devam etti: "Ahde vefâ imandandır."

Vefâ, unutmamaktır, gönül almaktır, gülümsemektir, huzur vermektir.

İnsan asla vefâlı olmayı unutmamalıdır.

Her zaman vefâlı olmalıdır.

Kâmil insanlar her zaman, olumlu öğütler vermişlerdir.

Allah'a vefâlı ol.

Anne babana vefâlı ol.

Eşine ve evlatlarına karşı vefâlı ol.

Dostlarına, akrabalarına, komşuna vefâlı ol.

Kardeşlerine vefâlı ol.

Çevrendeki kimselere karşı vefâlı ol.

Ülken için vefâlı ol.

Meslek alanında vefâlı ol.

Çevrende olan hayvanlara ve bitkilere vefâlı ol.

İhtiyarlara karşı vefâlı ol.

Hiç unutma bir gün gelecek sen de yaşlanacaksın.

Bir tebessüm edeni, bir ziyaret edeni arayacaksın.

Elini öpecek, koşup sana gelip sarılacak torunlar, çocuklar, akrabalar bekleyeceksin.

Birbirimizi arayıp sormanın o ulvî duygusu olan vefâyı toplum olarak neden unuttuk?

Karşılıksız koşmayı neden unuttuk?

Hangimiz üzerimizde emeği olan kişileri arayıp soruyoruz, gönül alıyoruz?

Oysa vefâ hepimizin ihtiyacı olan bir duygu.

Karşılık beklemeden, hangimiz koşuyor, hâl ve hatır soruyor?

Bir tanıdığımızın başına bir sıkıntı geldiğinde, ona koşup gidiyor muyuz?

Hemen “yardım için ne yapabilirim” diyebiliyor muyuz?

İyi günde koşmak değil maksat, dostunun başına kötü bir şey geldiğinde, bir sıkıntıya düştüğünde koşup gitmektir maksat.

Gerçek dostluğa erişmektir.

Yapılan iyiliği unutmamaktır vefâ.

Kendine yapılan her türlü olumsuz davranışa karşı, olumlu davranmaktır.

Vefâlı olmak, samimi olmaktır.

Sâdık olmaktır.

Şefkâtli olmaktır.

Merhametli olmaktır.

Koruyucu olmaktır.

Arayıp sormaktır.

İlgilenmek, alâkadar olmaktır.

Yardımcı olmaktır.

Tevâzûlu olmaktır.

Tenezzüllü olmaktır.

Saygı içinde, sevgi içinde davranmaktır.

İçten davranmaktır.

Beklentisiz davranmaktır.

Karşılıksız koşmaktır.

Tüm bunların ortak duygusu “Vefâlı olmak”tır.

EDEB, GÜZEL VE DOSDOĞRU KONUŞMAKTIR

Edeb, dilini tutmaktır.

Nerede, ne zaman, ne söyleceyeğini, nasıl söyleyeceğini bilmektir.

Edeb, dosdoğru konuşmaktır.

Güzel konuşmak edebdir.

Anlamalı konuşmak edebdir.

Anlaşılır konuşmak edebdir.

Bir kişiye, onun idrâki seviyesinde göre konuşmak edebdir.

Kişiye değer vererek konuşmak edebdir.

İlgilendiğin alana, en içten samimi bir şekilde önemseyerek bağlanmak edebdir.

Önemseyerek konuşmak edebdir.

Kâmil insanlar çok güzel öğütler vermişler.

Lisânın dosdoğru olsun.

Lisânın anlaşılır olsun.

Her sözün ilme dayalı olsun.

Şefkat dolu olsun.

Sevgi dolu, saygı dolu olsun.

Doğru konuş, düzgün konuş.

Yalandan uzak dur.

İspata dayalı konuş.

Mânâyı hissettirecek şekilde konuş.

İçi boş sözler etme.

İlme dayalı konuş.

“Lisâne sıdkın-Doğru-Düzgün konuş” (Şuarâ Sûresi 84)

Karşındaki kişinin anlayışına göre konuş.

Samimiyetle konuş.

Anlaşılır konuş, net konuş.

Sesini yükseltmeden, bağırmadan konuş.

Tevâzû içinde, tenezzül içinde konuş.

Tebessüm ederek konuş.

Her sözünün ilimde karşılığı olsun.

Doğru konuş.

Konuştüğün her sözü önemseyerek konuş.

Vurgulu, sarsıcı, kendine getirici konuş.

Hakikati hissettirecek şekilde konuş.

Kendini ön plana koymadan, hatta unutturacak şekilde konuş.

Mânâ dolu sözlere yönlendirecek şekilde konuş.

Doğru konuş, düzgün konuş.

Sakın aslı olmayan şeyleri konuşma.

Sakın hurafeleri konuşma.

Öncelikle hurafenin ne olduğun bil.

Sakın zulme sürükleyen şeyleri konuşma.

Zalimlikten döndüren, Sâlih olmaya yönlendiren sözler et.

Ayrımcılık içiren sözler etme.

Fitnelik, fesatlık, hasetlik içeren sözleri asla konuşma.

Birilerini hor gören sözleri asla konuşma.

Dedikodu, çekiştirme gibi sözlerden uzak dur.
Anlam taşımayan, mânâ taşımayan sözler etme.
Yâni mâlâyânî sözlerden uzak dur.
Arabozucu sözler etme
Arabulucu sözler et.
Birilerini hedef gösteren sözleri konuşma.
Kibre düşüren sözler etme.
Karamsarlığa sokan sözler etme.
Umut veren sözler et.
Zayıf düşürecek sözler etme.
Güçlü hissettirecek sözler et.
İlme kapı açacak sözler et.
İlimden uzak tutacak sözleri sakın konuşma.
Duyduklarını değil, şâhit olduklarını konuş.
Okuduklarını değil, ilmî değer taşıyan bilgileri konuş.
Dosdoğru konuş.
Hakikatleri konuş.
Her sözünün varlıkta karşılığı olsun.
Her sözünün arzda ve semâda karşılığı olsun.
Doğru konuş.
Ariflik ölçüsüyle konuş.
Doğru konuşabilmen için, hakikatin yolunda eğitim görmelisin.
Konuya vâkıf olmalısın.
Arif kişilerden olmalısın.
Hakikatlere erişmelisin.
Tevâzûya, tenezzüle erişmelisin.
Îlâhî aşka erişmelisin.
Her varlıkta Hakk'ı görmelisin.

Doğru konuş.

Aşk içinde konuş.

Heyecan içinde konuş.

Her sözün Hakk'ı hakikati hatırlatsın.

Her sözün edebi, adaleti, insanlığı hatırlatsın.

Her sözün umut versin, amaç versin, hedef versin, güç-
lülük versin.

Doğru konuş, düzgün konuş.

Anlaşılır konuş, net konuş.

İlk sözünde mânâya yönlendirecek şekilde konuş.

Bilmişlik içinde değil, ilmin sonsuzluğunu hissettire-
cek şekilde konuş.

Öğretme derdinde değil, öğrenme derdinde olmayı
hissettirecek şekilde konuş.

Hakikati, karşındaki kimsenin idrâk seviyesine göre
açıkla.

Dosdoğru, ilme dayalı konuş.

Konuştüğün her sözün ilimde yeri olsun.

Saygı içinde, sevgi içinde, şefkat içinde konuş.

Şikâyet edici sözler etme.

Her şeyden ders alınması gerektiğini ifade eden söz-
ler et.

İnsanları, insanlığın faydası olacak şeylere yönlendi-
rici sözler et.

Konuşanı dinle, anlamaya çalış.

Kendini bilmiş, başkasını cahil görerek konuşma.

Bil ki bu durum seni gizli kibrin içine koyacaktır.

İlmin sahibinin Allah olduğunu unutmadan konuş.

Her varlığın Allah'ın ilmiyle donandığını unutmadan
konuş.

Varlıktaki ilme yönlendirici konuş.
Karşındaki kişinin bulunduğu makama göre konuş.
Tane tane açarak konuş.
Karşındaki kişiye anlamıyor deme sakın.
Belki de sen anlatamıyorsun.
Belki de sen konuya vâkıf değilsin.
Bunu da düşünmelisin.
Bu konuda ders niteliğinde çok güzel bir hikâye vardır.
Hazreti Muhammed, bir gün birine, bir konu hakkında konuşur.
Karşısındaki kişi; “anlamadım ya Muhammed” der.
Hazreti Muhammed; “sen anlamadın değil, ben anlamadım” der.
Ve tekrar farklı bir ifade ile anlatır.
Kişi; “yine anlamadım ya Muhammed” der.
Hazreti Muhammed; “dur dur yine ben anlatamadım” der.
Ve birkaç defa, farklı örnekler vererek konuyu tekrar tekrar anlatır.
Ve sonunda kişi; “şimdi anladım ya Muhammed” der.
Hazreti Muhammed’in bu davranışı hepimize ders olmalıdır.
Bu çok güzel davranış, karşımızdaki kişiyi önemsemek, onun da bizim gibi Allah’ın kulu olduğunu unutmamakla gerçekleşir.
Gönlü, Allah sevgisi ile dolan kimse, böyle güzel davranışlar sergiler.
İşte amaç, karşımızdaki kişiye anlamadı diye bakmak değildir.

“Ben konuma vâkîf mıyım, anlatacağım konuyu karşımdaki kişinin anlayacağı şekilde anlatabiliyorum muyum?” diyebilmek edebittir.

İşte, ârifâne konuşmak edebittir.

İşte, doğru anlaşılır konuşmak edebittir.

Güzel sözlerle konuşmak edebittir.

Nâzikçe, zerâfet içinde konuşmak edebittir.

Konuşmalarımızda önemli olan, hakikate yönlendirici olabilmektir.

Hikmetlere kapılar açacak şekilde konuşmak gerekir.

Edeb duygusuna eriştirecek öğütler verebilmektir.

Hayırlı olanı hissettirebilmek gerekir.

Kul olduğumuzu unutmadan, güzelce konuşmak gerekir.

İfadeler; anlaşılır, akıcı, gönül okşayıcı, huzur verecek şekilde olmalıdır.

İrfaniyet üzere olmadan konuşmamalıyız.

Konumuza vâkîf olmadan konuşmamalıyız.

Her zaman hakikate yönlendirici konuşmalıyız.

Her zaman, düşündürücü sözler etmeliyiz.

Hiçbir zaman korku verecek şekilde konuşmamalıyız.

Ümit verici konuşmalıyız.

Önemli olan ümit vermektir, başarıya yönlendirmektir.

Kişinin motivasyonunu arttıracak şekilde konuşmalıyız.

Karamsarlık vermemek gerekir.

Hayata bağlayıcı, hedefe yönlendirici konuşmalıyız.

Basit, anlaşılır, net konuşmalıyız.

Kesinlikle mânâyı hissettirici bir şekilde konuşmalıyız.

Konuşmalarımızda duygularımızı da katmalıyız, samimi olduğumuzu hissettirmeliyiz.

Konuya vâkıf olduğumuzu hissettirecek şekilde konuşmalıyız.

Konuya vâkıf değilsek “bilmiyorum” diyebilmeliyiz.

Her soruya cevap verme duygusuna kapılmamalıyız.

Eğer bilmiyorsa, “bu konuyu bilmiyorum, bir araştırayım” demeliyiz.

Ve bir bilene yönlendirmeliyiz.

“Bilmiyorum” demek edebittir.

“Bu kişi bu konuyu az çok biliyor, ona sormanız daha doğru olur demek” edebittir.

Kur’ân’da ne güzel bildirilmiş.

Nahl Sûresi 125: “Udu ilâ sebîli rabbike bil hikmeti vel mevızatil haseneti ve câdilhum billetî hiye ahsen.”

Meâli: “Rabbinin yoluna hikmetle davet et. Hayırlı çalışmalar için öğüt ver ve onlara hayırlı olanı anlatmak için gayret göster.”

İsrâ Sûresi 53: “Ve kul li ibâdî yekûlûlletî hiye ahsen.”

Meâli: Deki: “Kulluk şuuruyla hareket edin, güzel sözlerle konuşun.”

Nisâ Sûresi 171: “lâ tekûlû selâset.”

Meâli: “İfadelerinizi anlaşılır bir konuşmanın dışında söylemeyin.”

Bakara Sûresi 263: “Kavlun marûfun.”

Meâli: “İrfaniyet üzere güzel sözler söyle.”

Bakara Sûresi 263: “Kavlun marûfun ve magfiretun hayrun min sadakatin yetbeuhâ ezâ vallâhu ganiyyun halîm.”

Meâli: “Bir irfaniyet üzere güzel konuşmak, iyi davranışlarda olmak, içten samimi bir şekilde, hayırlı çalışmalarda olmak, zarar veren halleri takip etmekten daha iyidir. Allah tüm değerlerin sahibidir, güzel halleri sunandır.”

KENDİMİZE ÖĞÜTLER

Edebden hiç ayrılma.

Halk'ta Hakk'a nazar ederek yaşa.

Her varlığın, bizzat Allah'ın kendi ulviyeti olduğunu
asla unutma.

Her varlığın, ardında Allah'ın olduğunu bilerek yaşa.

Varlığın içiyle dışıyla Allah tarafından kuşatıldığını
unutma.

İnsan, Allah'ın nâs'ıdır, sakın unutma.

Edeb içinde yaşa.

Edeb içinde davran.

Gönlün aşk içinde olsun.

Gönül yapanlardan ol.

Gel gönül yıkma.

Gönül Allah'ın kadehidir.

O kadehi sakın kırma.

Gel kırılсан da kırma.

Sabredenlerden ol.

Gel üzülsen de üzme.

Sevindirenlerden ol.

Gel kimseye kötülük etme.

Sana edilse de, tevekkül edenlerden ol.

Gel kimseye hüzn verme.

Hüzünleri alanlardan ol.
Moral verenlerden ol.
Gel hiçbir cânı keder içine koyma.
Gönüllere yaşam gücü verenlerden ol.
Gel kimseyi üzenlerden olma.
Gönülleri sevindirenlerden ol.
Gel sevgiden, umuttan uzaklaştırma.
Gel sevgiye yaklaştıranlardan ol.
Sakın kimseyi incitme.
İncinsen bile incitme, sabret.
Sana yapılane sitem bile etme.
Sitemin birilerini incitebilir.
Yapılanın hikmetini ara, kendine dersler çıkar.
Asla arabozaanlardan olma.
Ne olursa olsun, ara yapanlardan ol.
Dilinle, bakışınla, davranışınla sakın incitme.
Bil ki birini inciten Allah'ı incitir.
Adaletten yana ol.
Tarafsız kalıp da adaleti zedeleme.
Her zaman edebden yana ol.
Ben karışmam deyip, edebi zedeleme.
Asla kimseyi yargılama.
Sen kendini muhasebe et.
Sakın hâinlik yapma.
Güvenilir insan ol.
Kimsede eksik gedik arama.
Sen kendi eksikliğini tamir et.
Sakın kimseyi çekıştirme.

Gel gönöl terazinde kendini sorguya çek.

Biri hatanı söylediğinde sakın üzülme.

Tam tersi sevin.

Rabbim hatamı düzeltmem için, kardeşimden beni uyarıyor de.

Biri sana kibirli derse, sakın üzülme.

Tam tersi sevin.

Rabbim, kibirden dönmem için kardeşimden beni uyarıyor de.

Biri sana hâlden, edebden uzak diyorsa, sakın üzülme.

Tam dersi düşün, araştı, hâlini gözden geçir.

Rabbim, edeb içinde olmam için, kardeşimden beni uyarıyor de.

Sana çıkar için gelseler de sen sakın kimseye çıkar için gitme.

Sana başka niyetle gelseler de sen samimiyetten asla vazgeçme.

Seni yarı yolda bıraksalar da sen kimseyi yarı yolda bırakma.

İnsanlara yardımdan asla vazgeçme.

Yapacağın yardım mutlaka iyilik üzere olsun.

Yapacağın yardım karşılık beklemeden olsun.

Başkası ne der diye hareket etme.

Sen doğru olanı yap.

Bırak kim ne derse desin.

Yaptığın iyilikleri unut.

Bilerek ya da bilmeden düştüğün hatayı asla unutma.

Beni ilgilendirmez deme.

İnsanların iyiliği için onlarla ilgilen.

Herkesi kardeşin bil.
Yaklaşımın kardeşçe olsun.
Bil ki her varlık birbiriyle kardeştir.
Varlıkta ne varsa senin bedeninde var.
Varlığa selam vererek yaşa.
Çevrende olan her varlığa, bedeninden sevgi enerji-
sini gönder.
Paylaşmayı sev.
Sakın cimrilik yapma.
İhtiyacı, sıkıntısı olana tüm kâlbine koştur.
İyiliği utandırmadan yap.
Her zaman samimi, gönülden davran.
Sevgini, saygını eksik etme.
Göstereceğin saygı, Hakk'ın kendisinedir.
Çünkü bedenlerin özü O'dur.
Gel, kimseye dert verme.
Dertleri çözenlerden ol.
Gel, karamsarlık verme.
Karamsarlığı umuda döndürenlerden ol.
Gel, kaygı verme.
Gönüllere güç verenlerden ol.
Seninle alay etseler de sen sakın kimseye alay etme.
Sen dışlansan da, sen sakın dışlama.
Kimseye kötü söz etme, güzel sözler söyle.
Gel, Hâbil gibi söyle.
Gel, Hâbil gibi bakmanın hikmetine er.
Gel, Hâbil gibi söylemenin sırrına er.
Biri sana iftira atsa da Allah'a havale et, hiç karşı-
lık verme.

Gel Hâbil gibi söyle.

“O benim hakkımda dedikodu yapsa da, ben onun hakkında dedikodu yapmam” de.

“O beni kötülese de, ben onun kötülemem” de.

“O beni hor görse de, ben onu hor görmem” de.

“O bana zarar verse de, ben ona zarar vermem” de.

“O benim arkamdan konuşsa da, ben onun ardından konuşmam” de.

“Onun içinde kıskançlık olsa da, benim içimde olmasın” de.

“Bana zulüm için gelseler de ben onlara zulüm için gitmem” de.

Hep sevgiyle davran.

Hep saygıyla davran.

Rızay-ı ilâhiyeye uygun davran.

Her kim olursa olsun, sevgini asla eksik etme.

Allah her şeyi sevgisinden halk etti.

Bu sevgiyi hisset, sevgiyle davran.

Sana hor baksalar da sen sakın hor bakanlardan olma.

Hiçbir kimseye, hiçbir varlığa sakın hor bakma.

Bil ki Allah her varlığın özünde gizlidir.

Sana surat assalar da sen yüzünden tebessümü hiç eksik etme.

Gel kimsenin yoluna taş koyma.

Yolu açanlardan ol.

Gel eksik gedik arama.

Güzellikleri görenlerden ol.

Gel kimsenin hatasını arama.

Kendi hatanı görenlerden ol.

Gel ikilik gözüyle bakma.
Birlik üzere olanlardan ol.
Bak gözün iki tane ve bir görüyor.
Gel bu hikmeti anla, bu hikmete uyanlardan ol.
Bak kulağın iki tane ve bir duyuyor.
Gel bir olanın kelâmını duyanlardan ol.
Bak ayakların iki tane ve aynı yolda birlikte yürüyor.
Gel Hakk yolunda yürüyenlerden ol.
Bak elin iki tane ve daha güçlü tutunuyor.
Gel Hakk'a daha güçlü tutunanlardan ol.
Gel ikilik üzere bakma.
Birlik şuuruyla bakanlardan ol.
Kâlbine bak, ondan ders al.
O her an aşk içinde atıyor, sen de öyle ol.
Asla gıybet içinde olma.
Sana gıybet etseler de sen kimse için gıybet etme.
Rahmetten birileri rahatsız olsa da...
Sen merhametten asla vazgeçme.
Sana acı verseler de, sen sakın verme.
Allah'a sığın ve bekle.
Ne kadar acı çekersen çek.
Sen sakın Allah'ı unutma.
Sana sert davransalar da, sen sakın davranma.
Yumuşak davranmaktan asla vazgeçme.
İhanet edilsen de sen sakın ihanet etme.
Bil ki sadakat er kişinin davranışdır.
Başkasının acısı, asla senin sevincin olmasın.
Acıları nasıl bitiririm diye koş.

Başkasının sevinci asla senin üzüntün olmasın.
Sevinenin sevinci senin de sevincin olsun.
Derdi olanın derdini kendi derdin bil.
Derdi olana koş, onu çözmek için çırpın.
Varlığa eşya olarak bakma.
Hakk gözüyle bakanlardan ol.
Hiçbir şeyden korkma.
Korkacaksan sevdiğini kırmaktan kork.
Aşk buldunsa bunu lütuf bil.
Aşkın hatırına maşuğunu kırma.
Aşk öyle bir ulvî duygudur ki.
Kime nasip olacağı belli olmaz.
Sana nasip olduysa ona secde halinde dur.
Sakın secdeden kalkma.
Allah sana aşkı nasip ettiyse.
O aşkı Allah'a şükran içinde yaşa.
Sakın aşka ihanet etme.
O zaman Allah'a ihanet etmiş olursun.
Aşk sırlar dünyasıdır.
Aşktan gelen her sır bir lütuftur.
O öyle bir zevk-i ilâhidir ki kıymetini bil.
Sakın o kıymeti zedeleme.
Bu öğütler öncelikle kendimizedir.
Okuyan dostlar, kendine öğüt kabul etse de etmese
de eyvallah.

EDEB ZİKİRİ

Beynimize edeb duyguları rabıta olmalı.
Olmalı ki edeb içinde yaşamalı.
İnsan âlemlere rahmet olmak için yaratıldı.
Birbirine faydalı olmak için yaratıldı.
Hiç unutmayalım hakikati bilen, edebe erişen rahmet
ehli olacaktır.

Hakikatten uzak olan, kendi çıkarı için yaşayan, egoya,
benliğe, kibre sürüklenecektir.

İnsan edeb makamına erişmeli ve edeb içinde yaşamalıdır.

Yaşantısı hep edeb içinde olmalıdır.

Dilinde hep edebi sözler olmalıdır.

Edeb içinde çalışmalı, edeb içinde kazanmalıdır.

Edeb içinde oturmalı, edeb içinde kalmalıdır.

Gel kardeşim edebe erişelim.

Duygumuz edeb üzere olsun.

Düşüncemiz edeb üzere olsun

Sözümüz edeb üzere olsun.

Allah'ı unutmadan yaşayalım.

Ölümü unutmadan yaşayalım.

Kimseye zarar vermeyelim.

Kimseyi aldatmayalım.

İnsanların hayrı için koşalım.

İlimden ve edebden asla ayrılmayalım.
Her gün şu öğütlerden ikisini söyleyelim.
Beynimize kaydedelim.
Ve hayatımıza geçirelim.
Günde 4 defa sabredeceğim diyelim.
4 defa isyan etmeyeceğim diyelim.
Günde 7 defa kibirden uzak duracağım diyelim.
7 defa kimseye hor bakmayacağım diyelim.
Günde 4 defa kimseyi yargılamayacağım diyelim.
4 defa kimsenin eksikliğini aramayacağım diyelim.
Günde 8 defa kimsenin kâlbini kırmayacağım diyelim.
8 defa kimseyi incitmeyeceğim diyelim.
Günde 8 defa vefâlı olacağım diyelim.
8 defa sadâkat içinde olacağım diyelim.
Günde 7 defa kimsenin ayıbını aramayacağım diyelim.
7 defa ayıpları örteceğim diyelim.
Günde 6 defa kimseyle alay etmeyeceğim diyelim.
6 defa kimseyi dışlamayacağım diyelim.
Günde 8 defa yalan söylemeyeceğim diyelim.
8 defa doğruya sarılacağım diyelim.
Günde 7 defa öfkemi söndürecek diyelim.
7 defa kin nefret içinde olmayacağım diyelim.
Günde 6 defa fesatlık yapmayacağım diyelim.
6 defa hasetlik yapmayacağım diyelim.
Günde 6 defa kimseye iftira atmayacağım diyelim.
6 defa yalan söylemeyeceğim diyelim.
Günde 7 defa kimseyi aldatmayacağım diyelim.
7 defa kimsenin hakkını yemeyeceğim diyelim.

Günde 8 defa kimsenin inancını hor görmeyeceğim diyelim.

8 defa kimsenin ibadetine karışmayacağım diyelim.

Günde 9 defa helal kazanacağım diyelim.

9 defa helal lokma yiyeceğim, evlatlarıma da helal lokma yedireceğim diyelim.

Günde 8 defa gösteriş peşinde olmayacağım diyelim.

8 defa sade yaşayacağım diyelim.

Günde 9 defa kimseye sesimi yükseltmeyeceğim diyelim.

9 defa insanları sabırla dinleyeceğim diyelim.

Günde 9 defa hiçbir canlıya zarar vermeyeceğim diyelim.

9 defa varlığa saygı içinde olacağım diyelim.

8 defa hiçbir kimseye zalimlik yapmayacağım diyelim.

8 defa ihtiyacı olana koşacağım diyelim.

Günde 10 defa Halk'a Hakk nazarıyla bakacağım diyelim.

10 defa Allah'a teslimiyet içinde olacağım diyelim.

Hû

Lâ ilâhe İllâ Hû

TÖVBEDEN EDEBE

Edebin yolu öncelikle tövbe edene açılır.

İnsan bilerek ya da bilmeden her zaman hata yapabilir.

İnsan beşerdir şaşabilir, eksiği, noksanı olabilir.

İnsan hatasını görmeli tövbe etmeli ve hatadan dönmelidir.

Zaten tövbenin anlamı dönmektir.

Hata yapmamak için söz vermektir.

İnsan her zaman günaha düşebilir.

Bilmeden de olsa kul hakkına girebilir.

Gönül incitebilir.

Gurur, kibir hâllerine düşebilir.

Kibre düşebilir, birilerini hor görebilir.

Kaygılara, karamsarlıklara düşebilir.

Allah'ı unutabilir, tevekkülden uzaklaşabilir.

Edeb içinde olan ise, Allah'a unutmadan yaşar, her zaman O'na tevekkül içinde yaşar.

İnsan, günahın ne olduğunu bilmeli ve günahından tövbe etmelidir.

İnsanoğlu zayıftır, hatalar yapabilir, gaflete düşebilir, günah işleyebilir.

Allah'a karşı asilik içine düşebilir.

Kul beşerdir şaşabilir.

Yeri gelir haddi aşabilir.

Nice gönüller kırabilir.

Yeter ki hatamızı görelim, düştüğümüz günahın farkına varalım.

Tövbe edelim.

Allah'ın tövbe kapısı açıktır.

Allah'ın rahmeti geniştir.

Kul hatasını, günahını anlar tövbe ederse, Allah kulunu affeder.

Yeter ki kul samimi olsun, tüm samimiyetiyle tövbe etsin, Allah'tan af dilesin.

Bilelim ki günah işliyorsam, hatalar içinde isem, aklım kirlidir, gönlüm kirlidir.

Aklım gönlüm kirliyse, edeb içinde olmaktan uzaklaşırım.

Aklım ve gönlüm arınmadan, Allah'ın hakikatlerine erişemem.

Sâlih insan makamına eremem.

Îlâhi huzuru hissedemem.

Edeb makamına eremem.

Günah içindeysem, hatalar yapıyorsam, panik içinde, karamsarlık içinde huzursuz biri olurum.

Gel kardeşim, günahımızı görelim.

Hadi gelin tövbe edelim.

Bismillâhirrahmânirrahîm

Estağfirullah, Estağfirullah, Estağfirullahe'l-azîm el-kerîm, ellezî lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyü'l-kayyûmü ve etûbü ileyhi, tevbete abdin zâlimin li-nefsihî, lâ yemlikü li-nefsihî mevten velâ hayâten velâ nüşûrâ. Ve es-elühü't-tevbete ve'l-mağfirete ve'l-hidâyete lenâ, innehû, hüve't-tev-vâbü'r-rahîm.

Meâli: Günahlardan temizleyen Allah'tır, günahlardan temizleyen Allah'tır, günahlardan temizleyen Allah'tır.

Azîz olandır, Kerîm olandır. O'ndan başka güç yoktur.

Diri olan, diriliğiyle varlığı her dâim tutan, sürüp giden ancak O'dur.

Tövbe O'nadır.

Bir özden var etmede ve hayat vermede ve neşretmede bir gücü olmayan ve nefesine zulmeden kulunun tövbesini kabul edendir.

Bize hidâyet eyle.

Bize mağfiret eyle.

Bizim tövbemizi kabul eyle.

Muhakkak ki Sensin rahîm olan, tövbeleri kabul eden.

Tövbe Allah'ım, tövbe Allah'ım, tövbe Allah'ım.

Bu ana gelinceye kadar ettiğim dedikodu ve çekiştir-melerden...

Fitnelik ve fesatlıktan...

Hasetlik ve kıskançlıktan...

Birilerinin ardından alay etmekten...

Kulların hakkına girmekten...

Düştüğüm gururdan, kibirden...

Kendimi üstün görmekten, başkasına hakir bakmaktan...

Pişman oldum, pişman oldum, pişman oldum.

Tövbe ediyorum, tövbe ediyorum, tövbe ediyorum.

Affet beni ya Rabbim!

İnsanların inançlarına karışıp onları yargılamaktan...

Örtülü ya da örtüsüz diye ayırmaktan...

Namazlı ya da namazsız diye ayırmaktan...

Cemaat, tarikat, mezhep ayrımcılığı yapmaktan...

Din ayrımcılığı yapmaktan...
Birilerini kâfir görüp, cehennemlik demekten...
Pişman oldum, pişman oldum, pişman oldum.
Tövbe ediyorum, tövbe ediyorum, tövbe ediyorum.
Affet beni ya Rabbim!
Kendi inancımı yüce görmekle, başkasının inancına
hor bakmakla...
Onları kâfir görmekle, cehennemlik görmekle...
Hüküm sahibinin sen olduğunu unutmakla...
Nasıl bir gaflete düştüğümü anladım...
Pişman oldum, pişman oldum, pişman oldum.
Tövbe ediyorum, tövbe ediyorum, tövbe ediyorum.
Nice kulunun kâlbini kırdım...
İçimde kimilerine öfke duydum...
Sesimi yükselttim, onları incittim...
Orada burada bazı kimseleri hedef gösterdim...
Müşriklikle suçladım...
Bilerek ya da bilmeyerek onlara kötülük ettim...
Düştüğüm gizli kibri anladım...
Pişman oldum, pişman oldum, pişman oldum.
Tövbe ediyorum, tövbe ediyorum, tövbe ediyorum.
Affet beni ya Rabbim!
Dilimi tutamadım, fena sözler ettim...
Bilmişlik ettim, tartışmalara girdim...
Kendimi bilmiş saydım, karşımdaki kimseyi cahil gör-
düm...
Kimini küçük gördüm, kimini yüce saydım...
Her varlıkta yüce olanın Sen olduğunu göremedim...
Tevâzûyu unuttum, tenezzüllü olamadım...

Pişman oldum, pişman oldum, pişman oldum.

Tövbe ediyorum, tövbe ediyorum, tövbe ediyorum.

Affet beni ya Rabbim!

İnsanların eksiğini aradım, hatasını aradım...

Arkalarından çekiştirdim, alay ettim...

Kendi eksiğimi göremedim, kendi hatalarıma bakamadım...

Kendimi hatasız sandım, günahsız sandım...

Pişman oldum, pişman oldum, pişman oldum.

Tövbe ediyorum, tövbe ediyorum, tövbe ediyorum.

Affet beni ya Rabbim!

Düştüğüm öfkelerden, nefretlerden, kinlerden...

Yaptığım ağız dalaşından, kırıcı tartışmalardan, kavgalardan...

Yaptığım zalimliklerden...

Pişman oldum, pişman oldum, pişman oldum.

Tövbe ediyorum, tövbe ediyorum, tövbe ediyorum.

Affet beni ya Rabbim!

Sana olan tevekkülü unutmaktan...

Sana olan teslimiyet şuurundan uzaklaşmaktan...

Düştüğüm kaygılardan, karamsarlıklardan, umutsuzluklardan...

Senden umut kestiğimden dolayı...

Pişman oldum, pişman oldum, pişman oldum.

Tövbe ediyorum, tövbe ediyorum, tövbe ediyorum.

Affet beni ya Rabbim!

Dünyanın malına mülküne kapıldım.

Şana şöhrete aldandım.

Dünyanın nice çıkarına esir oldum.

Kendi çıkarım için nice kimsenin hakkına girdim.
Bilmeden nicesine hakkımı yedirdim.
Bilmeden aldandım aldattım.
Nice düştüğüm hatamı anladım.
Pişman oldum, pişman oldum, pişman oldum.
Tövbe ediyorum, tövbe ediyorum, tövbe ediyorum.
Affet beni ya Rabbim!
Büyüklerime saygıyı unuttum.
Komşu hakkı nedir bilemedim.
Akraba hakkı nedir bilemedim.
İhtiyacı olana koşmadım.
Yeri geldi selamı bile esirgedim.
Pişman oldum, pişman oldum, pişman oldum.
Tövbe ediyorum, tövbe ediyorum, tövbe ediyorum.
Affet beni ya Rabbim!
Varlığın sûretinde kalıp, özünü göremedim.
Eşyanın hakikatine eremedim.
Kendime ârif olamadım.
Sana şahit olamadım.
Sana şirk koştum, Senin ulviyetinin yanında ben de
varım dedim.
Bana bahşettiğin akli kullanamadım, düşünmedim,
tefekkür etmedim.
Ne büyük bir gaflete düştüğümü anladım.
Kur'ân'ı anlamak için okumadım.
Okuyup anlamadım.
Nice hikmetine eremedim.
Pişman oldum, pişman oldum, pişman oldum.
Tövbe ediyorum, tövbe ediyorum, tövbe ediyorum.

Affet beni ya Rabbim!

Varlığın ve kendimin yaratılış hikmetini görememişim.

Yaşamın sırrını çözememişim.

Seni bilememişim.

Her yerde olan tecellilerine ârif olamamışım.

Pişman oldum, pişman oldum, pişman oldum.

Tövbe ediyorum, tövbe ediyorum, tövbe ediyorum.

Affet beni ya Rabbim!

Bilerek ya da bilmeyerek düştüğüm tüm günahlarımdan pişman oldum.

Pişmanlıklarımı kabul eyle, tövbemi kabul eyle ya Rabbim!

Tövbe ya Rabbim, tövbe ya Rabbim, tövbe ya Rabbim!

Muhakkak ki sensin tövbeleri kabul eden.

Sensin, affeden, mağfiret sahibi olan.

Tövbemizi kabul eyle, bize mağfiret eyle.

Günahlara düşmemeye sana söz veriyoruz.

Hata yapmamaya söz veriyoruz.

Sözümüzü kabul eyle, gönlümüzü samimi eyle ya Rabbim!

Sen tövbeleri kabul edensin.

Sen affedensin.

Sen rahmetinle her yeri saransın...

Sen mağfiret edensin.

Fâni olan biziz.

Bâki olan sensin.

Âciz olan biziz.

Kudret sahibi sensin.

Bilerek ya da bilmeden yaptığımız tüm günahlarımızı gördük, bildik, anladık.

Cümlesinden pişman olduk.
Tövbe ediyoruz, affet bizi ya Rabbim!
Bizleri günaha düşmekten koru.
Bizlere her dâim edeb içinde yaşamayı nasip et.
Birbirimize karşı tevâzû içinde olmayı nasip et.
Birbirimize karşı tenezzül içinde olmayı nasip et.
Saygıdan, sevgiden uzaklaşmayalım ya Rabbim.
Seni hiç unutmayalım ya Rabbim!
Başımıza ne gelirse gelsin, her zaman sana tevekkül
içinde olalım ya Rabbim!

SON DEĞERLENDİRME

Edebin ne kadar ulvî bir davranış olduğunu anlamaya gayret gösterdik.

Edeb duygusunun, rahmânî bir duygu olduğunu anladık.

O rahmânî duyguda nice güzel duyguların olduğunu hissettik.

Anladık ki edeb, varlığın ardında, varlığın sahibi olan Allah'a nazar ederek yaşamanın adımıdır.

Allah, ağaçta, taşta, kuşta, cümle mâhlukatta her an tecelli eder.

Allah göklerde bir yerde değil, her varlığın kendinde her an tecelli edendir.

Her varlıktaki kudret, kadir-i mutlak olan Allah'ın zâtıdır.

Edeb ehli, mahlukâtta hâlik olanı görür.

Bu görüş, ilmi, şuhudî, gönlü bir görüştür.

Edeb ehli, çevresine merhamet içinde koşar.

Edeb ehli, çevresine rahmet saçar.

Kâmil kimse, edeb ehlidir.

Kâmil kimsenin gönlünde rahmet, şefkât, iyi huyluluk tecelli etmiştir.

O, kimseyi yargılamaz, kimseyi hor görmez, kimseyle alay etmez, kimsenin eksiğini, gediğini aramaz.

O, ara bozmaz, ara yapar, küstürmez, barıştıtır.

O, herkese hayır üzere yardım eder.

Şerre asla kapı açmaz.

Kâmil kimse, bir kimseyi ya da bir varlığı Allah'tan ayrı olarak görmez.

Her varlığa, Allah'ın kendi zâtının tecellisi olarak bakar.

İşte her yerde Allah'a nazar edebilmek edeb makamının duygusudur.

Edeb, Elif makamına ermek, o makamın şuuruyla yaşamaktır.

Allah'ı layıkıyla bilerek ve O'na tevekkül içinde olarak yaşamaktır.

İnsan, Allah'ın zâtından ayrı olmadığını bilmelidir.

Her varlığın ardında O'nu görerek yaşamalıdır.

Hilm ve edeb içinde hareket etmelidir.

Gönül ehli olmalıdır.

Gönül ehli olan kimse, edeb ehlidir.

Edeb ehli, edeble yaşayan kimsedir.

Yumuşak huylu olandır.

O kimse öfkesini anında yutar.

Dilini boş yere kullanmaz.

Ağzını açtığında edebe dayalı sözler söyler.

Ağzından kırıncı sözler çıkmaz.

Öfkesini yutar, kinini yıkar, nefretten geçmiştir.

Davranışları hep sevgi ve saygı içindedir.

Edeb ehli, her zaman olayların hikmetini arar.

Her olayın ardında bir yol vardır, o yolu ve o yolun nereye gideceğini görür.

Hayrın ardını da görür, şerrin ardını da görür.

Tahammül eder, sabır eder.

Akışın nereye gittiğini bilir.

Hakk'ın tecellilerini takip eder.

Edeb ehli güçlüdür.

O, Allah'ın kudretiyle güçlenmiştir.

Olumsuz olaylar karşısında güçlü duruşunu sergiler.

Edeb ehli, sıkıntısı olan kişinin sıkıntısını hafifletir.

Çaresize çare olur.

Yaralı kişiye merhem olur.

Ey kardeşim! Ömrünü kaygılarla geçirme artık.

Ömür denen akış, hızla akıp gitmekte.

Ecel denen gerçek elbette gün-gün gelmekte.

Toprağın üstünde yürüdüğüne aldanma.

Bir gün toprağın altına gireceksin sakın unutma.

Edeble yaşamaktan sakın ayrılma.

Ömrünün kıymetini bil.

Ömrünü öfke, hiddet ile geçirme artık.

Karamsarlıklara boğulma artık.

Acı çekmeyen insan olur mu, olmaz elbet.

Hüzne düşmeyen insan olur mu, olmaz elbet.

Her acı nice hikmete kapı açar.

Her hüznün içinde nice düşüncelere kapılar açar.

Olayların ardında hikmetler vardır.

Bu hikmetlere erişmek için sabır gerekir.

Kâmil insanlar, çektikleri acılara sabrederek, o acılardan hikmetler çıkararak Kâmil insan olmuşlardır.

İnsan olmanın da sırrı budur.

Ey kardeşim! Dünyaya esir olma artık.

Mala mülke esir olma artık.

Öfkene, hiddetine esir olma artık.

Gel, yaşamın kıymetini bil.

Yaşamın nice güzelliği var iken, bunlara erişmek var
iken, karamsarlıklara, umutsuzluklara esir olma artık.

Allah sevgisine eriş.

O sevgiyle sevmeyi hisset.

Sevginin o ulvî makamına eriş.

O makamın sevgisiyle gönlünü donat.

Sevgini gönlünden eksik etme.

Gönlündeki sevgiye sarıl.

O sevgiyle varlığa yaklaş.

Doğayı sev.

Hayvanları sev.

İnsanları sev.

Yaşamı sev.

Sen doğanın bir parçasısın.

Doğa sana suyunu veriyor.

Doğa sana nefesini veriyor.

Doğa sana topraktan yiyeceğini veriyor.

Sevgiyle yaklaş.

Gönülleri okşa.

Gönüllere umut ol.

Gönüllere çare ol.

İhtiyacı olana beklentisiz koş.

Sevgiyle koş.

Bil ki edeb Allah sevgisinde gizlidir.

Allah sevgisi âlemleri kuşatmıştır.

Sen de o sevgiyle sevmeyi öğren.

Sevgiye engel olan içinden öfkeyi at.

İçinden karamsarlığı at.

Doğada hiç bir varlıkta karamsarlık yok.

Doğada hiç bir varlıkta öfke yok.

Gönlünü temizle.

O zaman sevgi pınarı akacak.

İyilik yapmaktan vazgeçme.

Sevindirmekten vazgeçme.

Çaresize çare ol.

Hastalara şifa ol.

Sevginin duygusunu hissettir.

Sevginin umudunu hissettir.

Bil ki sevgi rûhun esintisidir.

Bil ki sevgi nefesin sırrıdır.

Allah sevdi yarattı.

Sevgisiyle kuşattı.

Gözün sevgiyle gördü.

Kulağın sevgiyle işitti.

Kalbin sevgiyle attı.

Kanın sevgiyle dolaştı.

Hücrelerin sevgiyle çalıştı.

Bedenin sevgiyle hareket etti.

Sen de sevmekten vazgeçme.

Sevgini yay çevrene.

Yüzünden tebessümü eksik etme.

Çevrene selamı esirgeme.

Biz kendimizi Halk etmedik.

Biz bedenimizi şekillendirmedik.

Bizi Halk eden sevgiyle Halk etti.

Her varlığı sevgiyle şekillendirdi.

Her an tevekkül içinde yaşayalım.

Her an teslimiyet içinde yaşayalım.
İman makamına erişelim.
Allah'tan emin olalım.
Sevgi Allah'a aittir.
Allah'ın sevgisine erişelim.
O sevgiyi hissedelim.
O sevgiyle sevelim.
Gönlümüzden sevgiyi eksik etmeyelim.
Sevelim, sevillelim.
İlâhî huzura erişelim.
Çevremize huzur verelim.
Allah'ın sevgisini güçlü bir şekilde içimizde hissedelim.
Bakara Sûresi 165: "Vellezîne âmenû eşeddu hub Allah."
Meâli: "İman eden kimseler Allah sevgisiyle güçlenmişlerdir."
İllâ edeb, illâ edeb.
Edebtен ayrılmadan yaşayalım.
Evet, bu kitabımızda edeb duygusunu anlamaya gayret gösterdik.
Anladığımız kadarıyla kaleme almaya gayret gösterdik.
Hatamız eksiğimiz olmuşsa affola.
Gönlünüzden sevgi eksik olmasın.
Gönlünüzde edeb dâim olsun.
Edeble davranış hâlimiz olsun.
Gönlünüzden ilâhî heyecan eksik olmasın.
Bizi yaratan, bize şekil veren Allah'ı hiç unutmayalım.
Bize gönül veren Allah'ı hiç unutmayalım.
Yerlerin göklerin sahibi olan Allah'ı hiç unutmayalım.
Her bir varlığın tek olan sahibini hiç unutmayalım.

Sabırla, sükûtle kalın.

Rahmet ve şefkatle kalın.

Sevgiyle ve saygıyla kalın.

Tevekkül ve teslimiyet içinde olun.

Gönlünüzden ilâhi aşk eksik olmasın.

Rahmet duygusu gönlünüzden eksik olmasın.

Aşkla kalın.

Sevgiyle kalın.

Saygıyla kalın.

Edeble kalın.

İsmail Dinçer

16-07-2025